

49/2014

Oikeusministeriön säästöshankkeet 1.9.2014

*oikeusministeriö
justitieministeriet*

Oikeusministeriön säästöshankkeet 1.9.2014

1.9.2014

Julkaisun nimi Oikeusministeriön säädöshankkeet 1.9.2014**Tekijä** Oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto**Oikeusministeriön julkaisu** 49/2014
Toiminta ja hallinto**OSKARI numero** OM 2/014/2014**ISSN-L** 1798-7075**ISSN (nid)** 1798-7075**ISSN (PDF)**

1798-7083

ISBN (nid.) 978-952-259-408-2**ISBN (PDF)**

978-952-259-409-9

URN URN:ISBN:978-952-259-409-9**Pysyvä osoite** <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-409-9>**Asia- ja avain-
sanat** säädösvalmistelu, hankkeet**Tiivistelmä** Katsaus vireillä olevista oikeusministeriön säädöshankkeista, niiden tavoitteista ja taustasta, keskeisestä sisällöstä ja arvioituista vaikutuksista sekä toteutuksesta aikatauluineen. Katsaus perustuu tilanteeseen 1.9.2014.

1.9.2014

Publikationens titel	Justitieministeriets lagberedningsprojekt den 1 september 2014		
Författare	Justitieministeriet, lagberedningsavdelningen		
Justitieministeriets publikation	49/2014 Verksamhet och förvaltning		
OSKARI nummer	OM 2/014/2014		
ISSN-L	1798-7075		
ISSN (häft.)	1798-7075	ISSN (PDF)	1798-7083
ISBN (häft.)	978-952-259-408-2	ISBN (PDF)	978-952-259-409-9
URN	URN:978-952-259-409-9		
Permanent adress	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-409-9		
Sak- och nyckelord	Lagstiftning, lagberedning, författning		
Referat	En översikt över lagberedningsprojekt som är under arbete vid justitieministeriet samt information om deras mål, bakgrund, centrala innehåll och uppskattade verkningar samt projektplan med tidsplan för genomförande. Översikten är baserad på läget den 1 september 2014.		

JOHDANTO

Oikeusministeriön toiminnan tavoitteista merkittävä osa toteutetaan lainsäädäntöhankkeilla. Näiden valmistelu tapahtuu pääosin ministeriön lainvalmisteluosastolla. Osasto julkaisee kahdesti vuodessa katsauksen vireillä olevista ministeriön säädöshankkeista, niiden tavoitteista ja taustasta, keskeisestä sisällöstä ja arvioituista vaikutuksista sekä toteutuksesta aikatauluineen. Säädöshankeluettelon tarkoituksena on antaa informaatiota vireillä olevasta lainvalmistelusta niin ministeriön omalle henkilöstölle ja muille ministeriöille kuin ulkopuolisille sidosryhmille ja kiinnostuneille.

Tämä hankekatsaus perustuu tilanteeseen 1.10.2014. Katsaukseen on sisällytetty ne hankkeet, joissa oikeusministeriö on valtioneuvoston vastuualuejaon perusteella valmisteleva ja esittelevä ministeriö. Hankkeet on jaksotettu oikeusaloittaisesti. EU:n piirissä vireillä olevat ja muut kansainväliset hankkeet on sisällytetty luetteloon siltä osin kuin niiden valmistelu on Suomen lainsäädännön kannalta riittävän konkreettisesti vaiheessa tai niitä koskevat toimenpiteet ovat muutoin ministeriössä vireillä. Hanke on yleensä poistettu katsauksesta sen jälkeen, kun säädös on tullut voimaan tai sen voimaantuloajankohta on päätetty edellyttäen, että välittömiä täytäntöönpanotoimia ei ole vireillä.

Lainvalmisteluhankkeet löytyvät myös oikeusministeriön internet-kotisivulta <http://www.om.fi>. Lähempiä tietoja hankkeista saa hankekuvausten yhteydessä mainituilta oikeusministeriön valmistelijoilta (ks. puhelinnumero ja sähköpostiosoite etunimi.sukunimi@om.fi).

Ylijohtaja

Asko Välimaa

SISÄLLYS

1	VALTIOSÄÄNTÖ	15
1.1	Perustuslain 25 §:n tarkistaminen	15
1.2	Vaalien ajankohdat ja kansalaisten osallistumisoikeudet	16
1.3	Yhdenvertaisuuslainsäädännön uudistaminen	18
1.4	Direktiivi yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta	19
2	HALLINTOMENETTELY JA HALLINTOLAINKÄYTTÖ	21
2.1	Kantelusäännösten uudistaminen ja hallinnon viivytyksettömyyden edistäminen	21
2.2	Oikeudenkäynti hallintoasioissa	22
2.3	Oikaisuvaatimus- ja valituslupajärjestelmän laajentaminen sekä asioiden hajauttaminen	24
2.4	Todistelu hallintolainkäytössä	25
2.5	Julkisesta notaarista annetun lain uudistaminen	26
3	INFORMAATIO-OIKEUS	28
3.1	Henkilötietolainsäädännön seuranta ja arviointi	28
3.2	Turvallisuusselvityksiä koskevan lain uudistaminen	29
3.3	Rikosasioissa tehtävässä EU:n poliisi- ja oikeudellisessa yhteistyössä käsiteltävien henkilötietojen suojaaminen	31
3.4	Euroopan unionin tietosuojalainsäädännön uudistaminen	33
3.5	Euroopan unionin ja Amerikan yhdysvaltojen välinen henkilötietojen suojaa koskeva sopimus	35
3.6	Euroopan unionin ja Kanadan välinen sopimus lentoyhtiöiden matkustajarekisteritietojen siirtämisestä ja käytöstä	36
3.7	Hallituksen esitys Euroopan neuvoston viranomaisten asiakirjojen julkisuutta koskevan yleissopimuksen hyväksymisestä ja laiksi yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	38
4	KIELELLISET JA KULTTUURISET OIKEUDET	40
4.1	Saamelaiskäräjistä annetun lain tarkistaminen	40
4.2	Saamelaisten oikeudet alkuperäiskansana osallistua kotiseutualueellaan erityisesti maankäyttöä koskevaan päätöksentekoon	41

4.3	Selvitys viittomakielilain tarpeesta ja viittomakielilain valmistelu _____	43
5	AHVENANMAA _____	46
5.1	Ahvenanmaan itsehallintolain uudistaminen _____	46
6	HENKILÖ-, PERHE- JA PERINTÖOIKEUS _____	49
6.1	Isyyslain uudistaminen _____	49
6.2	Äitiyttä koskevan sääntelyn valmistelu _____	50
6.3	Kansainväliset perintöasiat _____	51
6.4	Pohjoismaisen perintösopimuksen muutossopimuksen hyväksyminen ____	53
6.5	Kansainvälisten parisuhteiden varallisuussuhteita koskevat asetukset ____	54
6.6	Elatusapujen perintää koskeva yleissopimus _____	55
6.7	Yleisten asiakirjojen hyväksyminen _____	56
6.8	Sijaissyntytysjärjestelyt _____	57
7	VELVOITEOIKEUS JA KULUTTAJANSUOJA _____	59
7.1	Kuluttajansuojaviranomaisten toimivaltuudet _____	59
7.2	Kuluttajansuojalain uudistaminen _____	60
7.3	Ryhmärakennuttaminen _____	62
7.4	Kuluttajariitojen vaihtoehtoinen riitojenratkaisu _____	63
7.5	Julkisyhteisön vahingonkorvausvastuu _____	65
7.6	Sopimusvelvoitteisiin sovellettavaa lakia koskevan Rooma I -asetuksen täytäntöönpano _____	66
7.7	Asetusehdotus yhteisestä eurooppalaisesta kauppalaista _____	67
7.8	Direktiivi asunto-omaisuuteen liittyvistä kuluttajaluotoista _____	68
7.9	Matkapakettidirektiivin uudistaminen _____	70
7.10	Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi lentomatikustajien oikeuksia koskevien säännösten muuttamisesta _____	71
7.11	Ehdotus uudeksi maksupalveludirektiiviksi (toinen maksupalveludirektiivi) _____	73
7.12	Yleissopimus välittäjän hallinnassa olevia arvopapereita koskevista yhdenmukaisista aineellisoikeudellisista säännöistä _____	74
7.13	Yleissopimus välittäjän hallinnassa oleviin arvopapereihin liittyviin tiettyihin oikeuksiin sovellettavasta laista _____	75
7.14	Kansainvälisen online-riidanratkaisujärjestelmän luominen _____	76

7.15	Lentoyhtiöiden vahingonkorvausvastuuta koskevan yleissopimuksen uudistaminen _____	77
7.16	Korvaus internoinnista seuranneesta vapaudenmenetyksestä _____	78
8	YHTIÖOIKEUS _____	80
8.1	Säätiölainsäädännön uudistaminen _____	80
8.2	Henkilöyhtiölain muuttaminen _____	81
8.3	Valtioneuvoston tasa-arvo-ohjelman mukainen arvio sukupuolten tasapuolisemman edustuksen toteutumisesta pörssiyhtiöiden hallituksissa _____	82
8.4	Yhdistyslain muutostarpeen selvittäminen _____	84
8.5	EU:n yhtiöoikeuden ja yritysten hallinnointijärjestelmän uudistamista koskeva komission toimintasuunnitelma _____	85
8.6	Yhdenyhtiödirektiivi _____	87
8.7	Listayhtiöiden hallitusten ja hallintoneuvostojen sukupuolikiintiöt - direktiivi _____	88
8.8	Eurooppalainen säätiöasetus _____	90
9	ESINE- JA YMPÄRISTÖOIKEUS _____	91
9.1	Kuljetusvälineitä koskevien kiinnitysjärjestelmien yhtenäistäminen _____	91
9.2	Yleissopimus liikuteltaviin laitteisiin kohdistuvista kansainvälisistä oikeuksista _____	92
9.3	Vesilain käyttöoikeussäätelyn uudistaminen _____	93
9.4	Yritysten välisiä maksuaikoja koskeva selvitys _____	94
10	MAKSUKYVYTTÖMYYSLAINSÄÄDÄNTÖ _____	96
10.1	Velkajärjestelylain uudistaminen _____	96
10.2	Maksukyvyttömyysasetuksen uudistaminen _____	97
11	RIKOSOIKEUS _____	99
11.1	Ehdotus EU:n direktiiviksi unionin taloudellisten etujen rikosoikeudellisesta suojasta _____	99
11.2	Oikeusministeriön hallinnonalan ihmiskauppalainsäädännön tarkastelu _	100
11.3	EU:n direktiivi lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja seksuaalisen riiston sekä lapsipornografian torjumisesta _____	102
11.4	Laitonta elinkauppaa koskeva Euroopan neuvoston yleissopimus _____	103
11.5	Rahanpesua ja terrorismin rahoittamista koskeva Euroopan neuvoston yleissopimus _____	104

11.6	Ympäristön suojelua rikosoikeudellisin keinoin koskevan euroopan neuvoston yleissopimuksen voimaansaattaminen _____	106
11.7	Ehdotus teollis- ja tekijänoikeuksien rikosoikeudellista suojaa koskevaksi EU:n direktiiviksi _____	107
11.8	Tietojärjestelmiin kohdistuvia hyökkäyksiä koskevan EU:n direktiivin kansalliset täytäntöönpanotoimet _____	109
11.9	Terrorismirikoksia koskevien rikoslain säännösten tarkastelu _____	111
11.10	Lääkevääreännösten torjuntaa koskeva Euroopan neuvoston yleissopimus _____	113
11.11	Seksuaalirikoksia koskevan rikoslain 20 luvun muuttaminen _____	114
11.12	Järjestäytynyttä rikollisuutta koskevan käsitteistön yhtenäistäminen _____	115
11.13	Ehdotus EU:n direktiiviksi epäiltyjen ja syytettyjen lasten prosessuaalisista oikeussuojatakeista rikosoikeudellisissa menettelyissä	117
11.14	EU:n direktiivi 2014/57/EU markkinoiden väärinkäytöstä määrättävistä rikosoikeudellisista seuraamuksista (markkinoiden väärinkäyttödirektiivi)	118
11.15	Luonnonsuojelu- ja ympäristörikossäännösten tarkistaminen _____	119
11.16	Seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttö _____	121
11.17	Lahjusrikoksia koskevien säännösten muutostarpeet _____	122
12	SEURAAMUSJÄRJESTELMÄ _____	124
12.1	Yhdyskuntaseuraamuksia koskevan lainsäädännön kokonaisuudistus _____	124
12.2	Henkilötietojen käsittelyä rikosseuraamuslaitoksessa koskeva lainsäädäntö _____	126
12.3	Vankeuslain ja tutkintavankeuslain säännösten täydentäminen _____	127
12.4	Vankeusrangaistusten ja yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanon aloitustoimien keskittäminen Rikosseuraamuslaitokselle _____	128
12.5	Vanginkuljetusta koskeva lainsäädäntö _____	130
12.6	Suomen ja muiden pohjoismaiden välisestä yhteistoiminnasta rikosasioissa annetun lain muuttaminen _____	131
12.7	Rikosuhrimaksua koskeva lainsäädäntö _____	132
12.8	Seuraamus koko rangaistusta suorittaville _____	133
12.9	Tutkintavankeuden vaihtoehtojen, säilyttämisvastuun ja vanginkuljetuksen organisoinnin selvittäminen _____	134
12.10	Kuntien osallistuminen automaattiseen liikennevalvontaan _____	136
12.11	Yksityistä pysäköinnin valvontaa koskeva lainsäädäntö _____	137

12.12	Järjestäytyneen rikollisuuden torjunta _____	139
12.13	Nuoren rikoksesta epäillyn tilanteen selvittämisestä annetun lain muuttaminen _____	141
12.14	Oikeuspoliittisesta tutkimuslaitoksesta annetun lain muuttaminen _____	142
12.15	Suomen liittyminen kansainvälisen korruptionvastaisen akatemian (IACA, International Anti-Corruption Academy) jäseneksi _____	143
12.16	Menettämisseuraamuksia koskevan lainsäädännön tarkistaminen _____	144
13	OIKEUDENKÄYNTI JA OIKEUSLAITOS _____	147
13.1	Rikesakko- ja rangaistusmääräysmenettelyn kehittäminen _____	147
13.2	Tuomioistuinten organisaatiosäädösten uudistaminen _____	149
13.3	Vakuutus oikeuden toiminnan kehittäminen _____	151
13.4	Laki turvatarkastuksista tuomioistuimissa annetun lain muuttamisesta _____	153
13.5	Oikeudenkäymiskaaren 17 luvun ja siihen liittyvän todistelua yleisissä tuomioistuimissa koskevan lainsäädännön uudistaminen _____	155
13.6	Syyteneuvottelun käyttöönoton selvittäminen ja syyttämättäjättämisen järjestelmän kehittäminen _____	157
13.7	Esitutkinta- ja pakkokeinolainsäädännön täydentäminen ja täsmentäminen _____	159
13.8	Lapsiystävällinen oikeus – ns. Follo-mallin kokeilu käräjäoikeuksissa _____	161
13.9	Jatkokäsittelylupajärjestelmän soveltamisalan laajentaminen _____	163
13.10	Ehdotus Euroopan syyttäjänviraston perustamista koskevaksi asetukseksi _____	164
13.11	Ehdotus EU:n syyttömyysolettamadirektiiviksi _____	166
13.12	Ehdotus EU:n direktiiviksi ensivaiheen oikeusavusta rikoksesta epäillyille tai syytetyille henkilöille jotka ovat menettäneet vapautensa, sekä oikeusavusta eurooppalaista pidätysmääräystä koskevissa menettelyissä _____	167
13.13	Tuomioistuinmaksuja koskevan sääntelyn uudistaminen _____	168
14	KANSAINVÄLINEN PROSESSIOIKEUS _____	171
14.1	Uudelleenlaaditun Bryssel I asetuksen muuttaminen _____	171
14.2	Uudelleenlaadittua Bryssel I asetusta täydentävä laki _____	172
14.3	Tiedonsaantioikeudesta rikosoikeudellisissa menettelyissä annetun direktiivin täytäntöönpano _____	173
14.4	Euroopan unionin sekä Islannin ja Norjan välistä luovuttamismenettelyä koskevan sopimuksen voimaansaattaminen _____	174

14.5	Eurooppalaista suojelumääräystä koskevan direktiivin täytäntöönpano sekä yksityisoikeuden alalla määrättyjen suojelutoimenpiteiden vastavuoroista tunnustamista koskevan asetuksen edellyttämät lainsäädäntömuutokset	175
14.6	Haagin yleissopimus oikeuspaikkasopimuksista	177
14.7	Laki kansainvälisestä oikeusavusta siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa	179
14.8	Keskinäistä oikeusapua rikosasioissa koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen toisen lisäpöytäkirjan voimaansaattaminen	180
14.9	Ehdotus rikosoikeuden alan eurooppalaista tutkintamääräystä koskevaksi direktiiviksi	181
14.10	Eurooppalaista tilivarojen turvaamismääräysmenettelyä koskevaa asetusta täydentävät kansalliset säännökset	183
14.11	Direktiivi rikoksen uhrin oikeuksia, tukea ja suojelua koskevien vähimmäisvaatimusten vahvistamisesta	184
14.12	Direktiivi oikeudesta avustajaan rikosoikeudellisissa menettelyissä	186
14.13	Käsittely- ja oikeusastejärjestyksen muuttaminen eräissä kansainväliseen prosessioikeuteen liittyvissä asioissa	187
14.14	Vähäisiä vaatimuksia ja eurooppalaista maksamismääräysmenettelyä koskevien asetusten muuttaminen	188

---

1 VALTIOSÄÄNTÖ

1.1 Perustuslain 25 §:n tarkistaminen

1. Tavoite ja tehtävät

Perustuslain tarkistaminen vaalipiirijakoa koskevilta osin.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Asettamispäätös 5.3.2013

Perustuslain 25 §:n tarkistaminen. Työryhmän ehdotus (Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 26/2013)

3. Keskeinen sisältö

Perustuslain 25 §:n tarkistaminen vaalipiirien vähimmäis- ja enimmäismäärän osalta.

4. Organisointi

Valmistelija:

Majuri, Tuula, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50280

5. Taustatietoja

Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen hallitusohjelmassa sovittiin seuraavasti: Sitoudutaan perustuslain muutokseen siten, että vaalipiirien enimmäismääräksi Manner-Suomessa kirjataan 6 - 12.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys (HE 55/2014 vp) on annettu eduskunnalle 8.5.2014.

7. Vaikutukset

Perustuslain tarkistuksella turvataan poliittisen suhteellisuuden ja alueellisen edustavuuden toteutumista vaaleissa.

8. Muut tiedot

OM 2/41/2013

OM004:00/2013

1.2 Vaalien ajankohdat ja kansalaisten osallistumisoikeudet

1. Tavoite ja tehtävät

Hankkeen tavoitteena on yhtenäistää eri vaalien toimittamisajankohdat siten, että eduskuntavaalit, kunnallisvaalit ja tasavallan presidentin vaali toimitettaisiin huhtikuun kolmantena sunnuntaina, ei kuitenkaan samanaikaisesti. Lisäksi tavoitteena on väljentää mahdollisuuksia kunnallisten kansanäänestysten järjestämiseen. Hankkeen taustalla on valtiovarainministeriön asettaman toimikunnan ehdotukset vaalien ajankohtiin ja kansalaisten osallistumisoikeuksiin liittyvistä kysymyksistä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 20.12.2013 ja esittelymuistio

Vaalien ajankohdat ja kansalaisten osallistumisoikeudet. Työryhmän mietintö. Mietintöjä ja lausuntoja 31/2014.

3. Keskeinen sisältö

Työryhmän tehtävänä on selvittää valtiovarainministeriön asettaman toimikunnan ehdotusten toteuttamista ja valmistella mahdolliset lakiehdotukset, jotka koskevat perustuslain, vaalilain, kansalaisaloitelain ja neuvoa-antavissa kunnallisissa kansanäänestyksissä noudatettavasta menettelystä annetun lain muutoksia.

4. Organisointi

Parlamentaarisen työryhmän kokoonpano

Puheenjohtaja:

Sasi, Kimmo, kansanedustaja, Kansallisen kokoomuksen eduskuntaryhmä

Jäsenet:

Paananen, Reijo, puoluesihteerin, Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä

Eerola, Juho, kansanedustaja, Perussuomalaisten eduskuntaryhmä

Tölli, Tapani, kansanedustaja, Keskustan eduskuntaryhmä

Pekonen, Aino-Kaisa, kansanedustaja, Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä

Brax, Tuija, kansanedustaja, Vihreä eduskuntaryhmä

Wallin, Stefan, kansanedustaja, Ruotsalainen eduskuntaryhmä

Palm, Sari, kansanedustaja, Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä

Pysyvät asiantuntijat:

Hidén, Mikael, professori (emeritus)

Setälä, Maija, professori, Turun yliopisto

Jääskeläinen, Arto, vaalijohtaja, oikeusministeriö

Harjula, Heikki, johtava lakimies, Suomen Kuntaliitto

Mäenpää, Eeva, lainsäädäntöneuvos, valtiovarainministeriö

Sihteerit:

Majuri, Tuula, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50280

Huotarinen, Heini, ylitarkastaja, oikeusministeriö

5. Taustatietoja

Valtiovarainministeriön 12.6.2013 asettama, eduskuntapuolueiden puoluesihteereistä koostuva toimikunta teki 24.10.2013 mm. seuraavat ehdotukset:

Kunnallisvaalien ja tasavallan presidentin vaalin ajankohta siirretään keväälle huhtikuun kolmanteen sunnuntaihin.

Kansalaisaloitteen ikärajaa alennetaan 15 vuoteen.

Selvitetään mahdollisuus asettua ehdokkaaksi peräkkäisissä eduskunta- ja europarlamenttivaaleissa siten, että vielä eduskuntavaalien tuloksen vahvistamisen jälkeen olisi mahdollista päättää asettua ehdolle europarlamenttivaaleissa.

Lisäksi kuntalakiuudistuksen valmistelun yhteydessä hallinnon kehittämisen ministeri-ryhmä (HALKE) päätti 7.6.2013 linjauksesta, jonka mukaan mahdollistetaan kunnallisen kansanäänestyksen järjestäminen kunnallisvaalien ja muiden vaalien yhteydessä.

Näiden ehdotusten toteuttamista valmisteltiin oikeusministeriön asettamassa työryhmässä.

6. Aikataulu

Työryhmän toimikausi oli 2.1.–30.5.2014. Työryhmän mietintö valmistui kesäkuussa 2014. Hallituksen esitys vaalilain muuttamiseksi (kunnallisvaalien nimen muuttaminen kuntavaleiksi sekä kuntavaalien siirtäminen lokakuusta huhtikuuhun) annetaan eduskunnalle syksyllä 2014. Muita lakimuutoksia ei tässä vaiheessa esitetä. Tarkoituksena on sallia neuvoo-antavien kunnallisten kansanäänestysten järjestäminen vaalien yhteydessä.

7. Vaikutukset

Hankkeella yhtenäistettäisiin eri vaalien toimittamisajankohdat ja väljennettäisiin mahdollisuutta kunnallisten kansanäänestysten järjestämiseen. Kansalaisaloiteoikeuden ikärajan alentaminen vahvistaisi nuorten osallistumisoikeuksia.

8. Muut tiedot

OM 17/41/2013

OM018:00/2013

1.3 Yhdenvertaisuuslainsäädännön uudistaminen

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on uudistaa yhdenvertaisuuslainsäädäntöä tavalla, joka täyttäisi nykyistä paremmin perustuslain 6 §:n sisältämän syrjintäkiellon asettamat vaatimukset.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Yhdenvertaisuustoimikunnan asettamispäätös OM 12/42/2006

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslainsäädännön uudistustarve ja -vaihtoehdot.

Yhdenvertaisuustoimikunnan välimietintö. Oikeusministeriö. Komiteamietintö 2008:1

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslainsäädännön uudistustarve ja -vaihtoehdot. Lausuntotiivistelmä yhdenvertaisuustoimikunnan välimietinnöstä. Oikeusministeriö. Lausuntoja ja selvityksiä 2008:13

Ehdotus uudeksi yhdenvertaisuuslaiksi ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi. Yhdenvertaisuustoimikunnan mietintö. Oikeusministeriö. Komiteamietintö 2009:4

Ehdotus uudeksi yhdenvertaisuuslaiksi ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi. Lausuntotiivistelmä yhdenvertaisuustoimikunnan mietinnöstä. Oikeusministeriö. Mietintöjä ja lausuntoja 46/2010

Hallituksen esitys eduskunnalle yhdenvertaisuuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 19/2014 vp)

Hallituksen esitys eduskunnalle yhdenvertaisuuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi annetun hallituksen esityksen täydentämisestä (HE 111/2014)

3. Keskeinen sisältö

Uudistuksella pyritään vahvistamaan yhdenvertaisuuden suojaa siten, että lainsäädäntö kattaisi entistä selkeämmin kaikki syrjintäperusteet, soveltuisi yhdenmukaisemmin kaikkiin elämänalueisiin ja asettaisi eri syrjintätilanteet mahdollisimman samanlaisten oikeussuojakeinojen ja seuraamusten piiriin. Uudistuksen yhteydessä tarkistetaan myös syrjintäasioita hoitavien viranomaisten asemaa, tehtäviä ja toimivaltuuksia.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Makkonen, Timo, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, p. 02951 50230

Hanketta valmisteltiin ensi vaiheessa oikeusministeriön 25.1.2007 asettamassa yhdenvertaisuustoimikunnassa sekä sitä avustaneissa jaostoissa. Toimikunta sai työnsä valmiiksi joulukuussa 2009. Työelämän sääntelyä koskevia yhdenvertaisuuslainsäädännön muutoksia valmistellut työ- ja elinkeinoministeriön johtama työryhmä puolestaan sai työnsä valmiiksi keväällä 2012. Tarkemmat tiedot työ- ja elinkeinoministeriön hankkeesta on saatavissa työ- ja elinkeinoministeriön sivuilta:

<http://www.tem.fi/index.phtml?s=4421&xmid=4688>

Oikeusministeriön johdolla yhdenvertaisuuslainsäädännön uudistusta viimeistellyt verkosto sai työnsä valmiiksi alkuvuodesta 2013.

5. Taustatietoja

Vastauksessaan hallituksen esitykseen laiksi yhdenvertaisuuden turvaamisesta sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (EV 95/2003 vp) eduskunta edellytti, että hallitus valmistelee esityksen sellaiseksi yhdenvertaisuuslainsäädännöksi, jossa lähtökohtana on suomalainen perusoikeusjärjestelmä ja kaikkien syrjintäperusteiden asettaminen samanlaisten oikeussuojakeinojen ja seuraamusten piiriin.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys on annettu eduskunnalle 3.4.2014 (HE 19/2014 vp) ja sitä täydentävä hallituksen esitys (HE 111/2014) vp 4.9.2014.

7. Vaikutukset

Uudistus vahvistaisi yhdenvertaisuuden suojaa ja selkeyttäisi nykyistä yhdenvertaisuuslainsäädäntöä.

8. Muut tiedot

OM 12/42/2006

OM004:00/2007

1.4   Direktiivi yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta

1. Tavoite ja tehtävät

Oikeusministeriö osallistuu neuvoston työryhmässä käytäviin neuvotteluihin neuvoston direktiivistä uskonnosta tai vakaumuksesta, vammaisuudesta, iästä tai seksuaalisesta suuntautumisesta riippumattoman yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2008) 426 lopullinen, ehdotus neuvoston direktiiviksi

SEK(2008) 2180, komission yksiköiden valmisteluasiakirja, vaikutusten arviointi

P6 TA(2009) 0211, Euroopan parlamentin lainsäädäntöpäätöslauselma

U 44/2008 vp

TyVL 22/2008 vp

PeVL 34/2008 vp

SuVP 48/2009 vp

PeVP 41/2010 vp

TyVL 10/2010 vp

3. Keskeinen sisältö

Direktiivin tarkoituksena on torjua uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään tai seksuaaliseen suuntautumiseen perustuvaa syrjintää. Direktiiviä sovellettaisiin julkisella ja yksityisellä sektorilla, kun on kyse sosiaalisesta suojelusta, sosiaaliturva ja terveydenhuolto mukaan lukien, sosiaalietuuksista, koulutuksesta ja yleisesti saatavilla olevien tavaroiden ja palveluiden saatavuudesta ja tarjonnasta, asuminen mukaan lukien.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Makkonen, Timo, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, p. 02951 50230

5. Taustatietoja

Ehdotuksen tavoitteena on täydentää EU:n nykyistä syrjinnänvastaista sääntelyä ja näin luoda aikaisempaa yhdenmukaisempi vähimmäistaso suojalle syrjintää vastaa. Ehdotuksen oikeusperustana toimivan SEUT 19 artiklan nojalla on aikaisemmin annettu kolme syrjinnänvastaista säädöstä (neuvoston direktiivit 2000/43/EY, 2000/78/EY ja 2004/113/EY).

6. Aikataulu

Ehdotuksen käsittely neuvoston työryhmässä alkoi heinäkuussa 2008 ja sitä on sen jälkeen käsitelty seuranneilla puheenjohtajuuskausilla. Kesäkuussa 2014 työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden neuvosto otti tiedoksi puheenjohtajamaan tilannekatsauksen asiassa. Neuvottelut ehdotuksesta jatkuvat.

7. Vaikutukset

Direktiivi yhdenmukaistaisi yhteisöjen nykyistä syrjinnänvastaista sääntelyä. Direktiivi edellyttäisi hyväksytyksi tullessaan tarkistuksia kansalliseen yhdenvertaisuuslainsäädäntöön.

8. Muut tiedot

OM 7/469/2008

EU/2008/1180

2 HALLINTOMENETTELY JA HALLINTOLAINKÄYTTÖ

2.1 Kantelusäännösten uudistaminen ja hallinnon viivytyksettömyyden edistäminen

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on selkeyttää ja täsmentää hallintokantelumenettelyä koskevaa sääntelyä sekä lisätä laillisuusvalvonnan kokonaisvaikuttavuutta. Lisäksi pyritään tehostamaan käsittelyn viivytyksettömyyttä koskevan perusoikeuden toteutumista.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Kantelutyöryhmän loppuraportti. Valtiovarainministeriön julkaisuja 11/2012

Hallintolainkäytön kehittäminen -hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Passiivisuustyöryhmän muistio sääntelyvaihtoehdoista 4.4.2008

Käsittelyn joutuisuus hallinnossa ja oikeussuojakeinot käsittelyn viivästyessä. Passiivisuustyöryhmän mietintö (Oikeusministeriön työryhmämietintö 2008:5)

Käsittelyn joutuisuus hallinnossa ja oikeussuojakeinot käsittelyn viivästyessä. Lausuntotiivistelmä (Oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä 2009:8)

Käsittelyn joutuisuus hallinnossa ja oikeussuoja käsittelyn viivästyessä. Lausuntotiivistelmä (Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 18/2013)

3. Keskeinen sisältö

Esityksessä ehdotetaan hallintolakiin lisättäväksi uusi hallintokantelua koskeva 8 a luku, joka sisältäisi hallintokantelun tekemistä ja käsittelyä sekä kantelun johdosta annettavaa hallinnollista ohjausta koskevat säännökset. Lakia ehdotetaan lisäksi täydennettäväksi säännöksillä viranomaisen velvollisuudesta määritellä odotettavissa oleva käsittelyaika tietyille asianosaisen oikeusasemaa koskeville hallintoasioille.

4. Organisointi

Valmistelija:

Keravuori-Rusanen, Marietta, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto, p. 02951 50396

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Laki hallintolain muuttamisesta (368/2014) tuli voimaan 1.9.2014.

7. Vaikutukset

Tarkoituksena on lisätä laillisuusvalvonnan kokonaisvaikuttavuutta mahdollistamalla kanteluja käsittelevien viranomaisten valvontaresurssien käyttö ja suuntaaminen nykyistä paremmin. Käsittelyaikojen määrittelyvelvoitteella pyritään lisäämään viranomaisten vastuuta käsittelyaikojen suunnittelusta sekä edistämään sellaista hallintokulttuuria, jossa käsittelyn joutuisuus mielletään hyvän hallinnon vaatimaksi laatu- ja oikeusturvatekijäksi.

8. Muut tiedot

OM 7/42/2012

OM020:00/2012

2.2 Oikeudenkäynti hallintoasioissa

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on säätää oikeudenkäyntimenettelystä hallintoasioissa nykyistä täsmällisemmin ja informatiivisemmin.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Hallintolainkäytön horisontaaliryhmän väliraportti 1.5.2000 ja loppuraportti 30.11.2001
Hallintolainkäytön kehittämisohjelma 2004–2007 (Oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä 2004:10) sekä muistio 19.9.2005 ohjelman tilanteesta syksyllä 2005

Hallintolainkäytön kehittämistarpeita. Näkökohtia lainvalmistelun pohjaksi (Oikeusministeriön julkaisu 2006:4)

Hallintolainkäyttötoimikunnan asettamiskirje 26.9.2007 taustamuistioineen

Hallintolainkäytön nykytila ja kehittämistarpeet. Raportti hallintotuomioistuinten lainkäyttöhenkilökunnan kyselystä (Oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä 2008:18)

Hallintolainkäytön nykytila ja kehittämistarpeet. Raportti kyselystä asiamiehille ja avustajille (Oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä 2009:17)

Hallintolainkäytön kehittäminen. Prosessityöryhmän välimietintö (Oikeusministeriön työryhmämietintöjä 2009:19)

Hallintolainkäytön kehittäminen. Lausuntotiivistelmä prosessityöryhmän välimietinnöstä (Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 63/2010)

Oikeudenkäynti hallintoasioissa. Prosessityöryhmän mietintö (Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 4/2011)

Oikeudenkäynti hallintoasioissa. Tiivistelmä prosessityöryhmän loppumietinnöstä saaduista lausunnoista (Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 40/2011)

3. Keskeinen sisältö

Prosessityöryhmä on laatinut ehdotuksen uudeksi laiksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa. Uusi laki korvaisi hallintolainkäyttölain (586/1996). Ehdotuksen laatimisessa on

---

otettu huomioon hallintolainkäyttölain soveltamisesta saadut käytännön kokemukset sekä muut hallintolainkäytön kehittämishankkeet.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Manner, Arja, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto,
p. 02951 50450

Attila, Eeva, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto,
p. 02951 50328

5. Taustatietoja

Hallintolainkäyttölaki (586/1996) tuli voimaan 1.12.1996. Hallintolainkäytön kehittämistarpeita on tarkasteltu edellä mainittujen asiakirjojen lisäksi esimerkiksi oikeusturva-asiain neuvottelukunnan vuosikertomuksissa 2001–2002 ja 2002–2003 sekä tuomioistuineläytöksen kehittämiskomitean mietinnössä (KM 2003:3).

6. Aikataulu

Prosessityöryhmän toimikausi on päättynyt 31.12.2010. Työryhmä on antanut väli-mietinnön vuoden 2009 lopussa (Oikeusministeriön työryhmämietintöjä 2009:19) ja loppumietinnön vuoden 2010 lopussa (Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 4/2011). Mietinnöistä saaduista lausunnoista on laadittu lausuntotiivistelmät (Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 63/2010 ja Oikeusministeriön mietintöjä ja lausun-toja 40/2011). Ehdotuksen jatkovalmistelu on vireillä oikeusministeriössä. Uudistukset on tarkoitus toteuttaa vaalikaudella 2015–2018.

7. Vaikutukset

Hallintolainkäytön menettelyn kehittämisellä parannetaan kansalaisten oikeusturvaa se-kä tehostetaan hallintotuomioistuinten ja muiden hallintolainkäyttöelinten toimintaa.

8. Muut tiedot

OM 12/41/2007

OM029:00/2007

2.3 Oikaisuvaatimus- ja valituslupajärjestelmän laajentaminen sekä asioiden hajauttaminen

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on yhdenmukaistaa ja selkeyttää muutoksenhakujärjestelmää sekä lyhentää muutoksenhakuasioiden käsittelyaikoja. Lisäksi tavoitteena on hallinto-oikeuksien kehittäminen mahdollisimman tasavahvoina yleisinä ensi asteen muutoksenhakutuomioistuimina.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Hallintolainkäytön horisontaaliryhmän väliraportti 1.5.2000 ja loppuraportti 30.11.2001
Hallintolainkäytön kehittämisohjelma 2004–2007 (Oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä 2004:10) sekä muistio 19.9.2005 ohjelman tilanteesta syksyllä 2005

Hallintolainkäytön kehittämistarpeita. Näkökohtia lainvalmistelun pohjaksi (Oikeusministeriön julkaisu 2006:4)

Hallintolainkäyttötoimikunnan asettamiskirje 26.9.2007 taustamuistioineen

Hallintolainkäytön nykytila ja kehittämistarpeet. Raportti hallintotuomioistuinten lainkäyttöhenkilökunnan kyselystä (Oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä 2008:18)

Hallintolainkäytön nykytila ja kehittämistarpeet. Raportti kyselystä asiamiehille ja avustajille (Oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä 2009:17)

Tehtävien jako hallintotuomioistuinten kesken. Hallintolainkäytön tasotyöryhmän mietintö (Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 78/2010)

Tehtävien jako hallintotuomioistuinten kesken. Lausuntotiivistelmä tasotyöryhmän mietinnöstä (Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 30/2011)

3. Keskeinen sisältö

Tasotyöryhmä on ehdottanut oikaisuvaatimus- ja valituslupajärjestelmän laajentamista uusiin asiaryhmiin. Lisäksi työryhmä on ehdottanut, että yhteen hallinto-oikeuteen keskitettyjä asiaryhmiä hajautettaisiin useampaan hallinto-oikeuteen.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Attila, Eeva, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto, p. 02951 50328

Manner, Arja, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto, p. 02951 50450

Haataja, Ville, tutkija, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto, p. 02951 50161

5. Taustatietoja

Oikaisuvaatimusjärjestelmän kehittämistä koskevat hallintolain (434/2003) ja hallintolainkäyttölain muutokset (lait 581 ja 582/2010) tulivat voimaan 1.8.2010.

6. Aikataulu

Tasotyöryhmän toimikausi on päättynyt 31.10.2010. Työryhmä on antanut mietinnön (Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 78/2010). Mietinnöstä saaduista lausunnoista on laadittu lausuntotiivistelmä (Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 30/2011). Asian jatkovalmistelu on vireillä oikeusministeriössä yhteistyössä muiden ministeriöiden kanssa. Tavoitteena on antaa muutoksenhakusäännöksiä koskeva hallituksen esitys syksyllä 2014.

7. Vaikutukset

Hallintolainkäytön järjestelmän kehittämällä parannetaan kansalaisten oikeusturvaa sekä tehostetaan hallintotuomioistuinten ja muiden hallintolainkäyttöelinten toimintaa.

8. Muut tiedot

OM 19/41/2013

OM 12/41/2007

OM029:00/2007

2.4 Todistelu hallintolainkäytössä

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on uudistaa hallintolainkäyttöä koskevat todistelusäännökset samanaikaisesti oikeudenkäymiskaaren 17 luvun todistelusäännösten uudistamisen kanssa.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Hallintolainkäytön nykytila ja kehittämistarpeet. Raportti hallintotuomioistuinten lainkäyttöhenkilökunnan kyselystä (Oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä 2008:18)

Hallintolainkäytön nykytila ja kehittämistarpeet. Raportti kyselystä asiamiehille ja avustajille (Oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä 2009:17)

Vertailua eräistä todistusoikeudellisista kysymyksistä Suomessa, Ruotsissa, Norjassa ja Tanskassa (Oikeusministeriön selvityksiä ja ohjeita 65/2012)

Todistelu yleisissä tuomioistuimissa (Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 69/2012)

Todistelu yleisissä tuomioistuimissa. Lausuntokooste (Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 2013:30)

Hallintolainkäytön kehittäminen. Prosessityöryhmän välimietintö (Oikeusministeriön työryhmämietintö 2009:19)

Hallintolainkäytön kehittäminen. Lausuntotiivistelmä prosessityöryhmän välimietinnöstä (Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 2010:63)

Oikeudenkäynti hallintoasioissa. Prosessityöryhmän mietintö (Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 4/2011)

Oikeudenkäynti hallintoasioissa. Tiivistelmä prosessityöryhmän loppumietinnöstä saaduista lausunnoista (Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 2011:40)

3. Keskeinen sisältö

Hallintolainkäyttölain (586/1996), hallintolain (434/2003), ympäristönsuojelulain (86/2000) ja vesilain (587/2011) todistelua koskevia säännöksiä muutetaan siten, että ne ovat yhteensopivia oikeudenkäymiskaaren ja siihen liittyvien todistelua yleisissä tuomioistuimissa koskevien säännösten kanssa, joiden uudistamista koskeva hanke on viireillä oikeusministeriössä.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Manner, Arja, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto,
p. 02951 50450

Attila, Eeva, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto,
p. 02951 50328

5. Taustatietoja

Oikeudenkäymiskaaren 17 lukua ja siihen liittyvää todistelua yleisissä tuomioistuimissa koskevaa lainsäädäntöä ollaan parhaillaan uudistamassa (ks. hanke 12.5).

6. Aikataulu

Hallintolainkäytön todistelusäännösten uudistamista koskeva hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle syksyllä 2014.

7. Vaikutukset

8. Muut tiedot

OM 12/41/2007

OM029:00/2007

2.5 Julkisesta notaarista annetun lain uudistaminen

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on ajanmukaistaa julkisesta notaarista annettu laki erityisesti julkisen notaarin tehtävien osalta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 20.12.2012

Muistio ”Julkisen notaarin lainsäädännön uudistaminen” 21.11.2012

Laki julkisesta notaarista. Työryhmän mietintö (Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 31/2013)

HE 11/2014 vp

HaVM 9/2014 vp

EV 33/2014 vp

L 420/2014

3. Keskeinen sisältö

Hankkeen keskeinen sisältö on valmistella ehdotus uudeksi laiksi julkisesta notaarista. Huomiota tulee kiinnittää erityisesti siihen, että julkisen notaarin tehtävät vastaavat kansalaisten palvelutarvetta sähköisen materiaalin käytön lisääntyessä ja hoidettaessa asioita ulkomailla. Julkisesta notaarista annettuun lakiin on tarkoitus tehdä ainoastaan välttämättömät muutokset muuttamatta julkisen notaarisen järjestelmän perusrakenteita.

4. Organisointi

Vanhala, Liisa, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, vv.

5. Taustatietoja

Laki julkisesta notaarista (287/1960) ja sen nojalla annettu asetus julkisesta notaarista (367/1960) ovat tulleet voimaan 1.1.1961. Lakiin on tehty sen voimaantulon jälkeen vain vähäisiä muutoksia, jotka ovat liittyneet muihin lainsäädäntöhankkeisiin.

6. Aikataulu

Laki julkisesta notaarista tulee voimaan 1.1.2015.

7. Vaikutukset

Lakiehdotuksen arvioidaan toteutuessaan ajanmukaistavan ja joissakin määrin selkeyttävän julkisen notaarin tehtäviä. Esityksellä ei kuitenkaan arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia viranomaisten toimintaan tai kansalaisten asemaan eikä mainittavia taloudellisia vaikutuksia.

8. Muut tiedot

OM 14/41/2012

OM 040:00/2012

3 INFORMAATIO-OIKEUS

3.1 Henkilötietolainsäädännön seuranta ja arviointi

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on arvioida henkilötietolain (523/1999) toimivuus henkilötietojen käsittelyä sääntelevänä yleislakina, erityissäännösten tarpeellisuus ja merkitys sekä varmistaa lainsäädännön toimivuus ja johdonmukaisuus. Edelleen tavoitteena on lainsäädännön selkiyttäminen ja sitä kautta velvollisuuksien ja oikeuksien parempi toteutuminen.

Ensimmäisessä vaiheessa laaditaan suunnitelma henkilötietolain soveltamiskäytännön ja sen vaikutusten selvittämisestä. Samalla kartoitetaan erityislainsäädäntö ja sen suhde henkilötietolakiin sekä Suomea sitoviin kansainvälisiin velvoitteisiin. Myöhemmässä vaiheessa arvioidaan laadittujen selvitysten pohjalta tarvittavat lainsäädäntö- ja muut toimenpiteet.

Valmistelussa otetaan huomioon EU:n henkilötietojen käsittelyn sääntelyä koskevien säännösten uudistamisesta johtuvat velvoitteet.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

3. Keskeinen sisältö

Tehtävänä on laatia perusmuistio tietosuojalainsäädännön nykytilasta, säädöspoliittisista linjauksista sekä tarvittavista lainsäädäntö- ja muista toimenpiteistä. Muistiota laadittaessa tulee keskittyä keskeisimpiin henkilörekistereihin ja niitä koskevien sääntelyjen analysointiin. Säädöspoliittisia linjauksia tehtäessä on arvioitava erityislainsäädännön tarve sekä erityissääntelyssä noudatettavat periaatteet. Tavoitteena on, että eri hallinnonalojen erityissäädökset ovat yhdensuuntaiset henkilötietolain ja EU:n henkilötietodirektiivin kanssa.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Wallin, Anna-Riitta, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50196

Vettenranta, Leena, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, p. 02951 50372

5. Taustatietoja

Oikeusturva-asiain neuvottelukunta on toimintakertomuksessaan (oikeusministeriön julkaisu 2005:12) vuodelta 2005 esittänyt, että tietosuojaan liittyvän sääntelyn toimeenpanosta ja käytännön toteutumisesta tehtäisiin samanlainen empiirinen selvitys kuin julkisuuslaista tehtiin vuosina 2000–2003.

6. Aikataulu

Perusmuistio viimeistellään EU:n henkilötiedodirektiivin uudistuksen sisällön täsmennyttä riittävästi.

7. Vaikutukset

Hankkeella pyritään tarpeettoman ja päällekkäisen sääntelyn tarkistamiseen ja sitä kautta myös kustannusten vähentämiseen. Hankkeessa otetaan huomioon myös EU:n henkilötietojen käsittelyä koskevien säännösten uudistamisesta johtuvat muutostarpeet.

8. Muut tiedot

OM 2/41/2003

OM012:00/2005

3.2 Turvallisuus selvityksiä koskevan lain uudistaminen

1. Tavoite ja tehtävät

Valmistelutyön tavoitteena on lainsäädännön kehittäminen siten, että henkilöstön sekä yritysten luotettavuus ja niiden toimitilojen turvallisuus voidaan tehokkaasti ja perusoikeudet huomioon ottavalla tavalla selvittää keskeisten yleisten ja yksityisten etujen suojaamiseksi.

Asiaa on valmisteltu 1.10.2008 asetetussa työryhmässä, jonka tuli säädösehdotuksensa perusteeksi selvittää turvallisuus selvityslain yleinen ja turvallisuus selvitysmenettelyn erityinen soveltamisala ottaen huomioon eri toimintoihin liittyvät turvallisuuden osatekijät sekä tarve henkilöstö- ja yritysturvallisuuden keinoin varmistaa yhteiskunnan kriittisten toimintojen suojaaminen.

Työryhmän tehtäväksi annettiin sen asettamisen jälkeen myös laatia muistio säädösehdotuksineen terveydenhuollon ammattihenkilöiden taustojen selvittämisessä noudatettavista periaatteista.

Työryhmä jätti hallituksen esityksen muotoon laaditun ehdotuksensa oikeusministeriölle 31.1.2011. Työryhmän mietintö on ollut lausunnolla.

Taustaselvityksiä koskevan lainsäädännön taloudellisia vaikutuksia on selvitelty oikeusministeriön 4.4.2011 asettamassa työryhmässä. Työryhmä jätti muistionsa oikeusministeriölle 29.6.2011.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Arviointimuistio 13.3.2008 OM 4/41/2006

Asettamispäätös 1.10.2008 OM 4/41/2006

Terveydenhuollon ammattihenkilöiden rikostaustojen selvittäminen. Oikeusministeriö. Mietintöjä ja lausuntoja 57/2010

Turvallisuusselvityslainsäädännön uudistaminen. Oikeusministeriö. Mietintöjä ja lausuntoja 8/2011

Asettamispäätös 4.4.2011 OM 6/41/2011

Muistio 29.6.2011

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tietoturvallisuuden arviointilaitoksista, viranomaisten tietojärjestelmien ja tietoliikennejärjestelyjen tietoturvallisuuden arvioinnista sekä viestintähallinnosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta (HE 45/2011), lait 1405–1407/2011

Hallituksen esitys eduskunnalle turvallisuusselvityslainsäädännön ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 57/2013 vp); EV 79/2014 vp

3. Keskeinen sisältö

Turvallisuusselvityksistä annettu laki (177/2002) tuli voimaan 1.9.2002, minkä vuoksi on asianmukaista selvittää, kohdistuuko lakiin välittömiä tarkistustarpeita. Erityisesti tulee selvittää, onko yritysturvaluusselvityksien käyttömahdollisuuksien oltava laajemmalla kuin mitä kansainvälisistä tietoturvaluusvelvoitteista annetussa laissa (588/2004) säädetään.

Uudistuksen yleisenä tavoitteena on tehostaa kokonaisturvallisuutta vahvistamalla yleistä turvallisuutta, edistämällä yritysturvaluusua ja kehittämällä tietoturvaluusua valtioturvallisuudessa. Tavoitteena on myös lähentää Suomen lainsäädäntöä vastaamaan kansainvälisesti noudatettavaa käytäntöä, tehostaa selvitysmenettelyä sekä tehdä se avoimemmaksi ja vuorovaikutteisemmaksi.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Wallin, Anna-Riitta, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p 02951 50196

Vettenranta, Leena, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, p. 02951 50372

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Eduskunta on hyväksynyt uudistukseen kuuluvat lait (EV 79/2014 vp). Lait tulevat voimaan 1.1.2015.

7. Vaikutukset

Hankkeen toteuttaminen edistää nykyisen turvallisuusselvityslain toimivuutta sekä voi parantaa julkisyhteisön ja yritysten mahdollisuuksia huolehtia tietoturvaluudesta.

8. Muut tiedot

OM6/41/2011

OM008:00/2011

3.3 Rikosasioissa tehtävässä EU:n poliisi- ja oikeudellisessa yhteistyössä käsiteltävien henkilötietojen suojaaminen

1. Tavoite ja tehtävät

Työryhmän tulee laatia ehdotus tietosuojapuitepäätöksen kansallista täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi siltä osin kuin puitepäätös koskee henkilötietojen käsittelyä rikoksista syyttämiseksi ja rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanemiseksi.

Työryhmä voi tarvittaessa laatia ehdotuksia puitepäätöksen täytäntöönpanemiseksi myös niiltä osin kuin puitepäätös koskee tulliviranomaisten suorittamaa henkilötietojen käsittelyä rikosten torjumiseksi, tutkimiseksi ja selvittämiseksi.

Työryhmän ehdotus on laadittava hallituksen esityksen muotoon.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Neuvoston puitepäätös 2008/977/YOS rikosasioissa tehtävässä poliisi- ja oikeudellisessa yhteistyössä käsiteltävien henkilötietojen suojaamisesta

U 48/2005 vp

HaVL 2/2006 vp, PeVL 27/2006 vp, HaVL 54/2006 vp, HaVL 3/2007 vp ja HaVL 18/2007 vp

Asettamispäätös 16.3.2011 (OM 5/41/2011)

Määräajan jatkamista koskevat päätökset 15.6.2011, 14.12.2011 ja 10.2.2012 (OM 5/41/2011)

3. Keskeinen sisältö

Tietosuojapuitepäätöksen tarkoituksena on varmistaa korkeatasoinen suoja luonnollisten henkilöiden perusoikeuksille ja -vapauksille ja erityisesti oikeus yksityisyyteen henkilötietojen käsittelyssä rikosasioissa tehtävässä poliisi- ja oikeudellisessa yhteistyössä. Puitepäätös täydentää useita instrumentteja, joilla on lisätty yhteistyötä EU:n poliisi- ja oikeudellisessa yhteistyössä rikosoikeuden alalla ja joiden tarkoituksena on lisätä rajat ylittävää tietojenvaihtoa. Puitepäätös sisältää muun muassa henkilötietojen käsittelyä koskevat yleiset säännökset sekä säännökset arkaluonteisten henkilötietojen käsittelystä, tietojen oikaisemisesta, poistamisesta ja suojaamisesta, rekisteröidyn informoinnista, vahingonkorvauksesta ja seuraamuksista. Puitepäätös koskee vain rajat ylittävää henkilötietojen käsittelyä. Suomi on kuitenkin pitänyt perusteltuna, että puitepäätös pantaisiin täytäntöön myös puhtaasti kansallisen henkilötietojen käsittelyn osalta.

4. Organisointi

Työryhmän kokoonpano

Puheenjohtaja:

Rantalankila, Leena, neuvotteleva virkamies, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto, p. 02951 50152

Jäsenet:

Hartoneva, Anne, hallitussihteeri, oikeusministeriö, kriminaalipoliittinen osasto

Väisänen, Merja, hallitussihteeri, oikeusministeriö, oikeushallinto-osasto

Jalkanen, Virpi, neuvotteleva virkamies, Valtakunnansyyttäjänvirasto

Aalto, Tauno, toimialajohtaja, Oikeusrekisterikeskus

Lumme, Jere, ylitarkastaja, valtiovarainministeriö, vero-osasto

Suuripää, Keijo, poliisiylitarkastaja, sisäasiainministeriö, poliisiosasto

Puheenjohtaja toimii työryhmän sihteerinä.

5. Taustatietoja

Tietosuojapuitepäätös perustuu Eurooppa neuvoston 4. marraskuuta 2004 hyväksymään Haagin ohjelmaan. Ohjelmassa komissiota kehoitetaan tekemään ehdotuksia jäsenvaltioiden välisen lainvalvontatiedon vaihdon helpottamiseksi. Ohjelmassa painotetaan, että ehdotuksissa on tarkoin otettava huomioon henkilötietojen suojaa koskevat keskeiset periaatteet. Euroopan unionin neuvosto hyväksyi tietosuojapuitepäätöksen 27. päivänä marraskuuta 2008.

6. Aikataulu

Työryhmän toimikausi oli 16.3.2011–30.6.2011. Työryhmän määräaikaa jatkettiin 30.6.2012 saakka. Hallituksen esitys viimeistellään työryhmän jäsenten muodostamassa verkostossa. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa syysistuntokaudella 2014.

7. Vaikutukset

Tietosuojapuitepäätöksen täytäntöönpanolla vahvistetaan luonnollisten henkilöiden perusoikeuksia ja perusvapauksia ja erityisesti heidän oikeuttaan yksityisyyteen, kun henkilötietoja käsitellään rikosten torjumiseksi, tutkimiseksi, selvittämiseksi tai niistä syyttämiseksi tai rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanemiseksi.

8. Muut tiedot

OM 5/41/2011

OM002:00/2011

3.4 Euroopan unionin tietosuojalainsäädännön uudistaminen

1. Tavoite ja tehtävät

Komissio antoi 4.11.2010 tiedonannon kattavasta lähestymistavasta henkilötietojen suojaan Euroopan unionissa ja sen jälkeen 29.1.2012 ehdotuksen yleiseksi tietosuojasetukseksi KOM (2012) 11 lopullinen ja tietosuojadirektiiviksi KOM (2012) 10 lopullinen. Ehdotuksen tavoitteena on luoda Euroopan unionille ajanmukainen, vahva, yhtenäinen ja kattava tietosuojakehys. Lisäksi ehdotuksen tavoitteena on parantaa luottamusta online-palveluihin ja näin edistää EU:n digitaalista sisämarkkinoiden kehittämistä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2010) 609 lopullinen

Euroopan tietosuojavaltuutetun komission tiedonantoa koskeva lausunto 17.1.2011, 5366/11

E 119/2010 vp

HaVL 36/2010 vp

KOM (2012) 10 lopullinen

KOM (2012) 11 lopullinen

U 21/2012 vp ja U-jatkokirje 26.4.2013

PeVL 12/2012 vp

HaVL 11/2012 vp ja HaVL 6/2013 vp

Euroopan tietosuojavaltuutetun komission ehdotusta koskeva lausunto 7375/12

3. Keskeinen sisältö

Keskeisinä tavoitteina on yksilön oikeuksien ja sisämarkkinaulottuvuuden lujittaminen, rikosasioissa tehtävää poliisi- ja oikeudellista yhteistyötä koskevien tietosuojasääntöjen tarkistaminen, tietosuojan globaalin ulottuvuuden huomioon ottaminen ja tietosuojasääntöjen täytäntöönpanon valvonnan tehostaminen institutionaalisia järjestelyjä lujittamalla.

Uudistusehdotus sisältää ehdotuksen asetukseksi, jolla vahvistettaisiin EU:n yleinen tietosuojakehys (yleinen tietosuojasetus), ja ehdotuksen direktiiviksi, jolla vahvistettaisiin säännöt henkilötietojen suojaamiseksi tilanteissa, joissa niitä käsitellään rikosten torjumista, tutkimista, selvittämistä ja syytteenpanoa tai rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanoa varten (tietosuojadirektiivi).

Yleisellä tietosuojasetuksella kumottaisiin EY:n henkilötietodirektiivi 95/46/EY. Tietosuojadirektiivillä kumottaisiin v. 2008 annettu tietosuojapuitepäätös, joka on ensimmäinen yleinen tietosuojainstrumentti EU:ssa näillä aloilla, ja jonka täytäntöönpano on vielä kesken useissa jäsenvaltioissa ml. Suomessa.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Vettenranta, Leena, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, p. 02951 503732

Rantalankila, Leena, neuvotteleva virkamies, oikeusministeriö, p. 02951 50152

Talus, Anu, EU-asiantuntija, oikeusministeriö, p. 02951 50586

5. Taustatietoja

Tekniikan nopea kehitys ja globalisoituminen ovat tuoneet mukanaan uusia haasteita henkilötietojen suojeluun. Henkilötietoja kerätään yhä kehittyneemmin keinoin, joita on entistä vaikeampi havaita. Näiden haasteiden vuoksi EU:n on luotava kattava ja johdonmukainen lähestymistapa, joka takaa, että yksilön tietosuojaa koskevaa perusoikeutta noudatetaan täysimääräisesti sekä EU:ssa että sen ulkopuolella.

Oikeusministeriö on järjestänyt 2.3.2012 ja 15.2.2013 julkisen kuulemis- ja keskustelutilaisuuden komission ehdotuksista.

6. Aikataulu

Neuvosto hyväksyi päätelmänsä komission tiedonannosta OSA-neuvoston kokouksessa 24.–25.2.2011 ja Euroopan parlamentti antoi päätöslauselmansa kattavasta lähestymistavasta henkilötietojen suojaan EU:ssa 6.7.2011.

Komission tietosuojaa koskevan asetusehdotuksen ja direktiiviehdotuksen käsittely on vireillä neuvoston työryhmässä ja Euroopan parlamentissa. Parlamentin LIBE-valiokunta on äänestänyt mietinnöstään 21.10.2013. Euroopan parlamentti äänesti kannastaan yleiseen tietosuoja-asetusehdotukseen maaliskuussa 2014. Se hyväksyi LIBE-valiokunnan mietinnön sellaisenaan.

Tietosuoja-asetuksen valmistelua on käsitelty EU-ministerivaliokunnassa osana OSA-neuvostovalmistelua 16.–18.7.2012, 17.–19.10.2012, 5.12.2012, 14.–15.1.2013, 1.3.2013, 31.5.2013, 10.–12.7.2013 (kirjallinen menettely) sekä 4.10.2013, 27.–29.11.2013 (kirjallinen menettely), 15.–17.1.2014 (kirjallinen menettely), 26.2.2014 ja 3.6.2014.

7. Vaikutukset

Uudistus vahvistaisi henkilötietojen suojaa ja selkeyttäisi nykyistä henkilötietojen suojaa koskevaa sääntelyä.

8. Muut tiedot

OM 1/473/2012

OM2010-00422

EU/2010/1665

3.5 Euroopan unionin ja Amerikan yhdysvaltojen välinen henkilötietojen suoja koskeva sopimus

1. Tavoite ja tehtävät

Hankkeen tavoite on sopimuksen tekeminen EU:n ja USA:n välillä henkilötietojen suojasta, kun henkilötietoja siirretään ja käsitellään rikosten, mukaan lukien terrorismi, ehkäisemistä, tutkintaa, paljastamista ja syytteenpanoa varten rikosasioissa tehtävän poliisiyhteistyön ja oikeudellisen yhteistyön puitteissa.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

15851/09

17480/10 RESTREINT UE

E 9/2010 vp, HaVL 7/2010 vp ja HaVL 18/2010 vp

3. Keskeinen sisältö

Henkilötietoja voidaan siirtää EU:n ulkopuolelle ainoastaan, jos kyseisessä maassa taa-taan riittävä tietosuojan taso. Sopimuksen tarkoituksena on varmistaa yksilöiden perus-oikeuksien ja -vapauksien korkeatasoinen suoja ja erityisesti oikeus yksityisyyden suo-jaan henkilötietojen käsittelyssä, kun EU:n ja USA:n toimivaltaiset viranomaiset siirtä-vät ja käsittelevät henkilötietoja rikosten, mukaan lukien terrorismi, ehkäisemistä, tut-kintaa, paljastamista tai syytteenpanoa varten.

4. Organisointi

Valmistelija:

Rantalankila, Leena, neuvotteleva virkamies, oikeusministeriö, p. 02951 50152

5. Taustatietoja

Henkilötietojen käsittely ja siirto katsotaan olennaiseksi osaksi rikosten ja terrorismin tehokasta torjuntaa. EU on lisännyt poliisiyhteistyötä ja oikeudellista yhteistyötä rikos-asioissa USA:n kanssa vuoden 2001 terrori-iskujen jälkeen. Koska EU:n ja USA:n lä-hestymistavat henkilötietojen suojaan poikkeavat osin toisistaan, sopimuksella on tar-koitus varmistaa henkilötietojen riittävä suoja.

6. Aikataulu

EU:n neuvosto valtuutti 3.12.2010 komission aloittamaan EU:n puolesta neuvottelut sopimuksen tekemisestä ja hyväksyi sopimusta koskevat neuvotteluohjeet. Neuvottelut aloitettiin maaliskuussa 2011 ja ne jatkuvat edelleen.

7. Vaikutukset

Sopimus takaisi selkeän ja yhdenmukaisen, oikeudellisesti sitovan viitekehyksen henkilötietojen suojaa koskeville periaatteille. Sopimus, jolla varmistetaan henkilötietojen suoja ja yksityisyys, mahdollistaa EU:n ja USA:n tiiviimmän yhteistyön lainvalvontatarkoituksissa tapahtuvassa henkilötietojen vaihdossa ja helpottaa tulevia henkilötietojen siirtoa koskevia EU:n ja USA:n välisiä neuvotteluja.

8. Muut tiedot

Sopimus tulee osana EU-oikeutta Suomea sitovaksi eikä se edellytä erillistä voimaansaattamista.

EU/2010/0702

3.6 Euroopan unionin ja Kanadan välinen sopimus lentoyhtiöiden matkustajarekisteritietojen siirtämisestä ja käytöstä

1. Tavoite ja tehtävät

Hankkeen tavoite on sopimuksen tekeminen EU:n ja Kanadan välillä lentoyhtiöiden PNR- eli matkustajarekisteritietojen siirtämisestä ja käytöstä terrorismin ja muun vakavan kansainvälisen rikollisuuden ehkäisemiseksi ja torjumiseksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

16085/1/10 REV 1 RESTREINT UE

16085/1/10 REV 1 COR 1 (fi) RESTREINT UE

16419/1/13 REV 1 JAI 1022 CDN 15 RELEX 1038 DATAPROTECT 171

12652/13 JAI 657 CDN 11 DATAPROTECT 112 AVIATION 116 RELEX 695 + REV 1 (fi)

12653/13 JAI 658 CDN 12 DATAPROTECT 113 AVIATION 117 RELEX 696 + REV 1 (fi)

12657/13 JAI 659 CDN 13 DATAPROTECT 114 AVIATION 118 RELEX 697+ REV 1 (en) + REV 2 (fi) + REV 3 (fr)

E 85/2010 vp, HaVL 30/2010 vp

U 67/2013 vp, HaVL 21/2013 vp

3. Keskeinen sisältö

Sopimuksella velvoitettaisiin lentoyhtiöt, joilla on varausjärjestelmiä EU:n jäsenvaltioiden alueella ja/tai siellä käsiteltyjä lentomatkustajia koskevia PNR-tietoja (passenger name record) siirtämään EU:sta peräisin olevia PNR-tietoja Kanadan toimivaltaiselle viranomaiselle käytettäväksi terrorismin ja muun vakavan kansainvälisen rikollisuuden ehkäisemiseksi ja torjumiseksi. Kanada puolestaan takaisi riittävän suojan lentomatustajien henkilötiedoille.

4. Organisointi

Valmistelija:

Rantalankila, Leena, neuvotteleva virkamies, oikeusministeriö, p. 02951 50152

5. Taustatietoja

Kanadan lainsäädännön nojalla kaikkien matkustajaliikennettä Kanadasta tai Kanadaan harjoittavien lentoyhtiöiden on annettava Kanadan rajavirastolle sähköinen pääsy matkustajarekisteritietoihin (PNR) ennen kuin matkustaja saapuu Kanadaan. Henkilötietoja voidaan siirtää EU:n ulkopuolelle ainoastaan, jos kyseisessä maassa taataan riittävä tietosuojan taso.

6. Aikataulu

EU:n neuvosto valtuutti 2.12.2010 komission aloittamaan EU:n puolesta neuvottelut sopimuksen tekemisestä ja hyväksyi sopimusta koskevat neuvotteluohjeet. Sopimusneuvottelut saatiin päätökseen kesällä 2013 ja neuvosto hyväksyi 5.–6.12. päätökset sopimuksen allekirjoittamisesta ja tekemisestä. Sopimus allekirjoitettiin 25.6.2014. Neuvosto voi tehdä päätöksen sopimuksen lopullisesta hyväksymisestä vasta saatuaan Euroopan parlamentin hyväksynnän.

7. Vaikutukset

Sopimuksella torjutaan terrorismia, siihen liittyvää rikollisuutta ja muita vakavia kansainvälisiä rikoksia.

8. Muut tiedot

Sopimus tulee osana EU-oikeutta Suomea sitovaksi eikä se edellytä erillistä voimaansaattamista.

EU/2010/1510

3.7 Hallituksen esitys Euroopan neuvoston viranomaisten asiakirjojen julkisuutta koskevan yleissopimuksen hyväksymisestä ja laiksi yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

1. Tavoite ja tehtävät

Hankkeen tarkoituksena on toteuttaa ne lainsäädäntötoimet, jotka ovat Suomessa tarpeen Euroopan neuvostossa tehdyn viranomaisten asiakirjojen julkisuutta koskevan yleissopimuksen voimaansaattamiseksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Euroopan neuvoston Tromssassa 18.5.2009 tehty yleissopimus viranomaisten asiakirjojen julkisuudesta.

3. Keskeinen sisältö

Suomi sitoutuisi noudattamaan yleissopimuksen velvoitteita viranomaisten asiakirjojen julkisuudesta sekä niitä koskevasta tiedonsaannista ja muista menettelyistä viranomaisen toiminnan avoimuuden toteuttamiseksi. Yleissopimuksen voimaan saattaminen ei Suomessa edellyttäisi viranomaisten toiminnan julkisuutta koskevien säännösten muuttamista.

4. Organisointi

Valmistelija:

Wallin, Anna-Riitta, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50196

5. Taustatietoja

Euroopan neuvoston yleissopimus on ensimmäinen kansainvälinen sopimus viranomaisen asiakirjojen julkisuudesta. Yleissopimuksen tarkoituksena on vahvistaa siihen liittyneissä maissa avoimuutta ja demokratiaa.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys (HE 116/2014 vp) on annettu eduskunnalle 11.9.2014.

7. Vaikutukset

Sopimuksen voimaansaattamisella tuetaan demokratian vahvistumista Euroopassa.

8. Muut tiedot

OM 10/849/2009

4 KIELELLISET JA KULTTUURISET OIKEUDET

4.1 Saamelaiskäräjistä annetun lain tarkistaminen

1. Tavoite ja tehtävät

Tehtävänä on selvittää saamelaiskäräjistä annetun lain muutostarpeet ja valmistella ehdotus lain tarkistamiseksi tarvittavilta osin. Tehtävä liittyy hallitusohjelman kirjaukseen, jonka mukaan saamelaisten kulttuuri-itsehallinnon ja saamelaiskäräjien toimintaedellytyksiä kehitetään.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Saamelaiskäräjälain muutostarpeet; oikeusministeriön tilaama selvitysraportti, Eero J. Aarnio, Helsinki 3.5.2012 (PDF-tiedosto, 61 sivua, 4,38 Mt)

Selvityksessä on jatkovalmistelun pohjaksi arvioitu saamelaiskäräjälain nykyistä sääntelyä mm. saamelaisen määritelmästä, vaalijärjestelmästä, saamelaiskäräjien tehtävistä ja toimivallasta, saamelaiskäräjien päätöksenteosta, lain ja saamelaiskäräjien työjärjestyksen välisistä suhteista, viranomaisten neuvotteluelvoitteesta sekä kirjanpidosta ja tilintarkastuksesta.

Saamelaiskäräjien hallituksen alustava kannanotto koskien saamelaiskäräjälain ja -asetuksen kiireellisimpiä muutostarpeita, 27.4.2012 (PDF-tiedosto, 11 sivua, 883 kt)

Saamelaiskäräjälakityöryhmän mietintö (OM mietinnöt ja lausunnot 55/2013)

Lausuntotiivistelmä (OM mietinnöt ja lausunnot 22/2014)

Hallituksen esitys 167/2014 vp

3. Keskeinen sisältö

Saamelaiskäräjistä annettua lakia tarkistetaan siten, että se vastaa lainsäädännön kehityksessä tapahtuneita muutoksia.

4. Organisointi

Valmistelija:

Busck-Nielsen, Camilla, neuvotteleva virkamies, oikeusministeriö, p. 02951 50278

5. Taustatietoja

Pääministeri Jyrki Kataisen hallitusohjelman mukaan saamelaisten kulttuuri-itsehallinnon ja saamelaiskäräjien toimintaedellytyksiä kehitetään. Saamelaisten kulttuuri-itsehallintoa keskeisesti sääntelevä laki saamelaiskäräjistä (974/1995) on annettu vuonna 1995. Saamelaiskäräjälakia on sittemmin muutettu käytännön tarpeita paremmin vastaavaksi laeilla 1725/1995 (mm. kirjanpitoa ja tilintarkastusta koskevat säännökset),

1279/2002 (mm. uudet vaalisäännökset), 1026/2003 (uudet säännökset hallinto-oikeudellisten säädösten soveltamisesta ja esteellisyydestä) ja 626/2011 (kaivoslain antamiseen liittyvä neuvotteluvollisuutta koskevan säännöksen täydentäminen). Saamelaiskäräjistä annetun lain tarkistamista on aiheellista jälleen arvioida.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys on annettu eduskunnalle 25.9.2014 (HE 167/2014 vp).

7. Vaikutukset

Hanke liittyy saamelaisten itsehallintoon. Saamelaisilla on perustuslain 121 §:n 4 momentin mukaan saamelaisten kotiseutualueella kieltään ja kulttuuriaan koskeva itsehallinto.

8. Muut tiedot

OM 3/551/2012

OM029:00/2012

4.2 Saamelaisten oikeudet alkuperäiskansana osallistua kotiseutualueellaan erityisesti maankäyttöä koskevaan päätöksentekoon

1. Tavoite ja tehtävät

Tarkoitus on kehittää saamelaisten oikeuksia alkuperäiskansana erityisesti selkeyttämällä lainsäädäntöä saamelaisten oikeudesta osallistua saamelaisten kotiseutualueella olevien maa- ja vesialueiden käyttöä koskevaan päätöksentekoon. Tarkoitus on luoda näiltä osin edellytykset ILO:n alkuperäiskansoja koskevan yleissopimuksen n:o 169 ratifioinnille.

2. Hankkeeseen liittyviä asiakirjoja

Selvitysmies Pekka Vihervuori: Maahan, veteen ja luonnonvaroihin sekä perinteisiin elinkeinoihin kohdistuvat oikeudet saamelaisten kotiseutualueella. ILO:n alkuperäis- ja heimokansoja koskevan yleissopimuksen edellyttämät saamelaisten maahan ja vesiin kohdistuvia oikeuksia koskevat muutosehdotukset (Oikeusministeriön yleisen osaston julkaisuja 3/1999)

Saamelaistoimikunnan asettamispäätös (OM0644:00/06/06/2000/22.11.2000)

Lausunto maanomistusoloista ja niiden kehityksestä saamelaisten kotiseutualueella, Oikeustieteen tohtori Juhani Wirilander 8.8.2001

Saamelaistoimikunnan mietintö (KM 2001:14)

Lausuntoyhteenvedo ja tiivistelmä saamelaistoimikunnan mietinnöstä 3.5.2002

Luonnos hallituksen esitykseksi, pdf, 35 s.
Lausuntoyhteenveto ja tiivistelmä hallituksen esitysluonnoksesta 18.9.2002
Saamelaiskäräjien maanomistustyöryhmän selvitys saamelaisten kotiseutualueen maakysymyksessä, I osamietintö, syyskuu 2002
Tarjouspyyntö 21.10.2002 Oikeudellis-historiallisesta tutkimuksesta
Pöytäkirja tapaamisesta 19.12.2002 oikeusministeriön ja saamelaiskäräjien edustajien välillä, 24.1.2003
Tutkimussopimus oikeusministeriön sekä Oulun yliopiston ja Lapin yliopiston välillä, 28.1.2003
Oikeusministeriön päätös lisäajan myöntämisestä tutkimukselle, 28.6.2004
Yhteispohjoismaisen asiantuntijaryhmän ehdotus saamelaissopimukseksi valmistui (tiedote 16.11.2005)
Toimeksianto 10.10.2005, OM 2/559/2005
Asiantuntijamääräys 1.3.2006, OM 2/559/2005
Tutkimusraportit, Oikeusministeriön julkaisut 2006:5, 2006:6, 2006:7 ja 2006:8 sekä Juridica Lapponica 32
Alkuperäiskansoja koskevan sopimuksen ratifiointiedellytykset; Lausuntotiivistelmä; Oikeusministeriön julkaisu 39/2012
Luonnos hallituksen esitykseksi; lausuntotiivistelmä; OM mietintöjä ja lausuntoja 40/2014

3. Keskeinen sisältö

Saamelaisten oikeuksia alkuperäiskansana kehitetään selkeyttämällä lainsäädäntöä saamelaisten kotiseutualueella olevien maa- ja vesialueiden käyttöä koskevan päätöksenteon osalta.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Busck-Nielsen, Camilla, neuvotteleva virkamies, oikeusministeriö, p. 02951 50278
von Troil, Charlotta, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, p. 02951 50226

5. Taustatietoja

Pääministeri Alexander Stubbin hallitusohjelman mukaan sopimus ratifioidaan hallituskauden aikana, jos saamelaisen määritelmästä on saavutettu yhteisymmärrys.

6. Aikataulu

Tavoitteena on antaa asiasta hallituksen esitys vuonna 2014.

7. Vaikutukset

Vahvistaa saamelaisten oikeuksia alkuperäiskansana saamelaisten kotiseutualueella sekä luo omalta osaltaan edellytykset ILO:n sopimuksen n:o 169 ratifioinnille.

8. Muut tiedot

OM 1/559/2005

4.3 Selvitys viittomakielilain tarpeesta ja viittomakielilain valmistelu

1. Tavoite ja tehtävät

Oikeusministeriön asettaman työryhmän tehtävänä oli valmistella ehdotus viittomakielilä koskevaksi suppeaksi yleislaiksi hallituksen esityksen muotoon sekä tarkastella viittomakielisiä koskevaa erityislainsäädäntöä. Tavoitteena on, että viittomakielilaki säädettäisiin vielä tämän vaalikauden aikana. Tehtävä liittyy hallitusohjelman kirjaukseen, jonka mukaan viittomakielisten oikeuksien toteutumista kehitetään ja mahdollisuus säätää viittomakielilaki selvitetään.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Viittomakielilakia valmistelevalle työryhmälle mietintö (Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 42/2014)

Oikeusministeriön päätös työryhmän toimikauden jatkamisesta 10.4.2014

Työryhmän asettamispäätös 23.10.2013

Lausuntotiivistelmä: Arviomuistio viittomakielilain tarpeesta (Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 36/2013)

Arviomuistio viittomakielilain tarpeesta 30.1.2013

3. Keskeinen sisältö

Pääministeri Jyrki Kataisen hallitusohjelman mukaan viittomakielisten oikeuksien toteutumista kehitetään ja mahdollisuus säätää viittomakielilaki selvitetään. Tähän hallitusohjelman kirjaukseen perustuva selvitys käynnistyi oikeusministeriössä vuonna 2012.

Kuurojen Liitto ry:n alustavan kartoituksen pohjalta oikeusministeriössä laadittiin arviomuistio, jossa tarkasteltiin vaihtoehtoja viittomakielisten kielellisten oikeuksien edistämiseksi. Mahdollisina toimintatapoina esitettiin nykyisen lainsäädännön toimivuuden ja soveltamisen parantamista, olemassa olevan lainsäädännön kehittämistä tai erillisen viittomakielilain säätämistä.

Arviomuistiosta saatu lausuntopalaute koottiin lausuntotiivistelmäksi. Monissa lausunnoissa puollettiin viittomakielilä koskevan erillislain säätämistä sen lisäksi, että voimas-

sa olevaa erityislainsäädäntöä tarkistetaan ja kehitetään tarvittavilta osin. Saadun lausuntopalautteen pohjalta päädyttiin asettamaan viittomakielilakia valmisteleva työryhmä, jonka tehtävänä oli lisäksi tarkastella viittomakielisiä koskevaa erityislainsäädäntöä.

Viittomakielilakia valmistelevan työryhmän mietintö julkaistiin 26.9.2014. Mietintö sisältää työryhmän ehdotuksen viittomakielilaksi. Ehdotuksen mukaan viittomakielilaki olisi suppea yleislaki, jonka keskeisenä tavoitteena on edistää viittomakieltä käyttävien kielellisten oikeuksien toteutumista. Tavoitteena on, että viranomaiset pyrkivät toiminnassaan edistämään viittomakieltä käyttävien mahdollisuuksia käyttää omaa kieltään ja saada tietoa viittomakielellä. Ehdotetulla lailla pyritäisiin lisäämään viranomaisten tietoisuutta viittomakielistä sekä viittomakieltä käyttävistä kieli- ja kulttuuriryhmänä.

Aineelliset säännökset viittomakieltä käyttävien kielellisistä oikeuksista sisältyisivät edelleen eri hallinnonalojen lainsäädäntöön. Mietintöön sisältyy työryhmän kannanotto viittomakieltä käyttäviä koskevan erityislainsäädännön kehittämistarpeista. Seuraavaksi työryhmän mietintö lähetetään lausuntokierrokselle.

4. Organisointi

Oikeusministeriö asetti työryhmän valmistelemaan viittomakielilakia. Työryhmän toimikausi oli 1.11.2013–30.6.2014.

Työryhmän kokoonpano oli seuraava:

Puheenjohtaja:

Pimiä, Kirsi, johtaja, oikeusministeriö

Jäsenet:

Palmgren, Sten, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö

Isomäki, Marja, lainsäädäntöneuvos, valtiovarainministeriö

Pihkala, Jussi, opetusneuvos, opetus- ja kulttuuriministeriö

Porko, Maria, lakimies, sosiaali- ja terveysministeriö

Nissilä, Leena, opetusneuvos, Opetushallitus

Alanne, Kaisa, kehittämisjohtaja, Kuurojen Liitto ry

Kankkonen, Janne, varapuheenjohtaja, Finlandssvenska teckenspråkiga r.f.

Sihteeri:

Soininen, Maria, ylitarkastaja, oikeusministeriö, p. 02951 50202

5. Tausta

Viittomakieltä käyttävien kielellisten ja kulttuuristen oikeuksien kansallisena lähtökohdaksi voidaan pitää perustuslain 17 §:n 3 momenttia. Siinä säädetään eri ryhmien oikeudesta ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Lisäksi siinä todetaan, että viittomakieltä käyttävien sekä vammaisuuden vuoksi tulkitsemis- ja käänösapua tarvitsevien oikeudet turvataan lailla.

Muillakin perusoikeussäännöksillä on yhtymäkohtia viittomakielisten kielellisiin oikeuksiin. Myös eri hallinnonaloja koskevaan erityislainsäädäntöön sisältyy useita säännöksiä, jotka koskevat viittomakieltä käyttävien kielellisiä oikeuksia.

Viittomakielisten kielelliset oikeudet ovat olleet esillä vuoden 1995 perusoikeusuudistuksesta lähtien. Vuonna 1996 valmistui oikeusministerin asettaman työryhmän mietintö "Viittomakielen oikeudellinen asema" ja vuonna 2011 oikeusministeriön asettaman "Viittomakielisten kielelliset oikeudet" -työryhmän mietintö (Mietintöjä ja lausuntoja 24/2011), jossa käytiin läpi viittomakielisten kannalta keskeistä lainsäädäntöä ja käytäntöjä. Viittomakielisten kielioloja on käsitelty valtioneuvoston kertomuksissa kielilainsäädännön soveltamisesta 2006, 2009 ja 2013. Vuonna 2010 ilmestyi Kuurojen Liitto ry:n ja Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen (nykyinen Kotimaisten kielten keskus) laatima Suomen viittomakielten kielipoliittinen ohjelma, jonka keskeisiin tavoitteisiin kuuluu erillisen viittomakielilain säätäminen.

6. Aikataulu

Tavoitteena on, että viittomakielilaki säädetään vielä tämän vaalikauden aikana.

7. Vaikutukset

Hanke liittyy kielellisiin oikeuksiin. Perustuslain 17 §:n 3 momentin mukaan viittomakieltä käyttävien sekä vammaisuuden vuoksi tulkitsemis- ja käännösapua tarvitsevien oikeudet turvataan lailla.

8. Muut tiedot

OM 9/58/2012

OM041:00/2012

5 AHVENANMAA

5.1 Ahvenanmaan itsehallintolain uudistaminen

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on uudistaa Ahvenanmaan itsehallintolakia tavalla, joka täyttäisi nykyistä paremmin yhteiskuntakehityksen edellyttämät ja nykyaikaiselle lainsäädännölle asettamat vaatimukset.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Parlamentaarisen Ahvenanmaa-komitean asettamispäätös OM 60/08/2013

Ahvenanmaan maakunnan hallituksen asettaman parlamentaarisen komitean mietintö itsehallintojärjestelmän ja itsehallintolain uudistamiseksi (Åländsk utredningsserie 2010:2) Oikeusministeriön Parlamentaarisen Ahvenanmaa-työryhmän mietintö Ahvenanmaan itsehallinnon kehittämistä (Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 4/2013).

3. Keskeinen sisältö

Komitean toimeksiantoon kuuluu:

1) *Ehdottaa yhteiskuntakehityksen edellyttämiä itsehallintojärjestelmän ja itsehallintolain uudistuksia sekä valmistella ehdotus itsehallintoa koskevaksi nykyaikaiseksi lainsäädännöksi.* Ahvenanmaan maahankintalain (3/1975) uudistaminen ei sisälly komitean toimeksiantoon.

2) *Ehdottaa toimenpiteitä taloudellisen itsehallinnon kehittämiseksi.*

Komitean tulee arvioida, tarvitaanko lainsäädäntötoimia vakaan ja suotuisan taloudellisen kehityksen varmistamiseksi maakunnassa. Erytystä huomiota on kiinnitettävä siihen, kuinka maakunnan ja valtakunnan keskinäistä etua vastaavaa vuorovaikutusta voidaan aikaansaada.

Työn ensi vaiheessa komitean tulee selvittää mahdollisuuksia siirtää verotusta koskevaa lainsäädäntövaltaa maakunnalle ottaen huomioon, että tämä edellyttäisi yhteistä neuvonpitoa ja ei-toivottujen vaikutusten korjaamista mahdollistavia mekanismeja. Komitean tulee myös selvittää mahdollisuuksia muuttaa järjestelmää siten, että maakunnassa kannetut valtionverot jäisivät maakuntaan, ilman niiden tulouttamista valtion tilinpäätöksessä.

Verotustoimivallasta tekemistään ehdotuksista riippumatta komitean tulee ehdottaa tasoitus- tai muuta järjestelmää, jonka puitteissa maakunnan ja valtakunnan välistä taloudellista tasoitusta voidaan olosuhteiden muuttuessa joustavasti muuttaa.

3) *Tarkistaa maakunnan ja valtakunnan välistä toimivallanjakoa ja ehdottaa sellaisia toimivaltasäännöksiä muutettavaksi, jotka ovat käytännössä aiheuttaneet tulkintaongelmia.*

Komitean tulee arvioida maakunnan ja valtakunnan välisen tarkoituksenmukaisen toimivallanjaon kriteereitä. Arvioinnissa tulee esittää ne asiat, jotka soveltuvat parhaiten maakunnan hoidettaviksi ja ne, joiden luonteensa puolesta tulee kuulua valtakunnan lainsäädäntövaltaan.

Lainsäädäntövallan siirtoa koskeva järjestelmä tulisi tehdä joustavammaksi ja kehittää sellaiseksi, että siirtojen vaikutukset on selvitetty ja valmisteltu maakunnan ja valtakunnan yhteisessä neuvonpidossa.

Komitea voi ehdottaa vaihtoehtoja itsehallintolain nykyiselle kahden toimivaltaluettelon mallille.

Komitean on kiinnitettävä huomiota kysymyksiin, jotka kuuluvat maakunnan ja valtakunnan välisen jaetun toimivallan piiriin ja siihen kuinka maakuntalainsäädäntö saataisiin läpinäkyvämmäksi.

4) *Arvioida voitaisiinko luopua vaatimuksesta Suomen kansalaisuudesta kotiseutuoikeuden saamiseksi ja eräisiin virkoihin nimittämisen edellytyksenä.*

4. Organisointi

Puheenjohtaja:

Halonen, Tarja, presidentti

Varapuheenjohtaja:

Jansson, Gunnar, eduskuntaneuvos, Ahvenanmaan maakuntapäivien edustaja

Varapuheenjohtaja:

Tiilikainen, Teija, johtaja, Ulkopoliittinen instituutti

Jäsenet:

Sasi, Kimmo, kansanedustaja, Kansallisen Kokoomuksen eduskuntaryhmä

Tolppanen, Maria, kansanedustaja, Perussuomalaisten eduskuntaryhmä

Koskinen, Johannes, kansanedustaja, Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä

Lohi, Markus, kansanedustaja, Keskustan eduskuntaryhmä

Haglund, Mia, kansanedustajan avustaja, Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä

Haapanen, Satu, kansanedustaja, Vihreä eduskuntaryhmä

Wideroos, Ulla-Maj, kansanedustaja, Ruotsalainen eduskuntaryhmä

Anttoora, Marjo, valtiosihteeri, Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä

Eriksson, Viveka, Ahvenanmaan maakuntapäivien edustaja, Liberalernas lagtingsgrupp

Jansson, Harry, Ahvenanmaan maakuntapäivien edustaja, Centerns lagtingsgrupp

Sundman, Danne, Ahvenanmaan maakuntapäivien edustaja, Obunden Samlings lagtingsgrupp

---

Sundback, Barbro, Ahvenanmaan maakuntapäivien edustaja, Socialdemokraternas lagtingsgrupp
Jansson, Roger, Ahvenanmaan maakuntapäivien edustaja, Moderaternas på Åland lagtingsgrupp
Jonsson, Axel, Ahvenanmaan maakuntapäivien edustaja, Ålands framtids lagtingsgrupp

Sihteeristö:

Pääsihteeri:

Groop-Bondestam, Janina, neuvotteleva virkamies, oikeusministeriö, p. 02951 50334

Muut sihteerit:

Holm-Johansson, Marine, lainvalmistelija, Ahvenanmaan maakunnan hallitus

Palmgren, Sten, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50160

5. Aikataulu

Komitea valmistelee vuoden 2014 loppuun mennessä osamietinnön sisältäen jatkovalmistelun

linjaukset. Tavoitteena on, että hallituksen esityksen muotoon laadittu loppumietintö olisi valmis

30.4.2017 mennessä (jotta hallituksen esitys voidaan antaa eduskunnalle viimeistään 31.12.2017 ja

eduskunta voisi hyväksyä lain ja jättää sen lepäämään vuonna 2019 valittavalle eduskunnalle).

6. Vaikutukset

Aikaansaataisiin yhteiskuntakehityksen edellyttämiä itsehallintojärjestelmän ja itsehallintolain uudistuksia sekä itsehallintoa koskeva nykyaikainen lainsäädäntö.

7. Muut tiedot

OM 60/08/2013

OM016:00/2013

6 HENKILÖ-, PERHE- JA PERINTÖOIKEUS

6.1 Isyyslain uudistaminen

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on isyyslain ajanmukaistaminen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Arviomuistio isyyslain uudistamistarpeista (Oikeusministeriö, selvityksiä ja ohjeita 37/2011)

Lausuntotiivistelmä (Oikeusministeriö, mietintöjä ja lausuntoja 6/2012)

Isyyslain uudistamistyöryhmän asettamispäätös 25.4.2012

Isyyslain uudistamistyöryhmän seurantar ryhmän asettamispäätös 23.5.2012

Isyyden määräytyminen. Kansainvälinen vertailu (Oikeusministeriö, selvityksiä ja ohjeita 5/2013)

Isyyslain uudistaminen (Oikeusministeriö, mietintöjä ja lausuntoja 56/2013)

Isyyslain uudistaminen. Lausuntotiivistelmä (Oikeusministeriö, mietintöjä ja lausuntoja 7/2014)

HE 91/2014

3. Keskeinen sisältö

Isyyslain säännösten ajanmukaistaminen ottaen huomioon lainsäädäntöympäristöä, perherakenteita ja isyystutkimusmenetelmiä koskevat muutokset.

4. Organisointi

Valmistelija:

Silvola, Salla, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50314

5. Taustatietoja

Isyyslaki vahvistettiin vuonna 1975 ja saatettiin voimaan isyyslain voimaantulosta annetulla lailla (701/1975) lokakuun alusta 1976. Isyyslain uudistamistyöryhmän mietinnössä ehdotetaan, että nykyinen isyyslaki kumotaan ja säädetään uusi isyyslaki.

6. Aikataulu

Isyyslain uudistamistyöryhmän mietintö julkaistiin 12.11.2013. Määräaika lausunnoille päättyi 15.1.2014. Virallislausuntojen lisäksi oikeusministeriö keräsi mielipiteitä työryhmän keskeisistä ehdotuksista verkkokyselyn avulla oikeusministeriön otakantaa.fi -sivustolla. Yhteenveto molemmista julkaistiin 26.2.2014. Hallituksen esitys uudeksi isyyslaiksi annettiin eduskunnan käsiteltäväksi 25.6.2014.

7. Hankkeen vaikutukset

Vanhemmuutta koskevat säännökset vastaisivat entistä paremmin nykyisiä arvostuksia ja tätä koskevat selvitykset voitaisiin toteuttaa nykyistä joustavammin.

8. Muut tiedot

OM 1/41/2011

OM018:00/2011

6.2 Äitiyttä koskevan sääntelyn valmistelu

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on selkeyttää äitiyden määräytymistä lapsen edun toteutumisen varmistamiseksi ja yhdenvertaisuuden parantamiseksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Asettamispäätös 10.7.2014

3. Keskeinen sisältö

Lainsäädäntöön ei nykyisin sisälly säännöksiä äitiyden määräytymisestä. Asiaa valmisteltiin alustavasti isyyslain uudistamisen yhteydessä, mutta jatkovalmistelu päätettiin toteuttaa erillisenä hankkeena. Valmistelussa on nyt ehdotus siitä, millä edellytyksillä ja miten naisparille syntyvän lapsen oikeudellinen suhde molempiin vanhempiinsa voidaan vahvistaa. Lisäksi valmistellaan ehdotus muiksi äitiyden määräytymistä koskeviksi perussäännöksiksi, kansainvälisen yksityisoikeuden alaan kuuluvat säännökset mukaan lukien.

4. Organisointi

Työryhmä:

Puheenjohtaja

Silvola, Salla, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50314

Jäsenet

Määttänen, Laura, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50332

Antila, Tuomo, hovioikeudenneuvos, Helsingin hovioikeus

Jämsä, Juha, toiminnanjohtaja, Sateenkaariperheet-Regnbågsfamiljer ry

Lainsäädäntöneuvos Määttänen toimii myös työryhmän sihteerinä.

Pysyvä asiantuntija

Helin, Markku, professori, Turun yliopisto

5. Taustatietoja

Oikeusministeriö asetti huhtikuussa 2012 työryhmän valmistelemaan isyyslain uudistamista. Työryhmän tehtävänä oli valmistella hallituksen esityksen muotoon laadittu ehdotus uudeksi isyyslaiksi. Lisäksi työryhmän tuli valmistella ehdotus äitiyden määräytymistä koskevista perussäännöksistä. Työryhmä luovutti marraskuussa 2013 mietintönsä (OM Mietintöjä ja lausuntoja 56/2013), johon sisältyi muistio äitiyttä koskevista säännöksistä. Laajan lausuntokierroksen (lausuntotiivistelmä: OM Mietintöjä ja lausuntoja 7/2014) jälkeen viimeisteltiin hallituksen esitys isyyslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi, joka annettiin eduskunnalle kesäkuussa 2014 (HE 91/2014 vp).

Hallituksen esityksen antamisesta päätettäessä 14 ministeriä hyväksyi lausuman, jonka mukaan naisparille syntyvän lapsen oikeusturvan kannalta on tarve laatia säännökset siitä, miten lapsen juridinen suhde molempiin vanhempiinsa voidaan vahvistaa. Lausumassa edellytetään, että tarvittavat lainsäädäntöehdotukset laaditaan isyyslain uudistamistyöryhmän mietintöön sisältyvän tarkastelun ja siitä annetun lausuntopalautteen pohjalta. Aikataulutavoitteeksi asetettiin, että eduskunta hyväksyy esityksen vielä tämän vaalikauden aikana.

Isyyslain uudistamistyöryhmän mietinnössä pohdittiin äitiyden määräytymistä koskevia perussäännöksiä ja lyhyesti myös äitiyttä koskevia kansainvälisen yksityisoikeuden alaan kuuluvia säännöksiä (s. 14–27). Lausuntopalautteessa kannatettiin erityisesti äitiyden oikeudellista määrittelemistä sekä naisparin vanhemmuuden sääntelyä tilanteessa, jossa lapsi on saanut alkunsa hedelmöityshoidolla.

6. Aikataulu

Työryhmän määräaika on 31.10.2014.

7. Hankkeen vaikutukset

8. Muut tiedot

OM 15/41/2014

OM014:00/2014

6.3 Kansainväliset perintöasiat

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on laatia EU:ssa yhdenmukaiset säännöt kansainvälistä perintöoikeutta koskevista kysymyksistä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2005) 65, vihreä kirja

E-kirjelmä 75/2005 vp

KOM(2009) 154, asetusehdotus

U 84/2009 vp

Asetus (EU) N:o 650/2012

3. Keskeinen sisältö

Asetus sisältää säännökset toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten ja virallisten asiakirjojen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta perintöasioissa sekä eurooppalaisen perintötodistuksen käyttöönotosta. Eurooppalainen perintötodistus on hyväksyttävä kaikissa jäsenvaltioissa todisteena perillisten ja testamentinsaajien asemasta sekä testamentin toimeenpanijoiden ja muiden jäämistön hoitajien valtuuksista.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Kemppainen, Outi, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50260

Silvola, Salla, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50314

5. Taustatietoja

Liittyy vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen perustamiseksi laaditun EU:n neuvoston ja komission toimintasuunnitelman toimeenpanoon.

6. Aikataulu

Asetus annettiin 4.7.2012. Asetusta aletaan soveltaa 17.8.2015. Asetuksen edellyttämien lainsäädäntömuutosten valmistelu on aloitettu ja ne on tarkoitus saattaa eduskunnan käsiteltäviksi kevätistuntokauden 2015 alussa yhdessä pohjoismaisen perintösopimuksen muutossopimusta koskevan lakiesityksen (ks. hanke 6.4) kanssa.

7. Hankkeen vaikutukset

Helpottaa sellaisten perintöasioiden hoitamista, joilla on liittymiä yhtä useampaan jäsenvaltioon. Ei vaikutuksia kansallisten perintöasioiden hoitoon.

8. Muut tiedot

OM 11/482/2005

EU/2009/1390

6.4 Pohjoismaisen perintösopimuksen muutossopimuksen hyväksyminen

1. Tavoite ja tehtävät

Pohjoismaiseen perintösopimukseen tehtyjen muutosten hyväksyminen

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Pohjoismaisen perintösopimuksen muutossopimus (allekirjoitettu 1.6.2012)

3. Keskeinen sisältö

Muutossopimus yhdenmukaistaa sovellettavaa lakia ja lainvalintaa koskevat säännökset EU:n perintöasetuksen (N:o 650/2012) osoittamalla tavalla. Perimyksen sovelletaan jatkossa kaikkien Pohjoismaiden kesken sen sopimusvaltion lakia, jossa perittävällä oli kuollessaan asuinpaikka. Perittävä voi kuitenkin määrätä, että hänen perimyksensä sovelletaan sen sopimusvaltion lakia, jonka kansalainen hän on valinnan tehdessään tai kuollessaan. Suomi ja Ruotsi soveltavat ensisijaisesti perintöasetuksen säännöksiä. Poikkeuksena ovat kuolinpesän hallinnointia koskevat menettelysäännöt ja tähän liittyvä viranomaisapu sekä perintöasioissa annettujen pohjoismaisten päätösten tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevat yksinkertaistetut menettelyt.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Kempainen, Outi, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50260

Silvola, Salla, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50314

5. Taustatietoja

Suomen, Islannin, Norjan, Ruotsin ja Tanskan kesken Kööpenhaminassa 19 päivänä marraskuuta 1934 tehty perintöä, testamenttia ja pesänselvitystä koskeva sopimus (pohjoismaisen perintösopimus) tuli voimaan 1.1.1936 (SopS 21/1935). Sopimusta uudistettiin edellisen kerran vuonna 1975 (SopS 36/1976). Sopimuksessa on määräyksiä perimyksen sovellettavasta laista, pesänselvitystä ja perinnönjakoa tai näitä koskevia riitoja koskevasta toimivallasta ja tuomion tai sovinnon tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta.

6. Aikataulu

Pohjoismaisen perintösopimuksen muutossopimuksen on tarkoitus tulla voimaan samanaikaisesti EU:n perintöasetuksen soveltamisen kanssa 17.8.2015 (ks. hanke 6.3). Hallituksen esityksen valmistelu pohjoismaisen perintösopimuksen muutossopimuksen hyväksymiseksi on aloitettu ja se on tarkoitus antaa eduskunnan käsiteltäväksi kevätsesituntokaudella 2015 yhdessä EU:n perintöasetuksen edellyttämien lainsäädäntömuutosten kanssa.

7. Hankkeen vaikutukset

Perittävien valinnanvapaus lisääntyy. Säännösten yhdenmukaistaminen EU:n perintöasetuksen kanssa kasvattaa kansainvälisten perintöasioiden ennakoitavuutta ja vähentää rajaesteitä Pohjoismaiden välillä.

8. Muut tiedot

OM 1/41/2013

6.5 Kansainvälisten parisuhteiden varallisuussuhteita koskevat asetukset

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on laatia EU:ssa yhdenmukaiset säännöt avioliiton ja rekisteröityjen parisuhteiden varallisuussuhteita koskevista kansainvälisyksityisoikeudellisista kysymyksistä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2006) 400 lopullinen, vihreä kirja

E-kirjelmä 134/2006 vp

KOM(2011) 126, asetusehdotus aviovarallisuussuhteista

KOM(2011) 127, asetusehdotus rekisteröityjen parisuhteiden varallisuussuhteista

U 8/2011

3. Keskeinen sisältö

Hanke sisältää kaksi erillistä ehdotusta, joista toinen käsittelee avioliiton varallisuussuhteita ja toinen rekisteröityjen parisuhteiden varallisuussuhteita. Asetusehdotuksissa ehdotetaan säännöksiä tuomioistuinten toimivallasta, sovellettavasta laista sekä päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliiton ja rekisteröityjen parisuhteiden varallisuussuhteita koskevissa asioissa. Ehdotukset kuuluvat kansainvälisen perheoikeuden alaan. Olennaisin ero ehdotusten välillä on, että kansainvälisille aviopareille annetaan mahdollisuus valita, minkä maan lakia heidän varallisuuteensa sovelletaan puolison kuollessa tai liiton päättyessä eroon. Rekisteröityjen parisuhteiden osalta sovelletaan sen maan lakia, jossa suhde on rekisteröity.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Kempainen, Outi, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50260

Silvola, Salla, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50314

5. Taustatietoja

Liittyy vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen perustamiseksi laaditun EU:n neuvoston ja komission toimintasuunnitelman toimeenpanoon.

6. Aikataulu

Asetusehdotusten käsittely on aloitettu neuvoston työryhmässä huhtikuussa 2011.

7. Hankkeen vaikutukset

Yhdenmukaistaisi avioliiton ja rekisteröityjen parisuhteiden varallisuussuhteita koskevat kansainvälisen yksityisoikeuden alaan kuuluvat säännökset EU-maissa.

8. Muut tiedot

OM 6/482/2006

EU/2011/0858

6.6 Elatusapujen perintää koskeva yleissopimus

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena oli valmistella Haagin vuoden 2007 elatusapua koskevan yleissopimuksen soveltamisessa tarvittavat kansalliset säännökset.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Yleissopimus

Sopimukseen liittyviä asiakirjoja on Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssin verkko-osoitteessa http://www.hcch.net/index_en.php?act=conventions.text&cid=131

KOM (2009) 373, Komission ehdotus

U 56/2009 vp

Päätös 2011/220/EU (Yleissopimuksen allekirjoittaminen)

Päätös 2011/432/EU (Yleissopimuksen hyväksyminen)

Hallituksen esitys 186/2012

Eduskunnan vastaus 24/2013 vp

Lait 298–300/2013

Valtioneuvoston asetukset 466–468/2014

3. Keskeinen sisältö

Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssissa tehtiin vuonna 2007 elatusapujen perintää koskeva yleissopimus, joka korvaa New Yorkissa vuonna 1956 tehdyn yleissopimuksen elatusavun perimisestä ulkomailla sekä Haagissa vuosina 1958 ja 1973 tehdyt elatusapupäätösten tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevat yleissopimukset.

Yleissopimus sisältää määräyksiä hallinnollisesta yhteistyöstä elatusavun perintää koskevista asioista sekä toisessa sopimusvaltiossa annetun elatusapua koskevan päätöksen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta. Yleissopimuksen soveltaminen edellyttää täydentävää kansallista sääntelyä.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Kempainen, Outi, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50260

Silvola, Salla, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50314

5. Taustatietoja

Yleissopimuksen ratifiointi kuuluu Euroopan unionin toimivaltaan.

6. Aikataulu

Yleissopimus allekirjoitettiin EU:n puolesta huhtikuussa 2011. Euroopan unioni hyväksyi sopimuksen huhtikuussa 2014 ja se tuli Euroopan unioniin nähden voimaan 1 päivänä elokuuta 2014.

Suomen osalta yleissopimuksen ratifioinnin edellyttämä lainsäädäntö on hyväksytty. Lakien voimaantulosta säädettiin valtioneuvoston asetuksella siten, että ne tulivat voimaan samanaikaisesti kuin yleissopimus tuli voimaan Euroopan unionin osalta.

7. Hankkeen vaikutukset

Yleissopimuksen soveltaminen Suomessa käy mahdolliseksi.

8. Muut tiedot

OM 5/85/2006

6.7 Yleisten asiakirjojen hyväksyminen

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on laatia EU:ssa yhdenmukaiset säännöt tiettyjen yleisten asiakirjojen hyväksymisen yksinkertaistamiseksi Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM (2013) 228 lopullinen, komission ehdotus asetukseksi

U 30/2013 vp

3. Keskeinen sisältö

Asetusta sovellettaisiin EU:n jäsenvaltioiden viranomaisten antamiin tiettyihin asiakirjoihin, jotka koskevat mm. syntymää, kuolemaa, nimeä ja yrityksen oikeudellista muotoa. Näitä asioita koskeva asiakirja olisi hyväksyttävä toisessa jäsenvaltiossa ilman niin sanottua apostille-todistusta.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Kemppainen, Outi, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50260

Hossa, Johanna, tutkija, oikeusministeriö, p. 02951 50195

5. Taustatietoja

Ehdotus perustuu vuonna 2009 hyväksytyyn Tukholman ohjelmaan ja vihreään kirjaan "Hallintoa helpommaksi kansalaisille: parannetaan virallisten asiakirjojen vapaata liikkuvuutta ja väestörekisteritietojen vaikutusten tunnustamista" KOM (2010) 747 lopullinen.

6. Aikataulu

Asetusehdotuksen käsittely on aloitettu neuvoston työryhmässä kesäkuussa 2013.

7. Hankkeen vaikutukset

Asetuksen voimaantulo vähentäisi tiettyjen asiakirjojen hyväksymiseen liittyviä kustannuksia ja nopeuttaisi hallinnollisia menettelyjä.

8. Muut tiedot

OM 1/482/2013

6.8 Sijaissynnytyjärjestelyt

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on sijaissynnytystä koskevan lainsäädännön muutostarpeiden arviointi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Oikeusministeriön lausuntopyyntö (OM 24/41/2010, 21.12.2010) sosiaali- ja terveysministeriön valtakunnalliselle sosiaali- ja terveysalan eettiselle neuvottelukunnalle (ETENE)

Valtakunnallisen sosiaali- ja terveysalan eettisen neuvottelukunnan lausunto 28.9.2011
OMSO 52/2012 Arviomuistio sijaissynnytyjärjestelyistä
OMML 6/2013 Arviomuistio sijaissynnytyjärjestelyistä. Lausuntotiivistelmä
Oikeusministeriön, ulkoasiainministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön tiedote
16.12.2013 sijaissynnytyjärjestelyistä ulkomailla ja niihin liittyvistä riskitekijöistä

3. Keskeinen sisältö

Sijaissynnytyjärjestelyjä koskevan lainsäädännön muutostarpeiden arviointi.

4. Organisointi

Valmistelija:

Silvola, Salla, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50314

5. Taustatietoja

Oikeusministeriö pyysi 21.12.2010 sosiaali- ja terveysalan eettiseltä neuvottelukunnalta lausuntoa siitä, onko sijaissynnytyksen kieltäminen hedelmöityshoitolailla (1237/2006) vuonna 2007 ja siihen liittyvät tosiasialliset käytännöt muuttaneet sen aiempaa arviota sijaissynnytykseen liittyvistä eettisistä näkökohdista ja suositusta sijaissynnytyksen käytön sääntelyksi. ETENE antoi 28.9.2011 lausunnon, jonka mukaan lapsettomuuden hoito sijaissynnytyksen avulla voisi joissakin yksittäisissä tapauksissa olla eettisesti hyväksyttävää.

Oikeusministeriössä on laadittu arviomuistio, jossa selvitetään sijaissynnytyjärjestelyihin liittyviä oikeudellisia kysymyksiä ja sääntelyvaihtoehtoja. Saapuneista lausunnoista on laadittu lausuntotiivistelmä.

6. Aikataulu

Kesäkuussa 2013 päätettiin, että oikeusministeriö ei ryhdy jatkotoimiin asiassa tällä hallituskaudella.

7. Hankkeen vaikutukset

8. Muut tiedot

OM 24/41/2010

7 VELVOITEOIKEUS JA KULUTTAJANSUOJA

7.1 Kuluttajansuojaviranomaisten toimivaltuudet

1. Tavoite ja tehtävät

Työryhmän tehtävänä on selvittää kuluttaja-asiamiehen nykyisen keinovalikoiman toimivuus ja mahdolliset uudistamistarpeet. Työryhmän tulee laatia tarpeellisiksi harkitsemansa ehdotukset kuluttaja-asiamiehen toimivaltuuksien muuttamiseksi. Lisäksi työryhmän arvioi, onko aluehallintoviranomaisten toimintamahdollisuuksia tarvetta kehittää tietyissä kuluttajansuoja-asioissa.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 13.6.2014

3. Keskeinen sisältö

Kuluttaja-asiamies valvoo kuluttajansuojalain (38/1978) ja usean muun kuluttajia suojaavan lain noudattamista. Kuluttaja-asiamiehen toimivaltuuksia koskevat keskeiset voimassa olevat säännökset ovat kuluttajansuojalain 2 ja 3 luvussa sekä Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetussa laissa (661/2012). Aluehallintovirastolla on valvontatehtäviä liittyen hinnan ilmoittamiseen markkinoinnissa sekä kuluttajansuojalain 7 luvun kuluttajaluottosäännösten noudattamiseen. Tavoitteena on arvioida keinovalikoiman mahdollisia uudistamistarpeita ja siten varmistaa, että kuluttajansuojalainsäädäntöä noudatetaan tehokkaasti. Näin voidaan sekä edesauttaa kuluttajien pääsyä oikeuksiinsa että turvata tasapuoliset kilpailuedellytykset.

4. Organisointi

Työryhmä:

Puheenjohtaja

Kummoinen, Katri, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50266

Jäsenet

Lounema, Tomi, kaupallinen neuvos, työ- ja elinkeinoministeriö

Hentunen, Päivi, kuluttaja-asiamies, Kilpailu- ja kuluttajavirasto

Peltonen, Marko, elinkeinovalvontayksikön päällikkö, ylitarkastaja, Etelä-Suomen aluehallintovirasto

Harjunheimo, Niina, asiantuntija, Elinkeinoelämän keskusliitto

Sario, Tuula, johtava lakimies, Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry

Mäkelä, Albert, lainopillinen asiamies, Suomen Yrittäjät

Sihteeri

Hannula, Paula, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, p. 02951 50157

5. Taustatietoja

Hanke liittyy valtioneuvoston kuluttajapolitiittiseen ohjelmaan vuosille 2012–2015 kirjatun päätökseen selvittää kuluttajanviranomaisten keinovalikoiman tarkoituksenmukaisuus ja riittävyys.

6. Aikataulu

Työryhmän toimikausi on 16.6.–31.12.2014.

7. Vaikutukset

8. Muut tiedot

OM 1/471/2014

OM013:00/2014

7.2 Kuluttajansuojalain uudistaminen

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on panna täytäntöön kuluttajan oikeuksia koskeva direktiivi (2011/83/EU).

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

U 77/2008 vp

U-jatkokirje 12.2.2010 OM2010-00040

2. U-jatkokirje 18.5.2011 OM2011-00210

Direktiivi 2011/83/EU kuluttajan oikeuksista

Työryhmä valmistelemaan uudistuksia kuluttajansuojalakiin (tiedote 24.10.2012)

HE 157/2013 vp

EV 174/2013 vp

Lait 1211–1212/2013

Kuluttajaoikeustyöryhmän mietintö (Oikeusministeriö, mietintöjä ja lausuntoja 28/2013)

Kuluttajansuojaan koti- ja etämyynissä tulossa uudistuksia (tiedote 31.5.2013)

Asetukset 109–110/2014

Kuluttajansuojalaki uudistuu: Verkkokaupan kuluttajansuojaan muutoksia (tiedote 4.6.2014)

3. Keskeinen sisältö

Kuluttajan oikeuksia koskevalla direktiivillä uudistetaan nykyiset koti- ja etämyyntiä koskevat direktiivit pääosin täysharmonisoiviksi. Direktiivissä säädetään myös muita soveltamisalaan kuuluvia kuluttajasopimuksia koskevista elinkeinonharjoittajan tiedonantovelvoitteista sekä luovutuksesta ja vaaranvastuusta kulutustavarain kaupassa.

Erityisesti peruuttamisoikeutta koskeva sääntely koti- ja etämyynnissä muuttuu. Tältä osin merkittävin muutos on se, että peruuttamistapauksessa kuluttajan on jatkossa pääsääntöisesti vastattava tavaroiden palauttamisesta johtuvista välittömistä kuluista, paitsi jos elinkeinonharjoittaja on sitoutunut vastaamaan niistä tai laiminlyönyt ilmoittaa kuluttajalle, että tämän on vastattava niistä.

Uutta on myös mm. se, että elinkeinonharjoittaja ei saa käyttää tekemäänsä kulutushyödykesopimusta koskevassa puhelinasioinnissa palvelua, jonka käyttämisestä kuluttajalta peritään hänen liittymäsopimuksensa mukaisen hinnan tai sitä vastaavan laskennallisen perushinnan ylittäviä kuluja. Säännöksen soveltamisalan ulkopuolelle rajattaisiin yksinomaan rahoituspalveluja ja -välineitä koskevat sopimukset. Muutoksen merkittävimmät vaikutukset kohdistuvat viime vuosina yleistyneisiin yritysnumeroihin.

4. Organisointi

Valmistelija:

Kummoinen, Katri, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50266

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Direktiivin täytäntöönpano-aika päättyi 13.12.2013, ja sen säännöksiä on ryhdyttävä soveltamaan 13.6.2014. Täytäntöönpanoon liittyvät lait on vahvistettu 30.12.2013, ja ne tulivat voimaan 13.6.2014.

7. Hankkeen vaikutukset

Yhdenmukainen lainsäädäntö on omiaan parantamaan yritysten toimintaedellytyksiä sisämarkkinoilla. Hyvin toimivat sisämarkkinat hyödyttävät kuluttajia, kun hyödykevalikoimat laajenevat ja lisääntyvä kilpailu alentaa hintoja. Sääntelyn yhdenmukaistaminen helpottaa varsinkin rajat ylittävää verkkokauppaa sekä pienyritysten että kuluttajien eduksi.

8. Muut tiedot

OM 4/471/2008

EU/2008/1481

OM 21/41/2011

7.3 Ryhmärakennuttaminen

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on valmistella ryhmärakennuttamisen toimintaedellytysten parantamiseksi tarpeelliset muutokset asuntokauppalakiin (843/1994).

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Muistio 5.10.2011 asuntokauppalain uudistamistarpeista ryhmärakennuttamisen toimintaedellytyksien parantamiseksi

Muistio 3.11.2011 pidetystä kuulemistilaisuudesta

Asettamispäätös 22.1.2012

Ryhmärakennuttaminen (Oikeusministeriö, mietintöjä ja lausuntoja 12/2014)

Työryhmä ehdottaa ryhmärakennuttamislain säätämistä (tiedote 4.3.2014)

Lausuntotiivistelmä (Oikeusministeriö, mietintöjä ja lausuntoja 36/2014)

3. Keskeinen sisältö

Työryhmä ehdottaa ryhmärakennuttamislain säätämistä, minkä lisäksi ehdotetaan tarkistuksia asuntokauppalakiin ja lakiin kuluttajariitalautakunnasta. Lain piiriin tulisivat hankkeet, joissa rakennuttamisen pääasiallisena tarkoituksena on hankkia ryhmään kuululle luonnollisille henkilöille tai heidän perheenjäsenilleen asunto. Laki soveltuisi riippumatta siitä, onko hankkeessa ryhmärakennuttajakonsulttia vai ei. Laki koskisi vain yli kolmen asunnon rakennuttamishankkeita.

Laissa säädettäisiin ensinnäkin ryhmärakennuttamishankkeiden markkinoinnista ja markkinointivaiheessa perittävien osallistumismaksujen enimmäismäärästä. Lisäksi säädettäisiin ryhmärakennuttajakonsultin palvelusta, konsultin suorituksessa olevasta virheestä ja sen seuraamuksista sekä konsultilta edellytettävästä pakollisesta vastuuvakuutuksesta. Laissa olisi niin ikään säännöksiä ryhmärakennuttamishankkeen toteuttamiseksi tehtävistä sopimuksista. Sääntely olisi sisällöltään osittain erilaista asuntoyhteisömuotoisissa ja kiinteistömuotoisissa ryhmärakennuttamishankkeissa.

4. Organisointi

Valmistelija:

Kummoinen, Katri, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50266

5. Taustatietoja

Hanke liittyy hallitusohjelman (Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelma 22.6.2011, s. 72–73) kirjaukseen, jonka mukaan tavoitteena on parantaa ryhmärakennuttamisen toimintaedellytyksiä ja käynnistää ohjelma ryhmärakennuttamisen ja muiden uusien asumiskonseptien edistämiseksi.

6. Aikataulu

Tarkoituksena on, että hallituksen esitys annetaan eduskunnalle syyskaudella 2014.

7. Hankkeen vaikutukset

8. Muut tiedot

OM 8/42/2011

OM002:00/2013

7.4 Kuluttajariitojen vaihtoehtoinen riitomenettely

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on panna täytäntöön ADR-direktiivi ja tehdä lainsäädäntöön ODR-asetuksen tarkoituksenmukaisen soveltamisen kannalta tarpeelliset tarkistukset. Lisäksi tavoitteena on, oikeusturvanäkökohdat huomioon ottaen, varmistaa, että vakuutusoppiin perustuvien kuluttajariita-asioiden vaihtoehtoinen riitomenettely on järjestetty tarkoituksenmukaisella ja kustannustehokkaalla tavalla. Lainmuutosehdotuksensa työryhmän on laadittava hallituksen esityksen muotoon.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM (2011) 793 lopullinen

KOM(2011) 794 lopullinen

U 3/2012 vp

TaVL 12/2012 vp

U-jatkokirje 14.9.2012

Direktiivi 2013/11/EU

Asetus 524/2013

Asettamispäätös 1.4.2014

3. Keskeinen sisältö

Direktiivin (ns. ADR-direktiivi) tarkoituksena on varmistaa, että kaikissa jäsenvaltioissa on laadukkaita tuomioistuimen ulkopuolisia riitomenettelyjä. Direktiivillä veloitetaan jäsenvaltiot varmistamaan, että kuluttajien ja elinkeinonharjoittajien väliset riidat voidaan saattaa ADR-elimien ratkaistaviksi sekä asetetaan ADR-elimille minimilaatuvaatimukset. Lisäksi direktiivissä asetetaan veloitteita elinkeinonharjoittajille, ADR-elimille ja kansallisille viranomaisille.

Asetuksen (ns. ODR-asetus) tarkoituksena on perustaa sähköinen asiointipiste, ODR-foorumi, jonka kautta olisi mahdollista toimittaa valitus toimivaltaiselle ADR-elimelle rajat ylittävissä sähköistä kaupankäyntiä koskevissa riidoissa. ODR-foorumi ei itse

ratkaisisi riitoja, vaan sen tehtävänä olisi etsiä asiassa toimivaltainen kansallinen riidanratkaisuelin ja välittää sille kuluttajan ODR-foorumissa tekemä valitus.

4. Organisointi

Työryhmä:

Puheenjohtaja

Leppänen, Maarit, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50276

Jäsenet

Heine, Kirta, hallitussihteeri, oikeusministeriö (oikeushallinto-osasto), p. 02951 50214

Lounema, Tomi, kaupallinen neuvos, työ- ja elinkeinoministeriö

Puomila, Maija, johtaja, Kilpailu- ja kuluttajavirasto

Ståhlberg, Pauli, puheenjohtaja, Kuluttajariitalautakunta

Raulos, Ville, johtava neuvonantaja, Vakuutus- ja rahoitusneuvonta FINE

Harjunheimo, Niina, asiantuntija, Elinkeinoelämän keskusliitto

Mäntyniemi, Lea, johtaja, Finanssialan keskusliitto

Sario, Tuula, johtava lakimies, Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry

Mäkelä, Albert, lainopillinen asiamies, Suomen Yrittäjät

Pysyvä asiantuntija

Kummoinen, Katri, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50266

Sihteeri

Haapasaari, Riitta, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, p. 02951 50139

5. Taustatietoja

Komissio on antanut aiemmin kaksi suositusta vaihtoehtoisesta kuluttajariitojen ratkaisusta (98/257/EY ja 2001/310/EY) sekä perustanut kaksi verkostoa (ECC-NET ja FIN-NET), jotka käsittelevät vaihtoehtoisista riidanratkaisua.

6. Aikataulu

Komissio antoi ehdotuksensa 29.11.2011, ja ehdotukset hyväksyttiin keväällä 2013. Täytäntöönpano-aika päättyy 9.7.2015. Oikeusministeriö on asettanut työryhmän valmistelemaan kuluttajariitojen vaihtoehtoisista riidanratkaisua koskevan sääntelyn tarkastamista. Työryhmän toimikausi on 7.4. - 31.12.2014.

7. Vaikutukset

Suomessa toimivia, direktiivin ja asetuksen soveltamisalaan selkeästi kuuluvia vaihtoehtoisia riidanratkaisuelimiä ovat ainakin kuluttajariitalautakunta, pankkilautakunta, vakuutuslautakunta ja arvopaperilautakunta, ja direktiivin sekä asetuksen kansalliset vaikutukset kohdistuisivat ennen kaikkea näiden elinten toimintaan.

8. Muut tiedot

OM 2/471/2011

EU/2011/1948

EU/2011/1949

OM011:00/2014

7.5 Julkisyhteisön vahingonkorvausvastuu

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on julkisyhteisöjen vahingonkorvausvastuuta koskevan lainsäädännön uudistaminen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Selvitys vahingonkorvauslain uudistamistarpeesta (selvitysraportti OM/23.6.1998)

Julkisyhteisön vahingonkorvausvastuu (Oikeusministeriö, selvityksiä ja ohjeita 59/2010)

Lausuntotiivistelmä (Oikeusministeriö, mietintöjä ja lausuntoja 10/2011)

3. Keskeinen sisältö

Tarkoituksena on saattaa ajan tasalle julkisyhteisön korvausvastuuta koskevat vahingonkorvauslain säännökset.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Määttänen, Laura, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50332

Haapasaari, Riitta, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, p. 02951 50139

5. Taustatietoja

Hanke liittyy vuonna 1998 aloitettuun vahingonkorvauslain uudistamiseen. Henkilövahinkojen korvaamista koskeva sääntely uudistettiin vuoden 2006 alusta. Puhtaan varallisuusvahingon korvaussääntelyn osalta puolestaan päädyttiin vuonna 2003 siihen, ettei tarvetta lainsäädäntömuutoksiin ole.

6. Aikataulu

Oikeusministeriön ulkopuoliselta selvitysmieheltä sääntelyn uudistamistarpeesta tilaama selvitys on ollut lausunnolla ja lausuntopalautteesta on laadittu tiivistelmä. Hankkeen valmistelun jatkamisesta päätetään myöhemmin.

7. Hankkeen vaikutukset

8. Muut tiedot

OM 19/41/2007

7.6 Sopimusvelvoitteisiin sovellettavaa lakia koskevan Rooma I -asetuksen täytäntöönpano

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on valmistella kansalliseen lainsäädäntöön vuonna 2008 hyväksytyn asetuksen edellyttämät tarkistukset.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2002) 654 lopullinen, vihreä kirja

E 5/2003 vp

KOM (2005) 650 lopullinen, asetusehdotus

U 7/2006

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus N:o 593/2008 sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista (Rooma I)

3. Keskeinen sisältö

Asetuksessa säädetään siitä, minkä valtion lain nojalla on arvioitava sopimusvelvoitetta, jolla on liittyä kahteen tai useampaan valtioon.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Määttänen, Laura, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50332

Kummoinen, Katri, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50266

5. Taustatietoja

Liittyy vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen toimintasuunnitelman toimeenpanoon.

6. Aikataulu

Asetusta on sovellettu joulukuusta 2009. Lainsäädännön selkeyden vuoksi on tarpeen kumota voimassa olevaan lainsäädäntöön sisältyvät, asetuksen kanssa ristiriidassa olevat säännökset. Teknisluonteisia tarkistuksia on tarpeen tehdä ainakin kuluttajansuojalakiin ja työsopimuslakiin.

7. Hankkeen vaikutukset

Asetuksen säännökset vastaavat pääpiirteissään Rooman yleissopimuksen sääntelyä, minkä vuoksi asetuksen vaikutukset Suomessa jäävät verrattain vähäisiksi.

8. Muut tiedot

OM 15/461/2002

7.7 Asetusehdotus yhteisestä eurooppalaisesta kauppalaista

1. Tavoite ja tehtävät

Osallistuminen eurooppalaisen sopimusoikeuden kehittämiseen EU:ssa.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Komission tiedonanto KOM(2001) 398

Komission tiedonanto KOM(2003) 68

Komission tiedonanto KOM(2004) 651

E-kirjelmä 79/2001 sekä jatkokirjelmät 2.4.2003, 2.12.2004 ja 20.5.2009

Komission vihreä kirja KOM(2010) 348

E-kirjelmä 120/2010

Komission ehdotus KOM(2011) 635

U-kirjelmä 56/2011

1. jatkokirjelmä 6.6.2014

Euroopan parlamentin lainsäädäntöpäätöslauselma 26.2.2014

3. Keskeinen sisältö

Komission ehdotuksessa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi yhteisestä eurooppalaisesta kauppalaista (KOM(2011) 635) pyritään luomaan valinnainen sopimusoikeudellinen säännöstö, jota voidaan soveltaa rajat ylittävissä kauppasopimuksissa EU:n jäsenvaltioissa. Soveltamisen edellytyksenä on molempien sopimusosapuolten suostumus.

Ehdotetun yhteisen eurooppalaisen kauppalain määräykset kattavat pääpiirteissään sopimuksen koko elinkaaren. Yhteistä eurooppalaista kauppalakia voitaisiin soveltaa sekä yrityksen ja kuluttajan välisiin että yritysten keskinäisiin liiketoimiin silloin, kun toinen yrityksistä on pk-yritys.

4. Organisointi

Valmistelija:

Määttänen, Laura, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50332

5. Taustatietoja

Komissio on valmistellut eurooppalaista sopimusoikeutta vuodesta 2001. Komissio julkaisi 1.7.2010 vihreän kirjan toimintavaihtoehtoista etenemiseksi kohti kuluttajia ja yrityksiä hyödyttävää eurooppalaista sopimusoikeutta. Vihreän kirjan tarkoituksena oli esitellä vaihtoehtoisia tapoja eurooppalaisen sopimusoikeuden kehittämiseksi ja käynnistää asiaa koskeva julkinen kuuleminen. Asetusehdotus perustuu vihreään kirjaan ja sen pohjalta järjestettyyn kuulemiseen.

6. Aikataulu

Komissio antoi asetusehdotuksensa lokakuussa 2011. Ehdotusta käsitellään neuvoston työryhmässä. Euroopan parlamentti käsitteli hanketta täysistunnossaan helmikuussa 2014.

7. Hankkeen vaikutukset

Yhteinen eurooppalainen kauppalaki ei korvaisi Suomen nykyistä sopimusoikeudellista lainsäädäntöä. Se toisi sopimusoikeutemme nykyisen sääntelyn rinnalle toisen sopimuksia koskevan sääntelykokonaisuuden, jonka soveltamisesta sopimussuhteeseensa osapuolet voisivat sopia.

8. Muut tiedot

OM 5/482/2009

7.8 Direktiivi asunto-omaisuuteen liittyvistä kuluttajaluotoista

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on parantaa sisämarkkinoiden toiminnan ja toteutumisen edellytyksiä sekä ratkaista finanssikriisin yhteydessä ilmenneitä ongelmia.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Toimialan ja kuluttajajärjestöjen edustajista koostuvan työryhmän, ns. Forum Groupin raportti, joulukuu 2004

KOM(2005) 327 lopullinen, vihreä kirja

Oikeusministeriön lausunto komissiolle vihreästä kirjasta, 29.11.2005

E 109/2005 vp

TaVP 96/2005 vp

Report of the Mortgage Funding Expert Group

Mortgage Industry and Consumers Expert Group, Final Report

KOM(2007) 807 lopullinen, valkoinen kirja

E-kirjelmän jatkokirje 17.4.2008

KOM (2011) 142 lopullinen
U 7/2011 vp
U-jatkokirje 30.11.2011
Neuvoston yleisnäkemys 30.5.2012
ECON-valiokunnan raportti 7.6.2012
PE-CONS 25/13
Direktiivi 2014/17/EU

3. Keskeinen sisältö

Direktiivi on jatkoa vuonna 2008 annetulle kulutusluottodirektiiville 2008/48/EU. Direktiivi koskee asuntoluottoja - ja kiinnitysluottoja. Muiden kuin asunnon hankintaan myönnettävien luottojen osalta jäsenvaltiolla on mahdollisuus säätää, että näihin luottoihin sovelletaan kulutusluottodirektiivin mainontaa ja ennakkotiedonantovelvollisuutta koskevia säännöksiä eikä käsiteltävän direktiivin vastaavia säännöksiä.

Direktiivi sisältää samantyyppisiä säännöksiä kuin kulutusluottodirektiivi mm. luottojen mainonnassa annettavista tiedoista, ESIS-lomakkeella kuluttajalle ennen luottosopimuksen tekemistä annettavista tiedoista, lainanhakijan luottokelpoisuuden arvioinnista ja luotonantajien pääsystä luottotietoja koskeviin rekistereihin. Lisäksi direktiivillä luotaisiin luotonvälittäjille niin sanottu Eurooppa-passi: kotivaltiosta saamansa luvan nojalla luotonvälittäjä saisi toimia myös muissa jäsenvaltioissa. Direktiivi sisältää myös säännöksiä kuluttajien talouskasvatuksesta, kytkeykypästä ja yhdistetyistä tarjouksista sekä valuuttaluotoista ja vaihtuvakorkoisista luotoista.

4. Organisointi

Valmistelija:

Kummoinen, Katri, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50266

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Direktiivi on pantava kansallisesti täytäntöön viimeistään 21.6.2016. Kansallisen täytäntöönpanon edellyttämän lainsäädännön valmistelun organisoinnista ja tarkemmasta aikataulusta päätetään myöhemmin.

7. Vaikutukset

Säätely vastaa pääpiirteissään voimassa olevan kuluttajansuojalain 7 luvun periaatteita. Suurimmat kustannusvaikutukset luotonantajille aiheutunee uuden ESIS-lomakkeen käyttöönotosta.

8. Muut tiedot

OM 4/471/2005

EU/2005/1220

7.9 Matkapakettidirektiivin uudistaminen

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on tehostaa sisämarkkinoiden toimintaa ja saavuttaa kuluttajansuojan korkea taso ajanmukaistamalla matkapakettidirektiivi (90/314/ETY) ja laajentamalla se kattamaan nykyiset matkapalvelujen yhdistämistavat, erityisesti netin kautta myytävät matkapalvelujen yhdistelmät.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2013) 512 lopullinen

U 65/2013 vp

TaVL 38/2013 vp

3. Keskeinen sisältö

Ehdotetulla direktiivillä on tarkoitus saattaa matkapaketteja koskeva sääntely ajan tasalle ja vastaamaan verkkokaupan kehittymisen myötä muuttuneita matkailumarkkinoita. Kuluttajansuojaa parannetaan laajentamalla direktiivin soveltamisala koskemaan perinteisten pakettimatkojen lisäksi myös muita matkapalvelujen yhdistelmiä sekä uudistamalla epäselviä ja vanhentuneita säännöksiä.

Ehdotuksella pyritään myös luomaan alalla toimiville elinkeinonharjoittajille tasapuoliset toimintaedellytykset saattamalla erilaisia yhdistettyjä matkapalveluja tarjoavat elinkeinonharjoittajat yhtenäisen sääntelyn alle ja poistamalla rajat ylittävän kaupan lainsäädännöllisiä esteitä.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Haapasari, Riitta, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, p. 02951 50139

Kummoinen, Katri, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50266

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Direktiiviehdotuksen käsittely neuvoston kuluttajansuoja- ja kuluttajavalistustyöryhmässä aloitettiin syyskuussa 2013.

7. Hankkeen vaikutukset

Hankkeen vaikutuksia on arvioitu ehdotusta koskevassa U-kirjelmässä.

8. Muut tiedot

OM 1/471/2013

EU/2013/1308

EU/2013/1306

7.10 Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi lentomatkestajien oikeuksia koskevien säännösten muuttamisesta

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on edistää lentomatkestajien asemaa varmistamalla, että lentoliikenteen harjoittajat noudattavat matkestajien suojaksi lentoliikenteen häiriötilanteissa annettuja säännöksiä (EY) N:o 261/2004 sekä (EY) N:o 2027/97, mutta ottaen kuitenkin nykyistä paremmin huomioon lentoliikenteen harjoittajien taloudelliset voimavarat.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

[KOM (2011) 144 lopullinen, valkoinen kirja]

KOM (2011) 174 lopullinen, komission tiedonanto

2011/2150(INI), Euroopan parlamentin päätöslauselma

KOM (2013) 130 lopullinen, asetusehdotus

U 21/2013 vp

3. Keskeinen sisältö

Asetusehdotuksessa selvennetään erityisesti asetukseen (EY) N:o 261/2004 sisältyviä tulkinnanvaraisia kysymyksiä. Ehdotuksen myötä matkestajien oikeus muun muassa huolenpitoon ja apuun vahvistuisi, minkä lisäksi liityntälentojen matkestajien oikeusasema selkeytyisi. Toisaalta matkestajilla olisi nykyistä harvemmin oikeus asetuksen mukaisiin vakiokorvauksiin lentojen viivästyessä. Myös lentoyhtiön velvollisuutta järjestää matkestajalle majoitus tuhkapilven kaltaisissa poikkeuksellisissa olosuhteissa rajoitettaisiin. Rajoituksia majoituksen järjestämiseen ei kuitenkaan sovellettaisi tiettyihin erityisryhmiin, kuten liikuntarajoitteisiin henkilöihin.

Asetusehdotuksella pyritään myös edistämään matkestajien pääsyä oikeuksiinsa matkatavaroiden tuhoutuessa tai vahingoituessa. Asetukseen (EY) N:o 2027/97 ehdotetaan lisättäväksi erityissäännöksiä lentoliikenteen harjoittajan korvausvastuusta liikuntarajoitteisen henkilön pyörätuoliin tai muuhun liikkumisen apuvälineeseen kohdistuneissa vahingoissa. Ehdotukseen sisältyy myös soittimia koskevia erityissäännöksiä.

Lisäksi pyritään varmistamaan säännösten tehokas noudattaminen ehdottamalla muutoksia valvontaviranomaisia koskeviin säännöksiin sekä eriyttämällä yksittäisten valitusten käsittely säännösten valvonnasta.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Kummoinen, Katri, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50266

Haapasaari, Riitta, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, p. 02951 50139

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Ehdotuksen käsittely neuvostossa alkoi kesäkuussa 2013. Tämän hetkisten tietojen mukaan asetusehdotusta ei tulla käsittelemään neuvostossa käynnissä olevalla Italian puheenjohtajuuskaudella.

7. Vaikutukset

Muutettavat asetukset säilyvät perusteiltaan pitkälti ennallaan. Monissa yksityiskohdissa asetusehdotus selkeyttäisi erityisesti asetukseen (EY) N:o 261/2004 sisältyviä tulkinnanvaraisia seikkoja ja parantaisi siten matkustajien mahdollisuuksia saada asetuksen mukaiset oikeutensa toteutetuiksi. Asetusehdotus vähentäisi toteutuessaan lentoyhtiöille asetuksesta aiheutuvaa taloudellista rasitetta erityisesti vakiokorvaussäännöksiin ehdotettavien muutosten johdosta. Viranomaisten hallinnollista taakkaa ehdotus lisäisi.

8. Muut tiedot

OM 1/479/2013

EU/2013/0772

7.11 Ehdotus uudeksi maksupalveludirektiiviksi (toinen maksupalveludirektiivi)

1. Tavoite ja tehtävät

Uudella maksupalveludirektiivillä saatettaisiin maksupalveluja koskeva EU-tason sääntely, joka ajan tasalle.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2013) 547 lopullinen

U 68/2013 vp

3. Keskeinen sisältö

Ehdotuksen säännökset vastaavat suurimmaksi osaksi maksupalveludirektiiviä 2007/64/EY, joka kumottaisiin. Ehdotuksella kuitenkin mm. laajennettaisiin sääntelyn soveltamisalaa nykyisestä, tehostettaisiin maksupalveluntarjoajan tiedonantovelvollisuutta koskevia säännöksiä sekä uudistettaisiin vastuusääntelyä.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Hannula, Paula, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, p. 02951 50157

Pulkkinen, Pekka, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50224

5. Taustatietoja

Direktiiviehdotuksen säännökset kuuluvat sekä valtiovarainministeriön (valmistelija finanssineuvos Harry Leinonen, p. 02955 30303) että oikeusministeriön toimialaan. Nykyinen maksupalveludirektiivi on pantu kansallisesti täytäntöön valtiovarainministeriön toimialaan kuuluvalla maksulaitoslailla (297/2010) ja oikeusministeriön toimialaan kuuluvalla maksupalvelulailla (290/2010).

6. Aikataulu

Komissio antoi ehdotuksen 24.7.2013. Ehdotuksen käsittely neuvoston työryhmässä alkoi keväällä 2014.

7. Vaikutukset

Vaikutuksia on arvioitu valtioneuvoston kirjelmässä eduskunnalle (U 68/2014 vp, erityisesti kohta 4).

8. Muut tiedot

EU/2013/1385

7.12 Yleissopimus välittäjän hallinnassa olevia arvopapereita koskevista yhdenmukaisista aineellisoikeudellisista säännöistä

1. Tavoite ja tehtävät

Yleissopimuksen mahdollinen allekirjoittaminen ja ratifiointi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

E 106/2005 vp, jatkokirjelmä 17.6.2008

Kuulemismuistio 13.5.2009

28.5.2009 pidettyyn kuulemiseen liittyvä pöytäkirja

Kokousmuistio - UNIDROIT -diplomaattikonferenssi 2009

Yleissopimus

3. Keskeinen sisältö

Yleissopimuksen tarkoituksena on yhdenmukaistaa välittäjän hallinnassa olevia arvopapereita koskevia aineellisoikeudellisia säännöksiä.

Yleissopimus koskee arvopapereita, joihin liittyvät oikeudet merkitään välittäjän ylläpitämälle tilille. Tällaisia arvopapereita hallitaan moniportaisissa välittäjien ketjuissa mutta myös omistajakohtaisilla arvopaperitileillä, joissa sijoittajalla säilyy suora esineoikeus arvopaperiin ja välitön suhde liikkeeseenlaskijaan. Jälkimmäisistä esimerkkejä ovat Suomen arvo-osuusjärjestelmässä omistajakohtaisille arvo-osuustileille merkityt arvopaperit.

Yleissopimuksessa määrätään mm. välittäjän hallinnassa olevien arvopapereiden hankkimisesta, luovuttamisesta ja käyttämisestä vakuutena sekä arvopapereihin kohdistuvien oikeuksien etusijajärjestyksestä. Määräyksiä on myös arvopapereihin kohdistuvien oikeuksien haltijan suojasta välittäjän maksukyvyttömyystilanteessa samoin kuin eräistä arvopapereiden selvitysjärjestelmiin liittyvistä erityiskysymyksistä.

4. Organisointi

Valmistelija:

Pulkkinen, Pekka, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50224

5. Taustatietoja

Yleissopimus on ns. sekasopimus sisältäen sekä Euroopan yhteisön että jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluvia määräyksiä. EU:n komissio on osallistunut neuvotteluihin yhteisön toimivaltaan kuuluvissa kysymyksissä.

6. Aikataulu

Yleissopimus hyväksyttiin diplomaattikonferenssissa 9.10.2009. Yleissopimuksen allekirjoittamisesta ja ratifiointista päätetään myöhemmin.

Kehitys EU:ssa saattaa johtaa siihen, että komissio antaa arvopaperioikeutta koskevan lainsäädäntöehdotuksen, mistä johtuen yleissopimuksen ratifiointi ei ainakaan toistaiseksi etene. EU:n oman lainsäädäntöehdotuksen aikataulu on kuitenkin tällä hetkellä avoin.

7. Vaikutukset

Yhdenmukaistamalla aineellisoikeudellisia säännöksiä yleissopimus vähentäisi erityisesti rajat ylittävään arvopapereiden vaihdantaan ja vakuuskäyttöön liittyviä oikeudellisia riskejä. Siten yleissopimus parantaisi arvopaperimarkkinoiden toimivuutta ja alentaisi markkinoiden ja niillä toimivien kustannuksia.

8. Muut tiedot

EU/2005/1064

OM 3/472/2005

7.13 Yleissopimus välittäjän hallinnassa oleviin arvopapereihin liittyviin tiettyihin oikeuksiin sovellettavasta laista

1. Tavoite ja tehtävät

Yleissopimuksen mahdollinen allekirjoittaminen ja ratifioiminen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Arviomuistio 26.5.2003

Lausuntotiivistelmä

E-kirjelmä 98/2002 vp

U 13/2004 vp

3. Keskeinen sisältö

Yleissopimuksessa määritellään, minkä maan lakia sovelletaan välittäjän hallinnassa olevien arvopapereiden luovutukseen ja vakuuskäyttöön silloin, kun arvopaperiin liittyvät oikeudet merkitään välittäjän ylläpitämälle tilille. Pääsäännön mukaan sovellettaisiin tilinhaltijan ja välittäjän valitsemaa lakia. Sopimus koskisi myös Suomen arvo-osuusjärjestelmässä arvo-osuustileille merkittyjä arvopapereita.

4. Organisointi

Valmistelija:

Pulkkinen, Pekka, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50224

5. Taustatietoja

Yleissopimus on nk. sekasopimus sisältäen sekä Euroopan yhteisön että jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluvia määräyksiä. Yleissopimukseen liittyminen edellyttää sekä EU:n että kansallisen lainsäädännön tarkistamista.

6. Aikataulu

Yleissopimus hyväksyttiin Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssissa 13.12.2002. EU:n komissio teki 5.1.2004 neuvostolle ehdotuksen päätökseksi yleissopimuksen allekirjoittamisesta yhteisön puolesta. Yleissopimuksen allekirjoittamisesta on useaan otteeseen keskusteltu neuvoston työryhmässä, mutta asiasta ei ole päästy yhteisymmärrykseen. Komissio on ilmeisesti luopunut pyrkimyksestä saada yleissopimus allekirjoitetuksi ja on ilmoittanut aikovansa tämän sijasta antaa arvopaperioikeutta koskevan lainsäädäntöehdotuksen, jossa sääntelyn kohteena olisivat muun muassa lainvalintakysymykset. EU:n oman lainsäädäntöehdotuksen aikataulu on kuitenkin tällä hetkellä avoin.

7. Hankkeen vaikutukset

Yleissopimus parantaisi oikeusvarmuutta sovellettavasta laista ja näin tehostaisi ja mahdollisesti lisäisi arvopapereiden vaihdantaa ja vakuuskäyttöä erityisesti rajojen yli. Se myös alentaisi arvopaperimarkkinoiden ja niillä toimivien kustannuksia.

8. Muut tiedot

OM 7/482/2003

OM028/00/2001

EU290702/0073

7.14 Kansainvälisen online-riidanratkaisujärjestelmän luominen

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on luoda YK:n kansainvälisen kauppaoikeuden toimikunnan (UNCITRAL) puitteissa kansainvälinen verkkovälitteinen riidanratkaisujärjestelmä (ODR) rajat ylittävän kaupankäynnin edistämiseksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Hankkeen valmisteluasiakirjat ovat löydettävissä UNCITRALin kotisivuilta osoitteesta: http://www.uncitral.org/uncitral/commission/working_groups/3Online_Dispute_Resolution.html

3. Keskeinen sisältö

Tavoitteena on luoda kansainvälinen verkkovälitteinen riidanratkaisujärjestelmä, jossa käsiteltäisiin rajat ylittäviä, sähköistä kaupankäyntiä koskevia, taloudelliselta arvoltaan vähäisiä massaluonteisia sopimuksia koskevia riitoja. Järjestelmässä käsiteltäisiin sekä elinkeinonharjoittajien välisiä että elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisiä riitoja.

4. Organisointi

Valmistelija:

Haapasaari, Riitta, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, p. 02951 50139

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Ehdotuksen käsittely on alkanut toimikunnan Online Dispute Resolution -työryhmässä (työryhmä III) syksyllä 2010. Työryhmä kokoontuu puolivuositain, ja seuraava kokous on lokakuussa 2014.

7. Vaikutukset

Hankkeen vaikutukset arvioidaan myöhemmin.

8. Muut tiedot

7.15 Lentoyhtiöiden vahingonkorvausvastuuta koskevan yleissopimuksen uudistaminen

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on uudistaa lentokoneiden kolmansille tahoille aiheuttamien vahinkojen korvaamista koskeva kansainvälisoikeudellinen sääntely.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Convention on Compensation for Damage to Third Parties, Resulting from Acts of Unlawful Interference Involving Aircraft Signed at Montréal on 2 May 2009

Convention on Compensation for Damage Caused by Aircraft to Third Parties Signed at Montréal on 2 May 2009

3. Keskeinen sisältö

Diplomaattikonferenssissa 20.4.–1.5.2009 hyväksyttiin kaksi yleissopimusta, joilla nykykaistetaan ja selkeytetään lentokoneiden maanpinnalla aiheuttamien vahinkojen korvausvastuuta (Conventions on Compensation for Damage Caused by Aircraft to Third Parties from Acts of Unlawful Interference or from General Risks). Yleissopimukset kuuluvat osittain EU:n yksinomaiseen toimivaltaan.

4. Organisointi

Valmistelija:

Kummoinen, Katri, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50266

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Sopimusten mahdollisesta allekirjoittamisesta ja ratifioinnista päätetään myöhemmin.

7. Hankkeen vaikutukset

Vahingonkorvausvastuun yhtenäistäminen maailmanlaajuisesti selkeyttäisi korvaussääntelyä, helpottaisi vastuiden vakuuttamista ja parantaisi matkustajien korvausoikeudellista asemaa.

8. Muut tiedot

OM 2875/45/2001

7.16 Korvaus internoinnista seuranneesta vapaudenmenetyksestä

1. Tavoite ja tehtävät

Laaditaan hallituksen esitys laiksi, jonka perusteella voidaan maksaa korvauksia Suomessa toisen maailmansodan jälkeen tehtyjen Saksan ja Unkarin kansalaisten internointien johdosta. Käytännössä laki koskee tuolloin internoituja lapsia, jotka olivat taustaltaan avioliitoissa suomalaissyntyisten naisten kanssa syntyneitä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

HE 69/2014 vp

Laki 510/2014

3. Keskeinen sisältö

Laissa on säädetty vapaudenmenetyksestä suoritettavasta kertakorvauksesta. Korvausta haetaan Valtionkonttorista.

4. Organisointi

Valmistelija:

Lindstedt, Jukka, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, virkavapaalla

Andersson, Lena, lainsäädäntöjohtaja, oikeusministeriö, p. 02951 50244

5. Taustatietoja

Vuoden 1944 välirauhansopimuksessa Suomi sitoutui internoimaan alueellaan olevat Saksan ja Unkarin kansalaiset. Valtioneuvoston ulkoasiainvaliokunnan lokakuussa 1944 tekemällä päätöksellä Suomen ja Saksan (tai Unkarin) kaksoiskansalaisuuden omanneet aviovaimot ja lapsetkin liitettiin internoitaviin.

Korvauksia puoltavat erityisesti se, että lokakuun 1944 internointipäätöksen tekivät omaehtoisesti suomalaisviranomaiset, sekä internoinnin kohtuuton kesto – maaliskuuhun 1946 saakka, eräiden osalta jopa vuoden 1947 puolelle, vaikka Saksa oli antautunut jo toukokuussa 1945.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys eduskunnalle annettiin 28.5.2014. Laki valtion korvauksesta eräille internoiduille siviilihenkilöille annettiin 27.6.2014 ja se tuli voimaan 1.9.2014.

7. Vaikutukset

Korvaukseen oikeutettujen kokonaismäärä on arviolta 60–100. Kustannukset korvauksista ovat enintään 300 000 euroa.

8. Muut tiedot

OM 3/41/2013

OM003:00/2014

8 YHTIÖOIKEUS

8.1 Säätiölainsäädännön uudistaminen

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on muuttaa säätiölainsäädäntö vastaamaan nykyaikaisen säätiötoiminnan tarpeita.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Patentti- ja rekisterihallituksen aloite säätiölain uudistamisesta 1.7.2005

Lausuntopyyntö patentti- ja rekisterihallituksen aloitteesta 29.11.2005

Tiivistelmä aloitteesta annetuista lausunnoista

Arviomuistio säätiölain uudistamisesta 25.9.2007

Lausuntopyyntö 28.6.2010

Arviomuistio 28.6.2010

Arviomuistion liite

OMML 15/2011 Säätiölain uudistaminen. Lausuntoyhteenveto arviomuistiosta

Asettamispäätös 5.1.2012

Työryhmä valmistelemaan säätiölain uudistamista (tiedote 10.1.2012)

Säätiölakityöryhmän seurantaryhmän asettamispäätös

Säätiöille tarkoitettu kysely säätiökäytännöstä, vastausaika 16.2.–9.3.2012

Frågorna på svenska

Säätiölakityöryhmän hankesuunnitelma

OMSO 47/2012 Säätiölainsäädännön uudistaminen. Selvitys kansallisten säätiöiden säännöistä ja käytännöistä

Oikeusministeriössä valmistunut selvitys säätiöistä (tiedote 15.8.2012)

OMSO 48/2012 Säätiölainsäädännön uudistaminen. Selvitys kansainvälisestä säätiöoikeudesta

Uusi säätiölaki. Säätiölain uudistamistyöryhmän mietintö

Säätiöiden perustamista ja toimintaa halutaan helpottaa ja avoimuutta lisätä (tiedote 15.5.2013)

Lausuntoyhteenveto säätiölain muutostarvetta koskevasta uudistamistyöryhmän mietinnöstä

Säätiölaki lausuntoyhteenveto. Arvio ja ehdotukset

Virkatyönä laadittu luonnos hallituksen esitykseksi on laadittu työryhmän mietinnön, siitä saadun lausuntopalautteen sekä työryhmän ja seurantaryhmän jäseniltä, näiden edustamilta tahoilta ja eri viranomaisilta saadun palautteen perusteella.

Säätiölaki HE luonnos

Stiftelselagen Rp utkast

3. Organisointi

Valmistelijat:

Jauhiainen, Jyrki, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50220

Tervonen, Markus, tutkija, oikeusministeriö, p. 02951 50558

4. Taustatietoja

Säätiölaki on vuodelta 1930. Lakia on viimeksi merkittävästi tarkistettu vuonna 1987, minkä lisäksi lain 1.1.1995 voimaan tulleella muutoksella säätiörekisterin pito ja säätiövalvonta siirrettiin oikeusministeriöstä patentti- ja rekisterihallitukseen. Tämän jälkeen lakiin on tehty lähinnä muun lainsäädännön muutoksista johtuvia ja muita vähäisiä tarkistuksia.

5. Aikataulu

Työryhmä luovutti mietintönsä 15.5.2013. Lausuntokierros mietinnöstä päättyi 15.7.2013. Tiivistelmä lausunnoista julkaistiin 20.9.2013. Hallituksen esitys uudeksi säätiölaiksi annetaan eduskunnan käsiteltäväksi syysistuntokaudella 2014.

6. Hankkeen vaikutukset

Työryhmää varten on laadittu selvityksiä säätiökäytännöstä. Vaikutuksia on arvioitu tarkemmin luonnoksessa hallituksen esitykseksi.

7. Muut tiedot

OM 11/41/2010

8.2 Henkilöyhtiölain muuttaminen

1. Tavoite ja tehtävä

Tavoitteena on arviomuistio avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä annetun lain (henkilöyhtiölaki) muutostarpeesta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Arvio avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä annetun lain muutostarpeesta Henkilöyhtiölain muuttaminen. Lausuntoyhteenvedo avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä annetun lain muutostarpeesta

3. Keskeinen sisältö

Arvioidaan henkilöyhtiölain muutostarpeita muun muassa yhtiön syntyedellytyksiä, yhtiökauden pituutta, yhtiön purkamista ja yhtiöosuuden lunastamista koskevien säännösten osalta.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Tervonen, Markus, tutkija, oikeusministeriö, p. 02951 50558

Jauhiainen, Jyrki, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50220

5. Taustatietoja

Suomen pääomasijoitusyhdistys ry ehdotti 25.5.2011 oikeusministeriölle henkilöyhtiölain muuttamista pääomasijoitustoiminnan tarpeiden huomioon ottamiseksi. Aloitteen jälkeen oikeusministeriössä laadittiin virkatyönä arviomuistio lain muutostarpeesta.

6. Aikataulu

Arviomuistiosta ja muusta mahdollisesta muutostarpeesta järjestettiin laaja lausunto- kierros vuonna 2013. Tavoitteena on, että hallituksen esitys annetaan edus-kunnalle viimeistään keväällä 2015.

7. Hankkeen vaikutukset

8. Muut tiedot

OM 2/42/2012

8.3 Valtioneuvoston tasa-arvo-ohjelman mukainen arvio sukupuolten tasapuolisemman edustuksen toteutumisesta pörssiyhtiöiden hallituksissa

1. Tavoite ja tehtävät

Hallituksen tasa-arvo-ohjelman (2012–2015) mukaan seurataan sukupuolten tasapuolisemman edustuksen toteutumista pörssiyhtiöiden hallituksissa. Jos tasapuolisempi edustus ei etene riittävästi, siirrytään lainsäädännöllisiin toimiin sukupuolten tasapuolisemman edustuksen turvaamiseksi pörssiyhtiöiden hallituksissa. Tasa-arvo-ohjelman mukaan arvio riittävästä kehityksestä tehdään kesäkuussa 2014.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Hallituksen tasa-arvo-ohjelma 2012–2015

Tasa-arvo-ohjelma/pörssiyritysarviointi 23062014 -muistio kuulemista varten

3. Keskeinen sisältö

Valmistellaan ehdotus tasa-arvo-ohjelman mukaiseksi arvioksi valtioneuvoston päätöksentekoa varten. Arvio valmistellaan oikeusministeriön johdolla yhteistyössä valtiovarainministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön ja valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosaston kanssa.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Jauhiainen, Jyrki, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50220

Hanski, Marja, neuvotteleva virkamies, työ- ja elinkeinoministeriö

Raevaara, Eeva, ylitarkastaja, sosiaali- ja terveysministeriö

Uotinen, Marianna, erityisasiantuntija, valtiovarainministeriö

Väisänen, Jarmo, finanssineuvos, valtioneuvoston kanslia

5. Taustatietoja

Viimeisen kuuden vuoden aikana naisten osuus on noussut kaikkien pörssiyritysten hallituksissa keskimäärin 12 %:sta 23 %:iin. Vuoteen 2008 verrattuna nousua on kaiken kokoisissa pörssiyrityksissä. Naisten osuudet pienten/keskisuurten/suurten pörssiyritysten hallituksissa olivat vuosina 2008 ja 2014 seuraavat: 2008: 8 %/8 %/21 % -> 2014: 20 %/23 %/29 %). Tällä hallituskaudella naisten osuuksien nousu on kuitenkin hidastunut suurissa ja keskisuurissa pörssiyrityksissä.

Tasa-arvo-ohjelman antamisen jälkeen on saatu uutta tietoa kansallisten itsesääntelytoimien vaikutuksesta eri kokoisissa ja erilaisen omistajakunnan omaavissa pörssiyrityksissä ja kansainvälisestä kehityksestä. Lisäksi EU:n komissio antoi vuoden 2012 lopussa ehdotuksen Listayritysten hallitusten ja hallintoneuvostojen sukupuolikiintiöt -direktiiviksi (ks. tarkemmin erillinen hanke), jonka käsittely jatkuu EU:n neuvoston työryhmässä syksyllä 2014.

6. Aikataulu

Kuuleminen järjestettiin 21.8.2014. Ehdotus arvioksi valmistellaan syyskuussa 2014. Tarkoitus on, että hallitus päättää tasa-arvo-ohjelman mukaisesta arvioinnista syksyn 2014 aikana.

7. Hankkeen vaikutukset

Vaikutuksia arvioidaan ehdotuksessa.

8. Muut tiedot
OM 2/472/2014
OM018:00/2014

8.4 Yhdistyslain muutostarpeen selvittäminen

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on arvioida verkossa harjoitettavan yhdistystoiminnan sääntelytarve.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Toimeenpanevaa johtajaa koskeva keskustelumuistio 21.4.2008

OMTR 2008:3 Yhdistyslain tarkistaminen

Yhdistyslakiopas 30.09.2010

Opas sisältää yhteenvedon 1.9.2010 voimaan tulleista yhdistyslain muutoksista ja niiden yksityiskohtaiset tulkintaohjeet.

Verkkovaikuttamista 2010-luvulla -selvitys (OMSO 1/2011)

Lausuntoyhteenvedo Verkkovaikuttamista 2010-luvulla -selvityksestä saadusta palautteesta (OMML 44/2011)

3. Keskeinen sisältö

Yhdistyslain tarkistamista koskeneessa oikeusministeriön työryhmän mietinnössä (OMTR 2008:3) ehdotettiin, että kokonaan verkossa toimivan yhdistyksen, yhdistysten sulautumisen, liiton jäsenyhdistyksen jäsenen äänioikeus liiton puheenjohtajan vaalissa ja muulla kuin kotimaisella kielellä toimivan yhdistyksen sallimiseen liittyvä sääntelytarve selvitetään. Yhdistystoiminnan harjoittamista verkossa on arvioitu oikeusministeriön toimeksiannosta Verkkovaikuttamista 2010-luvulla -selvityksessä (OMSO 1/2011).

4. Organisointi

Valmistelija:

Jauhiainen, Jyrki, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50220

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Verkkovaikuttaminen 2010-luvulla -selvityksestä annetuista lausunnoista on tehty tiivistelmä. Hankkeen jatkovalmistelusta päätetään myöhemmin.

7. Hankkeen vaikutukset

8. Muut tiedot

OM 19/41/2011

OM022:00/2011

8.5 EU:n yhtiöoikeuden ja yritysten hallinnointijärjestelmän uudistamista koskeva komission toimintasuunnitelma

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on selvittää EU:n yhtiöoikeuden kehittämistarpeita, jotka liittyvät globalisaatioon, rahoituskriisiin ja muiden olosuhteiden muutoksiin voimassa olevien, vuosina 1968 - 2007 annettujen EU:n yhtiöoikeudellisten säännösten antamisen jälkeen.

Komissio antoi 12.12.2012 EU:n yhtiöoikeuden ja yritysten hallinnointijärjestelmän uudistamista koskevan toimintasuunnitelman.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Komission asiantuntijaryhmän raportti 5.4.2011

Lausuntopyyntö 1.9.2011

Oikeusministeriön lausunto

Komission konsultaatio 20.2.–14.5.2012 EU:n yhtiöoikeuden tulevaisuudesta

E 69/2012 vp valtioneuvoston selvitys EU:n yhtiöoikeuden kokonaisuudistuksesta ja komission EU:n yhtiöoikeuden tulevaisuutta koskevasta konsultaatiosta 8.6.2012

Oikeusministeriön lausunto 24.5.2012

Suomen vastaus komission konsultaatioon (sisältää liitteen)

Komission tiedonanto 12.12.2012 eurooppalaista yhtiöoikeutta ja yritysten hallinnointi- ja ohjausjärjestelmää koskevaksi toimintasuunnitelmaksi (COM(2012) 740/2)

3. Keskeinen sisältö

Komission toimintasuunnitelmassa on seuraavat yhtiö-, kirjanpito-, tilintarkastus- ja arvopaperilainsäädännön alaan kuuluvat hankkeet:

– hallitusten kokoonpanon monipuolisuutta edistävien yhtiöiden toimintaperiaatteiden ja riskienhallintajärjestelyiden julkistaminen (2013 tilinpäätösdirektiivin muutosehdotus, joka hyväksyttäneen syksyllä 2014)

– Listayhtiöiden omistustietojen läpinäkyvyyden parantaminen (2014 arvopaperilainsäädännön alaan kuuluva ehdotus, jonka käsittely jatkuu neuvoston työryhmässä syksyllä 2014)

- Parannetaan yritysten hallinnointi- ja ohjausjärjestelmää koskevien raporttien laatua sekä erityisesti hallinnointi- ja ohjausjärjestelmää koskevista säännöstoista poikkeavien julkisesti noteerattujen yritysten antamien selitysten laatua (komission suositus 2014)
- Julkistetaan yhteisösjoitajien äänestys- ja sitoutumiskäytännöt sekä äänestystiedot (2014 osakkeenomistajien oikeudet -direktiivin muutosehdotus, jonka käsittely jatkuu neuvoston työryhmässä syksyllä 2014)
- Lisätään hallinto- tai valvontaelinten jäsenten palkka- ja palkkiokäytäntöjen sekä yksittäisten palkkioiden avoimuutta sekä myönnetään osakkeenomistajille oikeus äänestää palkka- ja palkkiokäytännöistä (2014 osakkeenomistajien oikeudet -direktiivin muutosehdotus, jonka käsittely jatkuu neuvoston työryhmässä syksyllä 2014).
- Parannetaan osakkeenomistajien toteuttamaa lähipiirin liiketoimien valvontaa (2014 osakkeenomistajien oikeudet -direktiivin muutosehdotus, jonka käsittely jatkuu neuvoston työryhmässä syksyllä 2014)
- Parannetaan valtakirjoja koskevien neuvontapalvelujen tarjoajiin sovellettavia, avoimuutta ja eturistiriitoja koskevia kehyksiä (2014 osakkeenomistajien oikeudet -direktiivin muutosehdotus, jonka käsittely jatkuu neuvoston työryhmässä syksyllä 2014)
- Tehdään tiivistä yhteistyötä kansallisten toimivaltaisten viranomaisten ja EAMV:n kanssa, jotta saadaan laadittua ohjeet, joilla lisätään oikeusvarmuutta hallinnointi- ja ohjausjärjestelmään liittyviä asioita koskevan sijoittajien yhteistyön ja yhteistoimintaa koskevien sääntöjen välisessä suhteessa.
- Lisätään tietämystä eurooppayhtiön (SE) säännöistä (myös henkilöstöedustuksesta) ja mahdollisesti eurooppaosuuskunnan (SCE) säännöistä (tiedotuskampanja 2013).
- Komissio jatkaa yksityistä eurooppayhtiötä koskevan ehdotuksen seurantatoimia, jotta pk-yritysten rajatylittäviä mahdollisuuksia voidaan parantaa (SPE-asetusehdotus poistettu 2013, konsultaatio yhdenosakkaan yhtiöstä kesällä 2013 ja ehdotus yhdenyhtiö-direktiiviksi keväällä 2014 [ks. hanke 8.6])
- Määritetään työntekijöiden osakkeenomistuksen esteet jäsenvaltioissa (tutkitaan)
- Rekisteröidyn toimipaikan siirtämistä jäsenvaltiosta toiseen (avoin kuuleminen 14.1.–16.4.2013, mahdollinen aloite)
- Tarkistetaan rajatylittäviä sulautumisia koskevia sääntöjä ja rajatylittäviä jakautumisia koskevat säännöt (tutkimus 2013, mahdollisesti rajatylittäviä sulautumisia koskevan direktiivin tarkistaminen)
- Kodifioidaan keskeiset yhtiöoikeusdirektiivit (mahdollisesti direktiiviehdotus 2014)
- Parannetaan konserneja koskevaa tiedotusta ja ryhmän edun käsitteen tunnustamista (tarkemmin määriteltävä aloite, 2014).

4. Organisointi

Valmistelijat:

Jauhiainen, Jyrki, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50220

Tervonen, Markus, tutkija, oikeusministeriö, p. 02951 50558

5. Taustatietoja

Komission selvitystyöryhmä antoi 5.4.2011 raportin EU:n yhtiöoikeuden kehittämisenä. Raportin suosituksia koskevat Suomen kommentit toimitettiin komissiolle 23.9.2011

---

laajan kansallisen lausuntokierroksen jälkeen. Komission avoin konsultaatio EU:n yhtiöoikeuden tulevaisuudesta alkoi 20.2. ja päättyy 14.5.2012. Oikeusministeriö on vastannut konsultaatioon.

6. Aikataulu

Komissio julkisti toimintasuunnitelman 12.12.2012. Toimintasuunnitelman mukaisten hankkeiden tarkemmat aikataulutiedot on mainittu edellä 3. kohdassa.

7. Hankkeen vaikutukset

8. Muut tiedot

OM 1/472/2011

8.6 Yhdenyhtiödirektiivi

1. Tavoite ja tehtävät

Komission ehdotus uudeksi yhdenmiehen rajavastuuyhtiöitä koskevaksi direktiiviksi, jonka tavoitteena olisi helpottaa erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten rajat ylittävää toimintaa.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi yhdenmiehen rajavastuuyhtiöistä (KOM(2014) 212 lopullinen)

U 24/2014 vp valtioneuvoston kirjelmä Eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi yhdenmiehen rajavastuuyhtiöistä (yhdenyhtiödirektiivi)

3. Keskeinen sisältö

Direktiiviehdotuksen mukaan jäsenvaltioiden olisi säädettävä mahdollisuudesta rekisteröidä yhdenmiehen rajavastuuyhtiöitä (Societas Unius Personae, SUP) ehdotuksessa säädetyjä vaatimuksia ja menettelyjä noudattaen. Direktiivissä säädettäisiin mm. SUP-yhtiön perustamisesta, yhtiöjärjestyksestä, rekisteröimisestä, osakepääomasta, varojen jaosta ja hallinnosta.

Direktiiviin sisältyisivät lisäksi voimassa olevaa yhdenyhtiödirektiiviä (2009/102/EY) vastaavat säännökset yhdenyhtiön julkistamisesta sekä päätöksenteosta ja ainoan osakkaan kanssa tehtävistä sopimuksista yhdenyhtiössä.

4. Organisointi

Valmistelija:

Tervonen, Markus, tutkija, oikeusministeriö, p. 02951 50558

5. Taustatietoja

Komissio pyrki puuttumaan rajat ylittävän toiminnan kustannuksiin vuonna 2008 antamassaan asetusehdotuksessa yksityisen eurooppayhtiön säännöistä (KOM(2008) 396 lopullinen). Asetusehdotuksesta ei päästy kaikkia jäsenvaltioita tyydyttävään kompromissiratkaisuun ja lopulta komissio peruutti ehdotuksen. Nyt ehdotetulla direktiivillä pyritään komission mukaan ratkaisemaan ainakin osa peruutetussa ehdotuksessa käsitellyistä yritysten rajat ylittävän toiminnan esteistä.

6. Aikataulu

Ehdotuksen käsittely on alkanut neuvoston työryhmässä toukokuussa 2014 ja jatkuu syyskaudella 2014.

7. Hankkeen vaikutukset

Vaikutuksia on arvioitu ehdotusta koskevassa U-kirjelmässä.

8. Muut tiedot

OM 1/472/2014

EU 2014/0939

8.7 Listayhtiöiden hallitusten ja hallintoneuvostojen sukupuolikiintiöt -direktiivi

1. Tavoite ja tehtävät

Direktiiviehdotuksella pyritään edistämään sukupuolten välistä tasapainoa talouselämän päätöksenteossa ja hyödyntämään täysimääräisesti tarjolla olevien ehdokkaiden lahjakkuusvarantoa sukupuolten edustuksen tasapainottamiseksi yritysten hallituksissa ja hallintoneuvostoissa.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi julkisesti noteerattujen yhtiöiden toimivaan johtoon kuulumattomien johtokunnan jäsenten sukupuolijakauman tasapainottamisesta ja siihen liittyvistä toimenpiteistä ((KOM(2012) 614 Lopullinen)

Yhteenveto 15.1.2013 järjestetystä kuulemisesta ja lausuntopalautteesta

U 81/2012

3. Keskeinen sisältö

Komissio ehdottaa, että EU:n alueella säännellyillä markkinoilla noteeratun yhtiön (listayhtiö) muut kuin toimivaan johtoon kuuluvat hallituksen tai hallintoneuvoston jäsenet on valittava jäsen ehdokkaiden keskinäisen pätevyysarvioinnin perusteella, jos listayhtiön hallituksen tai hallintoneuvoston jäsenistä on laskutavasta riippuen alle 33,3–40 prosenttia hallintoelimessä aliedustettua sukupuolta (kiintiötavoite). Pätevyys-arvioinnissa käytettäisiin yksiselitteisiä, ennalta määriteltyjä ja neutraaleja valintaperusteita ja arviointi pitäisi ottaa käyttöön direktiivin tullessa voimaan, mikä tapahtunee aikaisintaan vuonna 2015. Tavoitteena on, että kiintiötavoite saavutetaan viimeistään 1.1.2020 tai, jos listayhtiö on valtion tai muun julkisyhteisön määräysvallassa, viimeistään 1.1.2018. Lisäksi ehdotetaan listayhtiölle velvollisuutta laatia suunnitelma toimivaan johtoon kuuluvien hallintoelimen jäsenten sukupuoli-jakauman tasapainottamiseksi ja velvollisuutta ilmoittaa valvontaviranomaiselle ja julkistaa suunnitelman toteuttamiseksi tehdyt toimenpiteet ja mahdollinen täyttämättä jättäminen.

Direktiivi olisi määräaikainen ja sen voimassaolo päättyisi 31.12.2028.

4. Organisointi

Valmistelija:

Jauhiainen, Jyrki, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50220

5. Taustatietoja

Oikeusministeriö järjesti 15.1.2013 laajan kuulemistilaisuuden ja lausuntokierroksen, joiden yhteenveto on edellä 2 kohdassa.

6. Aikataulu

U-kirjelmä annettiin eduskunnalle tammikuussa 2013. Direktiiviehdotusta on käsitelty neuvoston sosiaaliasiain työryhmässä 1.2.2013 lähtien.

7. Hankkeen vaikutukset

Vaikutuksia on arvioitu ehdotusta koskevassa U-kirjelmässä.

8. Muut tiedot

OM 1/472/2012

EU/2012/1672

8.8 Eurooppalainen säätiöasetus

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on asetus eurooppalaisesta säätiöstä, joka olisi uusi eurooppalainen oikeushenkilömuoto säätiötoimintaa varten.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Lehdistötiedote, komission konsultaatiopyyntö sekä soveltuvuustutkimus

Ehdotus 8.2.2012 asetukseksi eurooppalaisesta säätiöstä ja vaikutusarvio

U 27/2012 vp valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta neuvoston asetukseksi eurooppalaisesta säätiöstä (FE) 19.4.2012

3. Keskeinen sisältö

Uusi eurooppalainen säätiömuoto, jota tulisi jäsenvaltioissa kohdella kuten kansallista säätiötä. Asetuksessa säädetään säätiön yleishyödyllisyydestä kansallista lainsäädäntöä sovellettaessa ja siitä, että säätiötä valvoo sen rekisteröintivaltion viranomainen.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Tervonen, Markus, tutkija, oikeusministeriö, p. 02951 50558

Jauhiainen, Jyrki, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50220

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Huhtikuussa 2012 komission asetusehdotuksen käsittely alkoi neuvoston yhtiöoikeustyöryhmässä, jossa suurinta huomiota sai eurooppalaisen säätiön verovapaus ja sen edellytysten valvonta. Ehdotusta on käsitelty neuvostossa viimeksi kevätkaudella 2014 sellaisen kompromissiehdotuksen pohjalta, josta on poistettu verosäännökset. Käsittelyn jatkamisesta syyskaudella 2014 ei ole tietoa.

7. Hankkeen vaikutukset

Vaikutuksia on arvioitu ehdotusta koskevassa U-kirjelmässä.

8. Muut tiedot

OM 1/472/2009

EU/2009/0885

9 ESINE- JA YMPÄRISTÖOIKEUS

9.1 Kuljetusvälineitä koskevien kiinnitysjärjestelmien yhtenäistäminen

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on yhtenäisen lain säätäminen kuljetusvälineiden velkakiinnityksestä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Toimikunnan mietintö (KM 1993:44)

3. Keskeinen sisältö

Mietinnössä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki alusten, ilma-alusten sekä ajoneuvojen kiinnittämisestä ja panttaamisesta velan vakuudeksi. Uudella lailla korvattaisiin nykyiset, eri kuljetusvälineitä koskevat erillislait. Kiinnityskelpoisia olisivat rekisteröidyt ja tyypillisesti elinkeinotoiminnassa käytettävät kuljetusvälineet. Ehdotuksen mukaan kuljetusvälineiden kiinnittämisessä siirrytään panttikirjajärjestelmään, joka on jo käytössä kiinteistöjen osalta. Ehdotetussa laissa olisi säännöksiä muun muassa kiinnitysmenettelystä ja valtion vahingonkorvausvastuusta sekä panttioikeuden sisällöstä.

4. Organisointi

Valmistelija:

Pulkkinen, Pekka, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50224

5. Taustatietoja

Kuljetusvälineiden velkakiinnitystoimikunnan mietintö (KM 1993:44). Mietintö on ollut lausuntokierroksella ja siitä on tehty tiivistelmä.

6. Aikataulu

Jatkovalmistelun aikataulusta ei ole päätetty. Asiassa on syytä seurata ratkaisuja, joita tehdään liikuteltaviin laitteisiin kohdistuvista kansainvälisistä oikeuksista tehdyn yleissopimuksen täytäntöönpanossa (ks. hanke Yleissopimus liikuteltaviin laitteisiin kohdistuvista kansainvälisistä oikeuksista).

7. Vaikutukset

Vaikutuksia ei voida arvioida tässä vaiheessa.

8. Muut tiedot

OM 23/41/2008

Dnro 1984/061/91

OM0196:00/06/01/1998

9.2 Yleissopimus liikuteltaviin laitteisiin kohdistuvista kansainvälisistä oikeuksista

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on liikuteltaviin laitteisiin kohdistuvia kansainvälisiä oikeuksia (Convention on International Interests in Mobile Equipment) koskevan Unidroit'n yleissopimuksen sekä lentokalustoa ja rautateiden liikkuvaa kalustoa koskevien pöytäkirjojen allekirjoittamis- ja ratifioimistarpeen selvittäminen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Tausta-asiakirjoja on verkko-osoitteessa <http://www.unidroit.org/> (sen jälkeen valinta "International Interests in Mobile Equipment").

KOM (2008) 508 lopullinen, päätösehdotus (yleissopimus ja lentokalustopöytäkirja)

KOM(2009) 94 lopullinen (rautatiekalustopöytäkirja)

U 3/2003 vp

U 48/2009 vp

3. Keskeinen sisältö

Tarkoituksena luoda kansainvälinen rekisteri, johon voitaisiin merkitä liikuteltavaan kalustoon kohdistuvia kansainvälisiä vakuusoikeuksia.

4. Organisointi

Valmistelija:

Pulkinen, Pekka, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50224

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Yleissopimus ja lentokalustoa koskeva pöytäkirja hyväksyttiin diplomaattikonferenssissa Etelä-Afrikassa marraskuussa 2001 ja ne tulivat kansainvälisesti voimaan 1.3.2006. Eräät yleissopimuksen ja pöytäkirjan määräyksistä kuuluvat Euroopan yhteisön yksinomaiseen toimivaltaan. EU on tullut yleissopimuksen ja pöytäkirjan sopimuspuoleksi 1.8.2009. Suomen osalta yleissopimuksen ja pöytäkirjan ratifiointitarvetta on selvitetty 28.9.2007 päättyneellä lausuntokierroksella.

Rautateiden liikkuvan kaluston vakuuskäyttöä koskeva pöytäkirja hyväksyttiin diplomaattikonferenssissa helmikuussa 2007. EU allekirjoitti pöytäkirjan joulukuussa 2009. Komissio on 11.6.2013 tehnyt neuvostolle ehdotuksen pöytäkirjan hyväksymisestä EU:n puolesta. Neuvosto on 14.4.2014 päättänyt parlamentin suostumuksen pyytämisestä.

Avaruusesineiden vakuuskäyttöä koskeva pöytäkirja, jonka valmisteluun Suomi ei osallistunut, hyväksyttiin diplomaattikonferenssissa 2012, mutta EU:n tulo pöytäkirjan osapuoleksi vaikuttaa tällä hetkellä epätodennäköiseltä. Unidroit'n sihteeristö selvittää lisäksi tarvetta maatalous-, kaivos- ym. laitteiden vakuuskäyttöä koskevaan pöytäkirjaan samoin kuin laivoja ja muuta merikalustoa koskevaan pöytäkirjaan.

7. Hankkeen vaikutukset

Mahdollisuus vahvistaa arvokkaaseen liikuteltavaan kalustoon, kuten ilma-aluksiin kohdistuvia kansainvälisiä vakuusoikeuksia, jotka ovat vaikeuksitta täytäntöönpantavissa kaikissa sopimusvaltioissa, tehostaa omaisuuden vakuuskäyttöä ja alentaa kaluston rahoituskustannuksia.

8. Muut tiedot

OM 3284/45/2001

9.3 Vesilain käyttöoikeussäätelyn uudistaminen

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on uudistaa vesilain (587/2011) käyttöoikeussäätely.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

3. Keskeinen sisältö

Hankkeen pääasiallisena tavoitteena on valmistella vesilain käyttöoikeussäätelyn uudistamiseksi tarpeelliset säännösehdotukset.

4. Organisointi

Valmistelija:

Salila, Jari, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50584

5. Taustatietoja

Vesilainsäädännön kokonaisuudistuksessa vesitaloushankkeiden toteuttamiseksi tarpeellisten käyttöoikeuksien perustamista koskeva sääntely pysytettiin ennallaan. Eduskunta liitti vesilain hyväksyessään vastaukseensa lausuman, jonka mukaan hallituksen tulee ryhtyä toimenpiteisiin eräistä vesien käyttämistä varten myönnettävistä oikeuksista annetun lain (266/1961) kumoamiseksi. Tämä edellyttää vesilain käyttöoikeussääntelyn uudistamista.

6. Aikataulu

Hankkeen käynnistämisestä päätetään myöhemmin. Asiaa koskeva hallituksen esitys tulee antaa eduskunnalle viimeistään vuonna 2017.

7. Hankkeen vaikutukset

Hankkeella saattaa olla vaikutuksia eräiden vesitaloushankkeiden toteuttamiseen.

8. Muut tiedot

9.4 Yritysten välisiä maksuaikoja koskeva selvitys

1. Tavoite ja tehtävät

Selvittää yritysten välisten maksuaikojen käytäntöä ja kehitystä ja arvioida tähän liittyviä mahdollisia lainsäädäntötarpeita.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Suomen Yrittäjät ry:n ehdotus kaupallisten sopimusten maksuehdoista annetun lain (30/2013) muuttamisesta 15.10.2013

Lakialoite LA 64/2013 vp

Oikeusministeriön muistio ”Yritysten väliset pitkät maksuajat” 15.5.2014

3. Keskeinen sisältö

Oikeusministeriö on selvittänyt yritysten välisten maksuehtojen nykykäytäntöä ja sen kehitystä yhteistyössä Suomen Yrittäjät ry:n ja Elinkeinoelämän Keskusliitto EK ry:n kanssa. Selvityksestä on laadittu edellä mainittu oikeusministeriön muistio, jossa esitetään myös oikeusministeriön alustavia arvioita mahdollisista lainsäädäntöratkaisuista.

4. Organisointi

Valmistelija:

Pulkkinen, Pekka, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50224

Haapasaari, Riitta, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, p. 02951 50139

5. Taustatietoja

Edellä mainitussa ehdotuksessa ja lakialoitteessa on esitetty ns. maksuehtolain muuttamista siten, että maksuajan sallituksi enimmäiskestoksi kaupallisissa sopimuksissa säädetään 30 päivää.

6. Aikataulu

Oikeusministeriön muistio on ollut lausuntokierroksella, joka on päättynyt 15.9.2014. Jatkotoimista päätetään myöhemmin.

7. Vaikutukset

Mahdollisten lainsäädäntöratkaisujen vaikutuksia on alustavasti arvioitu oikeusministeriön muistion kohdassa 2.3.

8. Muut tiedot

OM 9/42/2013

10 MAKSUKYVYTTÖMYYSLAINSÄÄDÄNTÖ

10.1 Velkajärjestelylain uudistaminen

1. Tavoite ja tehtävät

Laatia ehdotukset yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain uudistamiseksi sekä tarvittavat muutokset muihin lakeihin.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 6.11.2012

Aikaisemman työryhmän mietintö (Velkajärjestelyn uudistaminen, Mietintöjä ja lausuntoja 11/2011)

Lausuntotiivistelmä (Velkajärjestelyn uudistaminen, Lausuntotiivistelmä, Mietintöjä ja lausuntoja 41/2012)

Työryhmän mietintö (Velkajärjestelylain tarkistaminen, Mietintöjä ja lausuntoja 59/2013)

Lausuntotiivistelmä (Velkajärjestelylain tarkistaminen, Mietintöjä ja lausuntoja 28/2014)

HE 83/2014 vp

3. Keskeinen sisältö

Yksityishenkilön velkajärjestelystä annettua lakia on tarkoitus muuttaa siten, että velkajärjestelyn käyttö lisääntyisi ja menettely yksinkertaistuisi. Yksityisten elinkeinon- ja ammatinharjoittajien pääsyä velkajärjestelyyn parannetaan ja mahdollistetaan yksityistalouden velkojen lisäksi elinkeinotoiminnan velkojen järjestely velkajärjestelyssä. Talous- ja velkaneuvonnassa avustettaisiin myös yrittäjävelallisia. Velkajärjestelyn edellytyksiä koskevia säännöksiä on tarkoitus muuttaa niin, että työttömien pääsy velkajärjestelyyn nopeutuu. Lisäsuoritusvelvollisuutta koskevia säännöksiä tarkistetaan. Menettelyä tuomioistuimessa yksinkertaistetaan ja siirrytään pääsääntöisesti sähköpostitse tapahtuviin tiedoksiantoihin. Lisäksi tavoitteena on, että velan vanhentumisesta annettuun lakiin otetaan säännökset eräpäivästä laskettavasta saatavan lopullisesta vanhentumisesta.

4. Organisointi

Valmistelija:

Aalto, Mari, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50502

5. Taustatietoja

Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelman mukaan velkajärjestelyn ongelmakohtia selvitetään muun muassa oman asunnon suojaamisen ja maksuohjelman aikaiseen tulonhankintaan kannustamisen osalta sekä selvitetään yrittäjän velkajärjestelytilanteisiin liittyviä ongelmia.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys on annettu eduskunnalle 12.6.2014.

7. Vaikutukset

Hankkeen odotetaan poistavan ongelmakohtia velallisten palaamisessa yhteiskunnan aktiivisiksi toimijoiksi sekä edesauttavan velallisten kannustamisessa tulonhankintaan maksuohjelman aikana. Yrittäjien aseman velkajärjestelyssä odotetaan parantuvan. Velkajärjestelyn yksinkertaistaminen vaikuttaa velallisen aseman lisäksi myös mm. talous- ja velkaneuvonnan sekä tuomioistuinten toimintaan.

8. Muut tiedot

OM 16/41/2012
OM038:00/2012
[OM 15/41/2009
OM041:00/2009]

10.2 Maksukyvyttömyysasetuksen uudistaminen

1. Tavoite ja tehtävät

Asetuksen tarkistamisen tavoitteena on parantaa sen toimivuutta tehostamalla menettelyjen hallinnointia ja mahdollistamalla elinkelpoisten yritysten tervehdyttäminen rajat ylittävissä tilanteissa.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Komission asetusehdotus maksukyvyttömyysmenettelyistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1346/2000 muuttamisesta (KOM (2012) 744 lopullinen)
U 1/2013 vp
U-jatkokirje
LaVL 4//2013 vp
LaVL 12/2014 vp

3. Keskeinen sisältö

Asetus sisältää säännökset tuomioistuimen toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä menettelyjen koordinoinnista. Komission ehdotuksista keskeisimpiä ovat soveltamisalan laajentaminen kattamaan eri jäsenvaltioiden yrityssaneerausmenettelyt sekä yksityishenkilöihin sovellettavat maksukyvyttömyysmenettelyt, toimivaltasäännön ”pääintressien keskus” täsmentäminen, eräät muutokset paikallisiin maksukyvyttömyysmenettelyihin, yhteistyövelvoitteiden lisääminen ja jäsenvaltioiden velvoittaminen perustamaan maksukyvyttömyysrekisteri, joka on saatavilla internetissä ilmaiseksi.

4. Organisointi

Suomen edustaja

Mari Aalto, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50502

5. Taustatietoja

Asetusta on sovellettu 31.5.2002 lukien. Asetuksen mukaan komission tulee esittää kymmenen vuoden kuluttua asetuksen voimaantulosta kertomus sen soveltamisesta ja ehdottaa tarvittaessa asetuksen mukauttamista. Komissio antoi 12.12.2012 samanaikaisesti asetuksen muuttamishdotuksen kanssa kertomuksen asetuksen soveltamisesta (KOM (2012) 743 lopullinen) sekä tiedonannon uudesta eurooppalaisesta lähestymistavasta yritystoiminnan epäonnistumiseen ja maksukyvyttömyyteen (KOM (2012) 742 lopullinen).

6. Aikataulu

Komissio antoi ehdotuksen 12.12.2012. Ehdotuksen käsittely aloitettiin neuvoston yksityisoikeudellisen yhteistyön työryhmässä helmikuussa 2013. Artiklatekstistä saavutettiin neuvoston yleisnäkemyks oikeus- ja sisäasioiden neuvostossa 5.–6.6.2014. Neuvottelut jatkuvat Euroopan parlamentin kanssa.

7. Vaikutukset

Ehdotuksella tehostetaan ja selkeytetään rajat ylittäviä maksukyvyttömyysmenettelyjä ja pyritään turvaamaan mahdollisuudet elinkelpoisten yritysten tervehdyttämiselle sekä poistetaan esteitä velkavastuusta vapautettujen yksityishenkilöiden vapaalle liikkuvuudelle.

8. Muut tiedot

OM 4/482/2012

EU/2012/1789

11 RIKOSOIKEUS

11.1 Ehdotus EU:n direktiiviksi unionin taloudellisten etujen rikosoikeudellisesta suojasta

1. Tavoite ja tehtävät

Komissio on 11.7.2012 tehnyt ehdotuksen direktiiviksi unionin taloudellisiin etuihin kohdistuvien petosten torjunnasta rikosoikeudellisin keinoin.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM (2012) 363

U 57/2012 vp, jatkokirje 16.5.2013

3. Keskeinen sisältö

EU:n jäsenvaltioiden hallitusten välisessä yhteistyössä on hyväksytty yleissopimus Euroopan taloudellisten etujen suojaamisesta sekä siihen liittyvät kolme pöytäkirjaa. Direktiiviehdotuksella yleissopimus ja sen pöytäkirjat muutetaan Lissabonin sopimuksen mukaiseksi direktiiviksi. Direktiiviehdotus sisältää säännökset unionin taloudellisiin etuihin kohdistuvasta petoksesta sekä petokseen liittyvistä muista unionin taloudellisiin etuihin vaikuttavista rikoksista.

4. Organisointi

Valmistelija

Brander, Sampo, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, p. 02951 50199

5. Taustatietoja

Suomi on saattanut kansallisesti voimaan yleissopimuksen ja siihen liittyvät kolme pöytäkirjaa. Ne ovat tulleet myös kansainvälisesti voimaan.

Ehdotuksella korvataan komission 23.5.2001 antama direktiiviehdotus yhteisön taloudellisten etujen rikosoikeudellisesta suojaamisesta [KOM(2001) 272 lopullinen].

Direktiiviehdotuksen taustalla on komission tiedonanto Euroopan unionin taloudellisten etujen suojaamisesta rikosoikeuden ja hallinnollisten tutkimusten avulla [KOM(2011) 293 lopullinen].

6. Aikataulu

Direktiiviehdotuksen käsittely aloitettiin syksyllä 2012. Neuvoston yleisnäkemyks hyväksyttiin 6.6.2013. Euroopan parlamentin ensimmäisen käsittelyn kanta hyväksyttiin 16.4.2014. Neuvottelujen parlamentin kanssa odotetaan alkavan lokakuussa 2014.

7. Vaikutukset

Tavoitteena on vahvistaa EU:n taloudellisten etujen suoja.

8. Muut tiedot

OM 3/481/2005

11.2 Oikeusministeriön hallinnonalan ihmiskauppalainsäädännön tarkastelu

1. Tavoite ja tehtävät

Työryhmän tehtävänä oli tarkastella tiettyjä oikeusministeriön vastuualueelle kuuluvia ihmiskauppaa koskevia, pääosin lainsäädännöllisiä kysymyksiä, ja tehdä niitä koskevat ehdotukset. Työryhmän ehdotuksen pohjalta laadittiin virkatyönä hallituksen esitys.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Taustamuistio ”Ihmiskauppalainsäädännön muutostarpeiden arviointi ja muutosten valmistelu oikeusministeriön hallinnonalla” 5.9.2011

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/36/EU ihmiskaupan ehkäisemisestä ja torjumisesta.

Ihmiskauppatyöryhmän mietintö (Mietintöjä ja lausuntoja 63/2012)

Lausuntotiivistelmä (Mietintöjä ja lausuntoja 3/2013)

HE 103/2014 vp

3. Keskeinen sisältö

Työryhmän tehtävät olivat seuraavat:

- 1) Ihmiskaupakriminalisoinnin (rikoslain 25 luvun 3 §) tarkastelu direktiivin 2011/36/EU valossa ja tarvittavien muutosten valmistelu.
- 2) Ihmiskaupan ja parituksen välistä rajanvetoa koskeva lainsäädännön muutostarpeiden arviointi ja tarvittavien lainsäädäntömuutosten valmistelu.
- 3) Parituksen kohteena olevan henkilön asianomistajuuteen liittyvien kysymysten tarkastelu, mukaan lukien tarve lainsäädännölliseen selkeyttämiseen.
- 4) Ihmiskaupan uhrin suostumuksen oikeudellisen merkityksen tarkastelu, mukaan lukien tarve lainsäädännölliseen selkeyttämiseen.

5) Ihmiskaupan ja kiskonnantapaisen työsyryjinnän rajanvetoa koskeva lainsäädännön muutostarpeiden arviointi ja tarvittavien lainsäädäntömuutosten valmistelu oheisraamukset (oikeushenkilön rangaistusvastuu ja liiketoimintakielto) mukaan lukien.

6) Pakkotyön käsitteen ja aseman tarkastelu ihmiskauppakontekstissa (käytäntö ja lainsäädäntö).

7) Ihmiskaupan uhrien ja heidän läheistensä, todistajien sekä muiden ihmiskaupparikosten käsittelyyn osallistuvien henkilöiden suojeluun liittyvien käytäntöjen tarkastelu sekä käytäntöjä koskevien tarvittavien kehittämissuositusten valmistelu.

4. Organisointi

Valmistelija

Hinkkanen, Ville, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, p. 02951 50165

5. Taustatietoja

Työryhmän asettamisen taustalla olivat erityisesti kansallisen ihmiskaupparaportoinnin kertomus sekä sen johdosta annetut eduskunnan lausumat, ihmiskaupan vastaisen toimintasuunnitelman ohjausryhmän loppuraportti sekä ihmiskauppakriminalisoinnin osalta direktiivi ihmiskaupan ehkäisemisestä ja torjumisesta sekä ihmiskaupan uhrien suojelemisesta. Ihmiskauppalainsäädännön kehittämiseen on kiinnitetty huomiota myös pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelmassa.

Työryhmä ehdotti lainsäädäntömuutoksia, joiden perusteella ihmiskaupparangaistuslainsäädäntö paremmin vastaisi kansainvälisiä kriminalisointivelvoitteita ja jotka selventäisivät rajanvetoa ihmiskaupparikosten ja muiden rikosten välillä. Lisäksi työryhmä ehdotti muutoksia, jotka edistävät avustajan ja tukihenkilön määräämistä parituksen kohteelle. Lisäksi oikeushenkilön rangaistusvastuu ja liiketoimintakielto liitettäisiin kiskonnantapaiseen työsyryjintään. Hallituksen esitys laadittiin näiden työryhmän ehdotusten mukaisesti.

6. Aikataulu

Työryhmän toimikausi oli 21.11.2011–28.9.2012. Työryhmän mietinnön ja lausuntopöytäkirjan pohjalta laadittu hallituksen esitys annettiin eduskunnalle 28.8.2014.

7. Vaikutukset

Ehdotetuilla lainsäädäntömuutoksilla edistetään rikosvastuun asianmukaista kohdentumista niin, että rangaistus tuomitaan teon vakavuuden, vahingollisuuden ja vaarallisuuden mukaisesti ja parannetaan parituksen kohteen asemaa.

8. Muut tiedot

OM 12/41/2011

OM031:00/2011

11.3 EU:n direktiivi lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja seksuaalisen riiston sekä lapsipornografian torjumisesta

1. Tavoite ja tehtävä

Direktiivin tavoitteena on torjua lasten seksuaalista hyväksikäyttöä ja riistoa sekä lapsipornografiaa. Direktiivi korvaa aiemman aihepiiriä koskevan neuvoston puitepäättökseen 2004/68/YOS.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja seksuaalisen riiston sekä lapsipornografian torjumisesta ja puitepäättökseen 2004/68/YOS kumoamisesta (KOM(2010)94 lopullinen)

U 15/2010 vp

LaVL 10/2010 vp

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/93/EU lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja seksuaalisen riiston sekä lapsipornografian torjumisesta ja neuvoston puitepäättökseen 2004/68/YOS korvaamisesta

Arviomuistioluonnos direktiivin edellyttämistä lainsäädäntömuutoksista ja muista toimista 15.7.2013

3. Keskeinen sisältö

Teknisesti uudessa direktiivissä on kysymys lasten seksuaalista riistoa koskevan puitepäättökseen kumoamisesta ja uuden direktiivin säätämisestä sen tilalle. Uusi direktiivi on sisällöltään puitepäättöstä laajempi.

4. Organisointi

Valmistelija:

Wallin, Anna-Riitta, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50196 (rikostautan selvittäminen)

Mäkipää, Leena, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, p. 02951 50281

5. Taustatietoja

Direktiivi pohjautuu lasten seksuaalista riistoa ja lapsipornografiaa koskevaan aiempaan puitepäättökseen. Lisäksi direktiiviin on lisätty sellaisia elementtejä, joita on Euroopan neuvoston aihepiiriä koskevassa yleissopimuksessa (CETS 201). Kyseinen yleissopimus on tullut Suomessa voimaan 1.10.2011.

6. Aikataulu

Julkaistu EUVL:ssä 17.12.2011, L 335. Laadittu arviomuistioluonnos, joka ollut lausuntokierroksella. Osittainen notifiointi tehty määräajassa 17.12.2013. Direktiivin 10 artiklan edellyttämät lainsäädäntömuutokset on hyväksytty 16.12.2013 eduskunnassa (HE 149/2013 vp). 10 artiklan osalta notifiointi tehty 11.3.2014.

7. Hankkeen vaikutukset

Direktiivillä on tarkoitus yhtenäistää jäsenvaltioiden lainsäädäntöä lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön ja riistoon sekä lapsipornografiaan liittyvissä rikosoikeudellisissa kysymyksissä. Lisäksi direktiivillä pyritään vahvistamaan tällaisten rikosten uhrien suojelua ja auttamista.

8. Muut tiedot

EU/2010/0834
OM 4/481/2010

11.4 Laitonta elinkauppaa koskeva Euroopan neuvoston yleissopimus

1. Tavoite ja tehtävä

Tavoitteena on laatia yleissopimus ihmisten elinten laittomasta kaupasta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Hyväksytty sopimus
Hyväksytty selitysmuistio

3. Keskeinen sisältö

Yleissopimus sisältää määräyksiä elinkauppaan liittyvistä kriminalisoinneista, rikosten tutkinnasta ja oikeudenkäynnistä, elinkaupan uhrien auttamisesta ja suojelemisesta sekä laittoman elinkaupan ehkäisemisestä.

4. Organisointi

Valmistelija:
Monto, Mikko, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50470

Yleissopimusta koskevaan kansalliseen valmisteluun ovat osallistuneet oikeusministeriön lisäksi ulkoasiainministeriö ja sosiaali- ja terveysministeriö.

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Yleissopimusta koskevat neuvottelut aloitettiin Strasbourgissa joulukuussa 2011. Euroopan neuvoston rikosoikeudellinen johtokomitea (CDPC) hyväksyi sopimusluonnoksen joulukuussa 2012. Sopimus on hyväksytty Euroopan neuvoston ministerikomiteassa 9.7.2014.

7. Hankkeen vaikutukset

Yleissopimuksella pyritään ehkäisemään laitonta elinkauppaa, edistämään elinkauppaan syyllistyneiden vastuuseen saattamista ja auttamaan elinkaupan uhreja.

8. Muut tiedot

OM 5/849/2012

11.5 Rahanpesua ja terrorismin rahoittamista koskeva Euroopan neuvoston yleissopimus

1. Tavoite ja tehtävät

Yleissopimus muuttaa ja täydentää Euroopan neuvoston vuoden 1990 yleissopimusta erityisesti rahanpesun ennaltaehkäisemisen ja terrorismin rahoittamisen osalta. Vuoden 1990 yleissopimus on tullut voimaan Suomessa 1 päivänä heinäkuuta 1994 (SopS 53/1994).

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Lopullinen sopimus ja selitysmuistio (CETS No. 198)

3. Keskeinen sisältö

Yleissopimuksessa kansainvälistä yhteistyötä ja oikeusapua kehitetään erityisesti kansallisten toimintayksiköiden (FIU eli Financial Intelligence Unit) asemaa painottamalla ja maksuliikennetapahtumien valvontaa tehostamalla. Rahanpesuun kuuluvien tekojen alaa laajennetaan sekä tekemuotojen lisäämisen että oikeushenkilön vastuun mukaan ottamisen kautta. Yleissopimusta tullaan soveltamaan myös terrorismin rahoittamiseen. Siinä on uusi luku sopimuksen noudattamisen valvontajärjestelmästä. Yleissopimuksen suhde Suomen lainsäädäntöön selviää lopullisesti sen kansallisen voimaansaattamisen yhteydessä.

4. Organisointi

Valmistelija

Innanen, Tanja, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50338

5. Taustatietoja

Yleissopimuksen muuttamiseen ja täydentämiseen liittyviä kysymyksiä harkittiin ja selvitettiin Euroopan neuvoston työryhmässä (PC-S-ML), jonka loppuraportti (PC-R-M (03) 1) on valmistunut keväällä 2002. Artiklat perustuvat pitkälti jo olemassa oleviin kansainvälisiin velvoitteisiin ja suosituksiin.

6. Aikataulu

Yleissopimus valmisteltiin Euroopan neuvoston työryhmässä (PC-RM). Euroopan neuvoston ministerikomitea hyväksyi uuden yleissopimuksen toukokuussa 2005 ja se on tullut kansainvälisesti voimaan toukokuussa 2008. Suomi on allekirjoittanut sopimuksen joulukuussa 2005.

Myös EU on allekirjoittanut sopimuksen vuonna 2009, mutta unionissa ei ole tehty päätöksiä sopimukseen sitoutumisesta. Tarkoituksenmukaista on, että Suomessa aloitetaan sopimuksen hyväksymistä koskevan hallituksen esityksen valmistelu aikaisintaan, kun on saatu ehdotus päätöksestä unionin sitoutumisesta yleissopimukseen.

7. Vaikutukset

Sopimuksella tehostetaan rahanpesu- ja terrorisminrahoittamisrikosten torjuntaa ja rikoshyödyn takaisinsaamista. Alustavan arvion mukaan Suomen lainsäädännön muuttamistarve on melko vähäinen ja liittyy tarkoituksenmukaisuusnäkökohtiin eikä sopimuksen velvoittaviin määräyksiin.

8. Muut tiedot

OM 7/84/2005

11.6 Ympäristön suojelua rikosoikeudellisin keinoin koskevan euroopan neuvoston yleissopimuksen voimaansaattaminen

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on hyväksyä Strasbourgissa 4.11.1998 allekirjoitettu Euroopan neuvoston yleissopimus ympäristön suojelusta rikosoikeudellisin keinoin.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Strasbourgissa 4.11.1998 allekirjoitettu Euroopan neuvoston yleissopimus ympäristön suojelusta rikosoikeudellisin keinoin

HE 52/2005 vp

YmVL 24/2005 vp

2008/99/EY direktiivi ympäristönsuojelusta rikosoikeudellisin keinoin

3. Keskeinen sisältö

Yleissopimus sisältää määräyksiä ympäristöön tai ihmisiin kohdistuvasta vaarallisesta toiminnasta, jonka sopimuspuolet sitoutuvat kriminalisoimaan lainsäädännössään. Sopimus sisältää määräyksiä ympäristörikoksista säädetävistä rangaistuksista, lainkäyttövallasta, omaisuuden ja hyödyn menetetyksi julistamisesta, oikeushenkilön rangaistusvastuusta, kansallisten viranomaisten yhteistyöstä ja kansainvälisestä yhteistoiminnasta.

4. Organisointi

Valmistelija

Andersson, Lena, lainsäädäntöjohtaja, oikeusministeriö, p. 02951 50244

5. Taustatietoja

Yleissopimus ei ole tullut kansainvälisesti voimaan. Ainoastaan Viro on ratifioinut sen.

Aikaisempi hallituksen esitys 52/2007 vp EN:n yleissopimuksen voimaan saattamisesta ja EU:n ympäristörikospuitepäätöksen (EYVL L 29, 5.2.2003, s. 29) täytäntöönpanosta peruttiin 28.4.2007, koska yhteisön tuomioistuin kumosi mainitun puitepäätöksen 13.9.2005 antamallaan tuomiolla C-176/03.

Tuomion mukaan pääosa puitepäätöksen määräyksistä olisi tullut antaa Euroopan yhteisön perustamissopimuksen nojalla. Jos toimivalta säättää tietyn alan velvoitteita kuuluu yhteisölle ja yhteisö on käyttänyt toimivaltansa, myös toimivalta solmia kansainvälisiä sopimuksia alalla siirtyy jäsenvaltiolta yhteisölle. Yhteisö on käyttänyt toimivaltaansa siten, että 19.11.2008 annettiin Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi

2008/99/EY ympäristönsuojelusta rikosoikeudellisin keinoin. Kun toimivalta sopimuksen solmimiseen on nyt siirtynyt yhteisölle, on erikseen selvitettävä, aikooko yhteisö ratifioida sopimuksen.

6. Aikataulu

Koska yhteisön aikeista sopimuksen ratifioimiseksi ei ole tietoa, aikataulu on avoinna.

7. Vaikutukset

Sopimus tehostaisi ympäristön suojelua sopimukseen liittyvissä valtioissa yhdenmukais-tamalla ympäristörikosten rikostunnusmerkistöjä.

8. Muut tiedot

OM 30/41/2003

OM034:00/2003

11.7 Ehdotus teollis- ja tekijänoikeuksien rikosoikeudellista suojaa koskevaksi EU:n direktiiviksi

1. Tavoite ja tehtävät

Direktiiviehdotuksen tavoitteena on teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistaminen vahvistamalla jäsenvaltioiden kansallisissa laeissa säädettävät vähimmäisrangaistukset niitä loukkaavista rikoksista ja antamalla määräykset jäsenvaltioiden välisestä rikosoikeudellisesta yhteistyöstä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2005) 276 lopullinen

U 39/2005 vp

KOM(2006) 168 lopullinen

U 39/2005 vp 28.9.2006 jatkokirjelmä

3. Keskeinen sisältö

Ehdotuksessa direktiiviksi on määräykset teollis- ja tekijänoikeuksia loukkaavien tekojen säättämisestä rangaistaviksi sekä rangaistustyypeistä, joita teoista on langetettava. Rangaistavuus koskisi tahallisia kaupallisessa laajuudessa tehtyjä teollis- ja tekijänoikeuksia loukkaavia tekoja. Rangaistuksiksi olisi säädettävä vankeutta, sakkoa, menettämisseuraamuksia sekä erityisseuraamuksia kuten liiketoimintakielto ja loukkaamiseen käytettyjen esineiden tuhoaminen.

Direktiivissä on myös määräykset rangaistusten vähimmäistasosta, laajennetusta rikosyhödyn menettämisestä, syytetoimenpiteiden aloittamisesta ja yhteisistä tutkintaryhmistä.

4. Organisointi

Valmistelija

Innanen, Tanja, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50338

5. Taustatietoja

Ehdotuksen tarkoituksena on täydentää 29 päivänä huhtikuuta 2004 annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä (2004/48/EY), joka koskee muita kuin rikosoikeudellisia toimenpiteitä, menettelyjä ja oikeussuojakeinoja teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistamiseksi. Komissio on siirtänyt direktiiviehdotukseen aikaisemman samaa aihepiiriä koskevan puitepäätöksen määräykset (KOM(2005) 276 lopullinen).

6. Aikataulu

Lissabonin sopimuksen voimaantulon vuoksi komissio tulee antamaan asiassa uuden ehdotuksen, mutta aikataulusta ei ole tietoa.

7. Vaikutukset

Ehdotuksella pyritään torjumaan teollis- ja tekijänoikeusrikollisuutta varmistamalla, että kaikissa unionin jäsenvaltioissa voidaan langettaa tehokkaita, oikeasuhtaisia ja varoittavia rangaistuksia ja menettämisseuraamuksia. Ehdotuksella pyritään myös parantamaan teollis- ja tekijänoikeusrikosten tutkintaan ja syytetoimiin liittyvää jäsenvaltioiden välisiä yhteistyötä.

8. Muut tiedot

OM 23/481/2005

EU/2005/1194

EU/2005/1195

11.8 Tietojärjestelmiin kohdistuvia hyökkäyksiä koskevan EU:n direktiivin kansalliset täytäntöönpanotoimet

1. Tavoite ja tehtävät

Oikeusministeriö asetti työryhmän, jonka tehtävänä oli valmistella ehdotus tietojärjestelmiin kohdistuvia hyökkäyksiä ja neuvoston puitepäätöksen 2005/222/YOS korvaamista koskevan direktiivin 2013/40/EU kansallista täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi. Tehtävässä työssä oli otettava myös huomioon identiteettivarkautta koskeva arviomuistio ja siitä saatu lausuntopalaute siltä osin kuin se koskee kysymyksessä olevaa oikeusministeriön toimialaan kuuluvaa rikoslainsäädäntöä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi tietojärjestelmiin kohdistuvista hyökkäyksistä ja neuvoston puitepäätöksen 2005/222/YOS kumoamisesta (KOM(2010) 517 lopullinen)

U 50/2010 vp

U-jatkokirje, OM2011-00165, OM2011-00166

U-jatkokirje, OM2012-0157, OM2012-0158

LaVL 18/2010 vp

HaVL 37/2010 vp

HaVL 2/2011 vp

LaVL 4/2011 vp

LaVP 27/2012 vp

EU:n direktiivi 2013/40/EU tietojärjestelmiin kohdistuvista hyökkäyksistä ja neuvoston puitepäätöksen 2005/222/YOS korvaamisesta.

Identiteettivarkautta koskeva oikeusministeriön arviomuistio 15.3.2013 (OM 4/41/2013)

Lausuntotiivistelmä identiteettivarkautta koskevasta arviomuistiosta (Mietintöjä ja lausuntoja 47/2013).

Työryhmän mietintö (Tietoverkkorikosdirektiivin täytäntöönpano, Mietintöjä ja lausuntoja 27/2014).

Lausuntotiivistelmä (Tietoverkkorikosdirektiivin täytäntöönpano, Mietintöjä ja lausuntoja 35/2014)

3. Keskeinen sisältö

Euroopan parlamentti ja Euroopan unionin neuvosto hyväksyivät 12 päivänä elokuuta 2013 direktiivin 2013/40/EU tietojärjestelmiin kohdistuvista hyökkäyksistä ja neuvoston puitepäätöksen 2005/222/YOS korvaamisesta.

Direktiivin tavoitteena on lähentää tietojärjestelmiin kohdistuvia hyökkäyksiä koskevia jäsenvaltioiden rikosoikeudellisia säännöksiä ja parantaa viranomaisten välistä yhteistyötä.

Direktiivissä on kysymys nykyisen tietojärjestelmiin kohdistuvista hyökkäyksistä tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2005/222/YOS kumoamisesta ja uuden direktiivin säätämisestä sen tilalle. Direktiivi sisältää nykyisen puitepäätöksen vastaavat säännökset pääosin sellaisenaan. Direktiiviin lisättäisiin myös eräitä kriminalisointivelvoitteita, joita vastaavat ovat Euroopan neuvoston tietoverkkorikollisuutta koskevassa yleissopimuksessa (SopS 60/2007). Lisäksi direktiivissä on uusia säännöksiä, joiden tarkoituksena on muun muassa puuttua uusiin uhkakuviin kuten laajamittaisiin tietoverkkohyökkäyksiin niin sanottuja bot-verkkoja käyttämällä ja tietoverkkorikoksen yhteydessä tapahtuvaan henkilöllisyyden väärinkäyttöön.

4. Organisointi

Valmistelija:

Monto, Mikko, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50470

Työryhmä:

Puheenjohtaja:

Välimaa, Asko, ylijohdaja, oikeusministeriö

Jäsenet:

Monto, Mikko, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö

Monton varajäsen, Hinkkanen, Ville, erityisasiantuntija, oikeusministeriö

Simanainen, Antti, poliisitarkastaja, sisäasiainministeriö

Thorström, Elina, neuvotteleva virkamies, liikenne- ja viestintäministeriö

Partanen, Heikki, ylitarkastaja, tietosuojavaltuutetun toimisto

Warma, Eija, asianajaja, Suomen Asianajajaliitto

Kankaala, Kukka-Maaria, ylitarkastaja, valtakunnansyyttäjänvirasto

Monto toimii myös työryhmän sihteerinä sekä varapuheenjohtajana.

5. Taustatietoja

Euroopan unionin neuvosto teki 24 päivänä helmikuuta 2005 puitepäätöksen tietojärjestelmiin kohdistuvista hyökkäyksistä (2005/222/YOS). Euroopan neuvosto teki Budapestissä 23 päivänä marraskuuta 2001 tietoverkkorikollisuutta koskevan yleissopimuksen (SopS 60/2007). Puitepäätös ja yleissopimus on pantu kansallisesti täytäntöön (HE 153/2006 vp).

Hankkeella on liittynyt myös hallitusohjelmassa olevaan kirjaukseen: ”Tietoverkkorikollisuuden torjuntaan panostetaan osana järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa. Turvataan keinot torjua identiteettivarkaudet kaikissa tapauksissa.”

Hankkeeseen liittyy myös oikeusministeriössä laadittu identiteettivarkautta koskeva arviomuistio (OM 4/41/2013), joka on ollut lausuntokierroksella.

6. Aikataulu

Työryhmän mietintö valmistui 17.4.2014. Mietintö on ollut lausuntokierroksella, jonka määräaika päättyi 30.6.2014. Hallituksen esitys annetaan syksyllä 2014. Direktiivi on pantava kansallisesti täytäntöön viimeistään 4.9.2015.

7. Vaikutukset

Direktiivillä pyritään torjumaan tietojärjestelmiin kohdistuvia rikoksia varmistamalla, että kaikissa unionin jäsenvaltioissa on säädetty teoista riittävät rangaistukset. Direktiivillä pyritään myös parantamaan tällaisten rikosten tutkintaan liittyvää jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä ja rikosten tilastointia.

8. Muut tiedot

OM 15/41/2013

OM017:00/2013

11.9 Terrorismirikoksia koskevien rikoslain säännösten tarkastelu

1. Tavoite ja tehtävät

Työryhmän tehtävänä oli tarkastella tarvetta säätää rangaistavaksi kouluttautuminen terrorismirikoksen tekemistä varten ja muuttaa terrorismin rahoittamista koskevaa rikoslain 34 a luvun 5 §:ää sekä tarpeen ilmetessä valmistella lainsäädäntötäydennykset ja -muutokset.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 31.5.2012

Terrorismityöryhmän mietintö (Mietintöjä ja lausuntoja 1/2013)

Lausuntotivistelmä (oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 38/2013)

HE 18/2014 vp

3. Keskeinen sisältö

Katso kohta 1.

4. Organisointi

Valmistelija

Matikkala, Jussi, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50486

5. Taustatietoja

Kesäkuussa 2010 valmistui kansallinen terrorismin torjunnan strategia. Strategiassa todetaan eräänä toimenpiteenä, että selvitetään ja valmistellaan mahdolliset terrorismirikosten rahoittamista ja terroristiseen toimintaan kouluttautumista koskevat lainsäädännön muutostarpeet.

Useissa Euroopan valtioissa kouluttautuminen terrorismirikoksen tekemistä varten on nimenomaisesti säädetty rangaistavaksi tai sen katsotaan tulevan rangaistuksi jotakin toista terrorismirikosta koskevan rangaistussäännöksen perusteella. Terroristileireillä hankittavalla aseellisella koulutuksella ja räjähdysainekoulutuksella on terrorismin nykymuotojen kannalta tärkeä merkitys. Suomessa oleskelevien henkilöiden tiedetään osallistuneen terroristiseen toimintaan liittyvään koulutukseen maan rajojen ulkopuolella.

Terrorismin rahoittamista koskeva rikoslain 34 a luvun 5 § perustuu Yhdistyneiden Kansakuntien kansainvälisen terrorismin rahoituksesta tehdyn yleissopimuksen 2 artiklan 1 kappaleeseen. Muita terrorismirikoksia kuin terrorismin rahoittaminen ei ole ehditty ottamaan huomioon yleissopimuksessa. Arvioimisen arvoinen seikka on se, minkä tekojen tulisi olla rangaistavia nimenomaan terrorismin rahoittamisena. OECD:n yhteydessä toimiva rahanpesun ja terrorismin rahoituksen vastainen toimintaryhmä FATF on vuoden 2007 maatarkastuksen loppuraportissaan kiinnittänyt huomiota yksittäisen terroristin tai terroristiorganisaation rahoittamisen kriminalisoimiseen.

Työryhmä ehdotti, että koulutuksen ottaminen terrorismirikoksen tekemistä varten säädetään rangaistavaksi ja että terrorismin rahoittamisen kriminalisointi ulotetaan kosemaan muiden terrorismirikosten ja terroristiryhmän toiminnan rahoittamista.

6. Aikataulu

Työryhmän toimikausi oli 1.6.–30.11.2012. Hallituksen esitys eduskunnalle annettiin 3.4.2014.

7. Vaikutukset

Lainsäädäntömuutoksilla ei tule olemaan mainittavia lainvalmistelussa huomioon otettavia julkiseen talouteen tai viranomaisten toimintaan kohdistuvia vaikutuksia. Niillä ehkäistään terroristisessa tarkoituksessa tehtävien rikosten tekemistä.

8. Muut tiedot

OM 8/41/2012

OM025:00/2012

11.10 Lääkeväärennosten torjuntaa koskeva Euroopan neuvoston yleissopimus

1. Tavoitteet ja tehtävät

Yleissopimuksella pyritään torjumaan lääkeväärennosten kauppaa.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 28.6.2012

Työryhmän määräajan pidentämistä koskeva päätös 18.3.2013.

Lopullinen yleissopimus ja selitysmuistio (CETS No. 211)

Työryhmän mietintö (Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 45/2013)

3. Keskeinen sisältö

Yleissopimus sisältää velvoitteet säätää rangaistavaksi muun muassa lääkeaineiden väärentäminen ja niiden tarjoaminen sekä markkinoille saattaminen. Yleissopimus sisältää lisäksi rikostutkintaa ja syytetoimenpiteitä koskevia määräyksiä sekä määräyksiä viranomaisten välisestä yhteistyöstä ja kansainvälisestä rikosoikeudellisesta yhteistyöstä. Yleissopimuksessa on myös määräyksiä rikosten ennaltaehkäisevistä toimenpiteistä ja uhrien suojelusta.

4. Organisointi

Valmistelija

Mikkola, Sanna, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, p. 02951 50178 (virka­vapaalla)

5. Taustatietoja

Yleissopimuksen valmisteli Euroopan neuvoston ainoastaan tätä tarkoitusta varten asetama asiantuntijakomitea (ad hoc committee on counterfeiting of medical products and similar crimes involving threats to public health; PC-ISP). Euroopan neuvoston ministerikomitea hyväksyi yleissopimuksen 8.12.2010 ja se avautui allekirjoitettavaksi 28.10.2011. Suomi allekirjoitti yleissopimuksen 28.10.2011.

6. Aikataulu

Työryhmän toimikausi päättyi 30.9.2013. Työryhmän mietintö oli lausuntokierroksella, jonka määräaika päättyi 31.1.2014.

7. Vaikutukset

Yleissopimuksella pyritään torjumaan lääkeväärennöksiä. Suomen lainsäädäntö vastaa jo pitkälti yleissopimuksen sääntelyä. Kriminalisointivelvoitteiden osalta se mahdollisesti edellyttää paikoin Suomen lainsäädännön muuttamista.

8. Muut tiedot
OM 13/41/2012
OM028:00/2012

11.11 Seksuaalirikoksia koskevan rikoslain 20 luvun muuttaminen

1. Tavoite ja tehtävät

Tehtävänä oli valmistella hallituksen esitys rikoslain 20 luvun muuttamista koskevan esitysluonnoksen ja sen lausuntopalautteen pohjalta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Raiskausrikosten lainsäädännölliset muutostarpeet (arviomuistio; selvityksiä ja ohjeita 25/2012)

Raiskausrikosten lainsäädännölliset muutostarpeet (lausuntotiivistelmä; mietintöjä ja lausuntoja 54/2012)

Selvityksiä raiskausrikoksista (selvityksiä ja ohjeita 13/2012)

HE 216/2013 vp

Laki rikoslain 20 luvun muuttamisesta 509/2014

3. Keskeinen sisältö

Säännös pakottamisesta sukupuoliyhteyteen on kumottu ja teoista, joita on pidettävä raiskauksen perustetekomuotoa lievempinä, rangaistaan vastaisuudessa raiskausta koskevan säännöksen mukaisesti. Törkeänä raiskauksena pidetään jatkossa myös tekoja, joissa kohteena on kahdeksaatoista vuotta nuorempi lapsi. Rikoslakiin lisättiin uusi rangaistussäännös seksuaalisesta ahdistelusta.

4. Organisointi

Hinkkanen, Ville, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, p. 02951 50165

5. Taustatietoja

Raiskausrikosten lainsäädännöllisiä muutostarpeita koskeva arviomuistio julkaistiin toukokuussa 2012. Siinä otettiin huomioon maaliskuussa 2012 julkaistun raiskausrikosten rangaistuksia koskevan Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen selvityksen (”Selvityksiä raiskausrikoksista”) tulokset. Arviomuistion lausuntokierroksen palautetta koskeva lausuntotiivistelmä julkaistiin syyskuussa 2012. Lausuntopalaute oli erittäin myönteinen arviomuistion ehdotuksia kohtaan. Toisaalta useissa lausunnoissa kiinnitettiin huomiota tarpeeseen säätää rangaistavaksi seksuaalinen häirintä. Luonnos hallituksen esitykseksi valmistui heinäkuussa 2013. Se oli tehty arviomuistion ja sen lausuntopalautteen perusteella. Lisäksi valmisteltiin ehdotus seksuaalista häirintää koskevaksi rangaistussään-

---

nökseksi. Luonnoksesta pyydettiin lausunnot. Niiden saavuttua hallituksen esitys vii-
meisteltiin virkatyönä.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys eduskunnalle annettiin 16.1.2014. Laki rikoslain 20 luvun muuttami-
sesta annettiin 27.6.2014 ja se tuli voimaan 1.9.2014.

7. Vaikutukset

Uudistuksen arvioidaan vaikuttavan vankimäärää korottavasti ja siten Rikosseuraamus-
laitoksen työmäärää lisäävästi.

8. Muut tiedot

OM 15/41/2011

OM016:00/2012

11.12 Järjestäytynyttä rikollisuutta koskevan käsitteistön yhtenäistäminen

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on ollut arvioida rikoslain 6 luvun 5 §:n 2 kohdan (rikoksen tekemistä va-
kavien rikosten tekemistä varten järjestäytyneen ryhmän jäsenenä koskeva koventamis-
peruste), 17 luvun 1 a §:n (järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan osallistuminen) ja
yksittäisten törkeitä tekemuotoja koskevien rikostunnusmerkistöjen järjestäytynyttä ri-
kollisuutta koskevien määritelmien muutos- ja yhtenäistämistarpeet ottaen huomioon
kansalliset ja kansainväliset näkökohdat. Tavoitteena on lisäksi ollut, että eri viranomai-
silla on yhtenäinen käsitys järjestäytyneen rikollisuuden määritelmästä.

Työryhmän tehtävänä on arvioida edellä mainittujen säännösten mahdolliset muutos- ja
yhtenäistämistarpeet ja, jos työryhmä katsoo tämän aiheelliseksi, valmistella hallituksen
esityksen muotoon laadittu ehdotus uusiksi lainkohdiksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 15.8.2013

Työryhmän mietintö (Oikeusministeriö, mietintöjä ja lausuntoja 23/2014)

3. Keskeinen sisältö

Katso kohta 1.

4. Organisointi

Matikkala, Jussi, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50486

5. Taustatietoja

Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelman mukaan järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa tehostetaan.

Valtioneuvosto on 25.4.2013 antanut periaatepäätöksen järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan strategiasta. Sen 5.10 kohdassa on edellytetty, että arvioidaan rikoslain 17 luvun 1 a §:n (järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan osallistuminen) muutostarpeet ottaen huomioon kansalliset ja kansainväliset näkökohdat, arvioidaan muutoinkin järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan osallistumista koskevien määritelmien ja kvalifioimisperusteiden yhtenäistämistarvetta ja huolehditaan siitä, että eri viranomaisilla on yhtenäinen käsitys järjestäytyneen rikollisuuden määritelmästä.

6. Aikataulu

Työryhmän mietintö luovutettiin 4.4.2014. Mietintö ollut lausuntokierroksella, jonka määräaika päättyi 16.5.2014. Hallituksen esitys annetaan syksyllä 2014.

7. Vaikutukset

Mahdollisilla lainsäädäntömuutoksilla ei tule olemaan mainittavia lainvalmistelussa huomioon otettavia julkiseen talouteen tai viranomaisten toimintaan kohdistuvia vaikutuksia. Tavoitteena kuitenkin on, että eri viranomaisilla on jatkossa yhtenäinen käsitys järjestäytyneen rikollisuuden määritelmästä.

8. Muut tiedot

OM 10/41/2013

OM014:00/2013

11.13 Ehdotus EU:n direktiiviksi epäiltyjen ja syytettyjen lasten prosessuaalisista oikeussuojatakeista rikosoikeudellisissa menettelyissä

1. Tavoite ja tehtävät

Ehdotuksen tavoitteena on turvata rikosoikeudellisissa menettelyissä epäiltynä tai syytettynä olevan lapsen prosessuaaliset oikeussuojatakeet.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2013) 822 lopullinen

U 88/2013 vp

3. Keskeinen sisältö

Direktiivillä määritettäisiin epäiltyjen ja syytettyjen lasten prosessuaalisia oikeussuojatakeita koskevat vähimmäisvaatimukset, joita olisi sovellettava rikosoikeudellisissa menettelyissä koko Euroopan unionin alueella.

4. Organisointi

Valmistelija

Pulkkinen, Kirsi, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50438

5. Taustatietoja

OSA-neuvosto hyväksyi marraskuussa 2009 päätöslauselman etenemissuunnitelmasta, joka sisältää toimenpiteitä, joita epäiltyjen ja syytettyjen oikeuksien vahvistamiseksi olisi toteutettava. Nyt kysymyksessä oleva direktiiviehdotus kuuluu tämän etenemissuunnitelman mukaisiin toimenpiteisiin.

6. Aikataulu

Direktiiviehdotuksesta hyväksyttiin neuvoston yleisnäkemyks OSA-neuvostossa kesäkuussa 2014. Sen pohjalta aloitetaan neuvottelut Euroopan parlamentin kanssa syksyllä 2014.

7. Vaikutukset

Direktiivin mukaisten oikeuksien vähimmäisvaatimustasosta sopiminen helpottaisi vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamista jäsenvaltioiden välillä.

8. Muut tiedot

EU/2013/1771

OM 1/481/2014

11.14 EU:n direktiivi 2014/57/EU markkinoiden väärinkäytöstä määrättävistä rikosoikeudellisista seuraamuksista (markkinoiden väärinkäyttödirektiivi)

1. Tavoite ja tehtävät

Komissio teki 20.10.2011 ehdotuksen direktiiviksi sisäpiirikaupoista ja markkinoiden manipuloinnista määrättävistä rikosoikeudellisista seuraamuksista. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/57/EU markkinoiden väärinkäytöstä määrättävistä rikosoikeudellisista seuraamuksista (markkinoiden väärinkäyttödirektiivi) annettiin 16.4.2014.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM (2011) 654 lopullinen (alkuperäinen direktiiviehdotus)

KOM(2012) 420 lopullinen (direktiiviehdotuksen muutos)

U 58/2011 vp.

LaVL 1/2012 vp.

TaVL 1/2012 vp.

U-jatkokirjeet (1.) OM2012-00253, OM2012-00254,(2.) OM2013-00448, OM2013-00449

LaVL 11/2012 vp.

LaVL 27/2013 vp.

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/57/EU

Asetus (EU) N:o 596/2014

3. Keskeinen sisältö

Direktiivi sisältää säännökset sellaisista sisäpiirikaupoista, sisäpiirintiedon ilmaisemisesta ja markkinoiden manipuloinnista, jotka tulisi katsoa rikoksiksi. Direktiivin kriminalisointien sisältö määrittyy osin markkinoiden väärinkäyttöasetuksen määritelmien kautta. Mainittu asetus (EU) N:o 596/2014 annettiin 16.4.2014. Direktiivin tarkoituksena on kattaa säännökset vakavimpien markkinoiden väärinkäyttöä koskevien tekojen osalta. Komissio teki 25.7.2012 muutetun ehdotuksen, jolla alkuperäisen direktiiviehdotuksen soveltamisalaan sisällytettiin lainoissa ja monissa rahoitusvälineissä käytettävät viitekorot.

4. Organisointi

Valmistelijat

Mikko Monto, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50470

Tanja Innanen, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50338

5. Taustatietoja

Asetusehdotus kuuluu valtiovarainministeriön toimialaan.

6. Aikataulu

Kansalliset täytäntöönpanotoimet on tehtävä viimeistään 3.7.2016.

7. Vaikutukset

Direktiivillä lähennetään jäsenvaltioiden lainsäädäntöä edellyttämällä, että jäsenvaltiot säätävät rangaistavaksi vakavimmat markkinoiden väärinkäyttöä koskevat teot, jotka liittyvät sisäpiirikauppoihin ja markkinoiden vääristämiseen.

8. Muut tiedot

OM 8/481/2011

EU/2011/1758

11.15 Luonnonsuojelu- ja ympäristörikossäännösten tarkistaminen

1. Tavoitteet ja tehtävät

Työryhmän tehtävänä on selvittää tarvetta säätää rikoslakiin törkeää luonnonsuojelurikosta koskeva säännös, tarkistaa törkeän ympäristön turmelemisen (RL 48:2) kvalifiointiperusteita, muuttaa ympäristön turmelemista koskevien säännösten (RL 48 luku 1, 2 ja 4 §) rikosnimikkeitä siten, että nimikkeet vastaisivat paremmin rikosten luonnetta vaarantamisrikoksina sekä parantaa lainsäädäntöteknisin muutoksin ympäristön turmelemista koskevan rangaistussäännöksen (RL 48:1) täsmällisyyttä ja luettavuutta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 26.2.2014

3. Keskeinen sisältö

Ks. kohta 1.

4. Organisointi

Työryhmän puheenjohtaja:

Andersson, Lena, lainsäädäntöjohtaja, oikeusministeriö, p. 02951 50244

Jäsenet:

Laine-Ylijoki-Laakso, Tia, hallitussihteeri, ympäristöministeriö

Sivula, Seppo, poliisitarkastaja, sisäministeriö

Nummela, Heidi, kihlakunnansyyttäjä, Itä-Uudenmaan syyttäjänvirasto

Maijala-Liljestrand, Merja, tulliyli-tarkastaja, Tulli

Plosila, Petteri, käräjätuomari, Helsingin käräjäoikeus

Riihelä, Antti, asianajaja, Suomen Asianajajaliitto
Jutila, Heli, FT, Suomen luonnonsuojeluliitto ry
Hinkkanen, Ville, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, p. 02951 50165.

Työryhmän sihteerinä toimii Ville Hinkkanen.

5. Taustatietoja

Luonnonsuojelurikoksesta ei ole säädetty törkeää tekemuotoa. Koska luonnonsuojelurikoksesta tuomitaan yleensä sakkorangaistus tai lyhyt ehdollinen vankeusrangaistus, perustunnusmerkistön nykyinen rangaistusasteikko (sakkoa tai enintään 2 v vankeutta) mahdollistaa normaalirangaistusta ankaramman rangaistuksen tuomitsemisen, jos toiminta on ollut esimerkiksi poikkeuksellisen laajamittaista tai tekijän syyllisyys normaalia suurempaa.

Toisaalta esimerkiksi huomattavan taloudellisen hyödyn tavoittelua tai erityistä suunnitelmallisuutta ei oteta nykyisessä luonnonsuojelurikosta koskevassa säännöksessä erikseen huomioon. Yksittäiset poikkeuksellisen törkeät rikokset voivat käytännössä kohdistua useisiin eläin- tai kasvilajeihin, osoittaa huomattavaa suunnitelmallisuutta ja olla luonteeltaan kansainvälisiä. Rikosten motiivina voi olla huomattavan taloudellisen hyödyn tavoittelu, ja rikoksiin liittyvät korvausarvot voivat yksittäistapauksissa olla huomattavan suuria.

Muun muassa kansallinen ympäristörikosten seurantaryhmä (20.9.2013), ympäristörikosten avainsyyttäjät (4.10.2013) ja Suomen luonnonsuojeluliitto (5.12.2012) ovat ehdottaneet luonnonsuojelu- ja ympäristörikossäännösten tarkistamista.

6. Aikataulu

Työryhmän toimikausi on 1.3.–30.9.2014.

7. Vaikutukset

Törkeän luonnonsuojelurikoksen säätäminen ankaroittaisi vakavimmista luonnonsuojelurikoksista säädettäviä rangaistuksia.

8. Muut tiedot

OM 3/41/2014
OM004:00/2014

11.16 Seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttö

1. Tavoite ja tehtävät

Tehtävänä on valmistella muutos rikoslain 20 luvun 8 §:n säännökseen seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäytöstä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Johanna Niemi & Jussi Aaltonen: Seksikaupan kohteen hyväksikäyttö. Seksinostokielon toimivuuden arviointi. Oikeusministeriön selvityksiä ja ohjeita 39/2013.

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi rikoslain 20 luvun 8 §:n muuttamisesta 3.7.2014

3. Keskeinen sisältö

Ehdotetaan rikoslain 20 luvun 8 §:n muuttamista siten, että seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttö olisi rangaistava myös tuottamuksellisenä. Lisäksi rikoksesta tuomittava enimmäisrangaistus korotettaisiin yhdeksi vuodeksi vankeutta.

4. Organisointi

Valmistelija

Hinkkanen, Ville, erityisasiantuntija, p. 02951 50165

5. Taustatietoja

Vuonna 2006 tuli voimaan rangaistussäännös, jolla kriminalisoitiin seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttö. Teko on rangaistava tahallisena.

Hallituksen vuonna 2012 hyväksymän tasa-arvo-ohjelman mukaan toteutetaan seksin ostoja koskevan lainsäädännön kattava arviointi ja linjataan jatkotoimenpiteet.

6. Aikataulu

Luonnoksesta hallituksen esitykseksi on pyydetty lausunnot, joiden määräaika oli 2.9.2014. Lausuntojen saavuttua päätetään jatkotoimista.

7. Vaikutukset

Lainmuutos merkitsisi nykyistä laajempaa mahdollisuutta soveltaa seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttöä koskevaa säännöstä. Säännöksen soveltamisen ja sen uhan voidaan arvioida vaikuttavan seksin ostamista vähentävästi ja siten parituksen kohteiden ja ihmiskaupan uhrien antamien seksuaalipalvelujen kysyntää vähentävästi.

8. Muut tiedot

OM 10/41/2014

OM012:00/2014

11.17 Lahjusrikoksia koskevien säännösten muutostarpeet

1. Tavoite ja tehtävät

Työryhmän tehtävänä on selvittää lahjusrikoksia koskevien säännösten muutostarpeet. Työryhmän tulee laatia mietintönsä hallituksen esityksen muotoon.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Arviomuistio ”Vaikutusvallan väärinkäytöstä” 25.4.2014

Työryhmän asettamispäätös 25.4.2014

3. Keskeinen sisältö

Työryhmän tehtävänä on

1. selvittää lainsäädäntövaihtoehdot vaikutusvallan väärinkäytön kriminalisoimiseksi, sekä
2. valmistella mahdollisesti tarvittavat toimenpiteet OECD:n lahjonnanvastaisen työryhmän Suomelle antamien rikoslakia koskevien suositusten täytäntöönpanemiseksi.

4. Organisointi

Työryhmän kokoonpano

Puheenjohtaja

Matikkala, Jussi, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50486

Jäsenet:

Mäkipää, Leena, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö

Simanainen, Antti, poliisitarkastaja, sisäministeriö

Kare, Tuomo, ma. kärjäjätuomari, Espoon kärjäoikeus

Tamminiemi, Tuire, kihlakunnansyyttäjä, Helsingin syyttäjänvirasto

Leppiniemi, Riitta, asianajaja, Suomen Asianajajaliitto

Viljanen, Pekka, professori, Turun yliopisto

Työryhmän sihteerinä toimii Leena Mäkipää, p. 02951 50281.

5. Taustatietoja

Eduskunta hyväksyi vuonna 2002 lahjonta koskevan Euroopan neuvoston rikosoikeudellisen yleissopimuksen (ETS 173). Eduskunta hyväksyi samalla yleissopimukseen

---

varauman, joka koskee yleissopimuksen 12 artiklassa edellytetyn vaikutusvallan väärinkäytön kriminalisoinnin laajuutta. Euroopan neuvoston korruptionvastainen toimielin GRECO suositteli vuonna 2007, että Suomi harkitsisi vaikutusvallan väärinkäytön kriminalisointia.

Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelmassa todetaan, että hallitus selvittää lain-säädäntövaihtoehdot vaikutusvallan väärinkäytön kriminalisoimiseksi.

OECD:n lahjonnanvastainen työryhmä antoi vuonna 2010 Suomelle suosituksia korruption torjunnan tehostamiseksi. Niistä osa koskee rikoslain muutoksia.

6. Aikataulu

Työryhmän toimikausi on 1.5.–31.12.2014.

7. Vaikutukset

Työryhmä selvittää jatkovalmistelua varten rikoslain muutostarpeet.

8. Muut tiedot

OM 7/41/2014

OM010:00/2014

12 SEURAAMUSJÄRJESTELMÄ

12.1 Yhdyskuntaseuraamuksia koskevan lainsäädännön kokonaisuudistus

1. Tavoite ja tehtävät

Hankkeen tehtävänä on kehittää yhdyskuntaseuraamuskokonaisuus, jonka avulla voidaan muokata seuraamusjärjestelmästä lähitulevaisuuden vaatimukset täyttävä ja sosiaalisesti nykyistä tasa-arvoisempi. Keskeistä tavoitteiden toteuttamisessa on yhteiskunnan turvallisuuden varmistaminen muun muassa lisäämällä rikoksenteelijän valmiuksia elää rikoksetonta elämää ja katkaisemalla rikollisuutta ylläpitävä syrjäytyminen. Yhdyskuntaseuraamuksista säädettäisiin siten, että seuraamusjärjestelmän sisällöstä ja tavoitteista sekä eri seuraamusmuotojen keskinäisestä suhteesta, tuomitun oikeuksista ja velvollisuuksista sekä viranomaisten toimivaltuuksista olisi laintasoiset säännökset.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Oikeusministeriön päätös 11.1.2010 (13/69/2008) toimikunnan asettamiseksi
Mietintöjä ja lausuntoja 12/2012
Mietintöjä ja lausuntoja 71/2012

3. Keskeinen sisältö

Valmistellaan hallituksen esityksen muotoon ehdotukset yhdyskuntaseuraamusjärjestelmän kehittämiseksi ottaen huomioon muun muassa rangaistuksen täytäntöönpanon vaikuttavuus rikoksenteelijän rikoksettoman elämän valmiuksien parantamiseksi, sosiaalinen tasa-arvoisuus sekä turvallisuus.

4. Organisointi

Hanketta varten oikeusministeriö asetti 11.1.2010 toimikunnan, jonka tehtävänä oli:

3. selvittää eri seuraamuslajien tämänhetkinen käyttö ja toimivuus Suomessa,
4. verrata Suomen tilannetta yhdyskuntaseuraamusten käyttöön muualla Euroopassa,
5. arvioida yleiset tarpeet ja mahdollisuudet yhdyskuntaseuraamusten kehittämiseksi ottaen huomioon mm. Euroopan neuvoston yhdyskuntaseuraamuksia koskevat suositukset,
6. kuvata yhdyskuntaseuraamusten yleiset periaatteet, tavoitteet ja sisältö,
7. arvioida perustuslain vaatimukset yhdyskuntaseuraamusten sisällölle ja niitä koskevalle sääntelylle,
8. kartoittaa mahdollisia suomalaiseseen rikosseuraamusjärjestelmään sopivia ja tarvittavia uusia yhdyskuntaseuraamusvaihtoehtoja ja
9. selvittää, millainen yhdyskuntaseuraamus voisi toimia vankeuden ohella sakon muuntorangaistuksena.

Toimikunnan tehtävänä oli myös arvioida, miten seuraamusjärjestelmän selkeys, toimivuus ja johdonmukaisuus sekä sen yksittäisten osien vaikuttavuus ja vakuuttavuus turvataan.

Toimikunnan puheenjohtaja oli osastopäällikkö Jarmo Littunen oikeusministeriön kriminaalipoliittiselta osastolta. Sihteereinä toimivat hallitussihteeri Anne Hartoneva oikeusministeriön kriminaalipoliittiselta osastolta ja erikoistutkija Henrik Linderborg Rikosseuraamuslaitoksesta.

Toimikunta sai työnsä valmiiksi 29.2.2012. Toimikunnan ehdotukset ovat olleet laajalla lausuntokierroksella 30.3.–31.8.2012.

Toimikunnan ehdotusten pohjalta käynnistettiin kolme erillisselvitystä, joita tekemään nimettiin selvitysmiehet. Selvitykset koskevat nuorten yhdyskuntaseuraamuksia, sakon muuntorangeistusjärjestelmää sekä valtion ja kuntien välistä kustannustenjakoa yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanossa. Selvitykset ovat valmistuneet kesäkuussa 2013.

Hallituksen esitystä valmistellaan oikeusministeriön kriminaalipoliittisella osastolla.

Vastuuhenkilöt:

Hartoneva, Anne, hallitusneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50344

Mohell, Ulla, hallitusneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50576

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Toimikunnan työ on päättynyt 29.2.2012.

Toimikunnan ehdotuksista saaduista lausunnoista on laadittu yhteenveto syksyllä 2012.

Eräistä erilliskysymyksistä on tehty selvitykset.

Hallituksen esitys yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annettavaksi laiksi annetaan eduskunnalle syyskaudella 2014.

7. Vaikutukset

8. Muut tiedot

OM 13/69/2008

OM001:00/2010

12.2 Henkilötietojen käsittelyä rikosseuraamuslaitoksessa koskeva lainsäädäntö

1. Tavoite ja tehtävät

Henkilötietojen käsittelyä Rikosseuraamuslaitoksessa koskevaa lainsäädäntöä on tarkoitus muuttaa siten, että rikosseuraamusalan organisaatiossa toteutetut muutokset otetaan huomioon myös tässä lainsäädännössä. Lisäksi muutoksessa on tarkoitus selkiinnyttää säännöksiä sillä tavoin kuin eräät käytössä olevissa rekistereissä tehdyt muutokset ja käytännössä havaitut ongelmat edellyttävät.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Hallituksen esitys eduskunnalle henkilötietojen käsittelyä Rikosseuraamuslaitoksessa koskevaksi lainsäädännöksi (HE 2/2012 vp)

Eduskunnan perustuslakivaliokunnan lausunto 19/2012 vp

Eduskunnan sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan lausunto 17/2012 vp

Hallituksen kirjelmä eduskunnalle henkilötietojen käsittelyä Rikosseuraamuslaitoksessa koskevaksi lainsäädännöksi annetun hallituksen esityksen peruuttamisesta (HE 2/2012 vp) 21.2.2013

3. Keskeinen sisältö

Ehdotettavalla lainsäädännöllä uudistettaisiin henkilötietojen käsittelyä Rikosseuraamuslaitoksessa koskevaa lainsäädäntöä siten, että siinä otettaisiin muun muassa viranomaisien nimissä ja päätösvallassa huomioon rikosseuraamusalalla vuoden 2010 alusta lukien toteutettu organisaatiouudistus. Lisäksi lakiin tehtäisiin rekisteritietojen uudistamista edellyttäviä muutoksia sekä asianmukaisen tiedonsaannin turvaavia täsmennyksiä. Lain nimi on ehdotettu muutettavaksi henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa annettavaksi laiksi.

4. Organisointi

Hallituksen esitystä valmistellaan oikeusministeriön kriminaalipoliittisella osastolla. Esitysluonnos on ollut lausuntokierroksella 19.9.2014 päättynein määräajoin.

Vastuhenkilö:

Hartoneva, Anne, hallitusneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50344

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Uusi hallituksen esitys laiksi henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa koskevaksi lainsäädännöksi annetaan eduskunnalle syyskaudella 2014.

7. Vaikutukset

Ehdotetuilla muutoksilla toteutettaisiin sekä rikosseuraamusalan organisaatiouudistuksen että rekisterien kehittymisen ja asianmukaisen tietojen käsittelyn edellyttämät muutokset henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annettuun lakiin.

8. Muut tiedot

Oikeusministeriön lainvalmisteluosastolla on valmisteilla rikosasioissa tehtävässä poliisi- ja oikeudellisessa yhteistyössä käsiteltävien henkilötietojen suojaamisesta tehdyn puitepäätöksen 2008/977/YOS täytäntöönpanoa koskeva hallituksen esitys. Henkilötietojen käsittelyä Rikosseuraamuslaitoksessa koskevaa lakiesitystä valmistellaan yhteistyössä edellä todetun puitepäätöksen valmistelun kanssa.

12.3 Vankeuslain ja tutkintavankeuslain säännösten täydentäminen

1. Tavoite ja tehtävät

Hankkeen tehtävänä on:

Valmistella vangin muutoksenhakuoikeutta koskevat täsmenävät säännökset sekä selvittää niin sanottuun vankeuslakipaketin täytäntöönpanoon liittyvät muut muutostarpeet sekä valmistella tarvittavat säännökset. Lisäksi valmistellaan säännökset, joita rangaistusten täytäntöönpanon aloittamiseen liittyvien tehtävien siirtäminen ulosottolaitokselta Rikosseuraamuslaitokselle edellyttää.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän mietintö: Vangin muutoksenhakuoikeus (OM:n lausuntoja ja selvityksiä 2006:25 ja lausuntotiivistelmä 6.3.2007)

Lausuntopyynnöt 12.12.2008 ja 23.10.2009 sekä saadut lausunnot

Vankeuslakitiimiin asettaminen (5.4.2011, 1/61/2011)

Vankeuslakitiimin määrääjän jatkaminen (24.1.2012, 1/61/2011)

Vankeuslakitiimin määrääjän jatkaminen (20.12.2012, 1/61/2012)

Lausuntopyynnöt 25.9.2013 ja 7.1.2014

Hallituksen esitys eduskunnalle vankeutta ja tutkintavankeutta koskevan lainsäädännön muuttamiseksi (HE 45/2014 vp)

3. Keskeinen sisältö

Tehdään yllä mainitussa työryhmän mietinnössä esitetyt muutokset vangin muutoksenhakuoikeutta koskevaan lainsäädäntöön. Täsmennetään vankeuslain ja tutkintavankeuslain säännöksiä, jotka koskevat muun muassa tutkintavangin vapauttamista oikeuspaikalta. Valmistellaan säännökset sähköisestä viestinnästä, täsmennetään vangin tapauksista ja kirjeenvaihtoa koskevia säännöksiä sekä valmistellaan muut säännökset vankeuslainsäädännön soveltamisessa ilmenneiden muutostarpeiden pohjalta.

4. Organisointi

Vastuuhenkilöt:

Mohell, Ulla, hallitusneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50576

Vartia, Matti, hallitussihteeri, oikeusministeriö, p. 050 591 1897

5. Taustatietoja

Käsitellessään vankeuslakia koskevaa hallituksen esitystä (HE 263/2005 vp) eduskunnan lakivaliokunta (LaVM 10/2005 vp) edellytti, että oikeusministeriön tulee selvittää mahdollisuudet laatia luettelo sellaisista vankilassa tehtävistä ratkaisuksista, joista ei saa hakea muutosta sekä arvioida järjestelyn suhde oikaisuvaatimusmenettelyyn.

6. Aikataulu

Vankeuslainsäädännön täsmentämistä koskeva hallituksen esitys eduskunnalle annettiin huhtikuussa 2014. Lakien on tarkoitus tulla voimaan maaliskuun alusta 2015.

7. Vaikutukset

Vankien muutoksenhakuoikeutta koskevat säännökset täsmentävät muutoksenhakujärjestelmää sekä valitus- ja kanteluasioiden välistä rajanvetoa. Säännönmukaisen muutoksenhaun laajentaminen tulee lisäämään hallinto-oikeudelle tehtäviä valituksia ja vähentämään eduskunnan oikeusasiamiehelle ja Rikosseuraamusvirastolle tehtäviä kanteluita. Vankeuslainsäädännön täsmentäminen tehostaa tuomittujen yhdenvertaista kohtelua ja parantaa vangin oikeusturvaa.

8. Muut tiedot

OM 2/630/2005, OM051:00/2005

OM 1/61/2011, OM010:00/2011

OM 1/61/2012, OM010:00/2012

OM 3/61/2012, OM024:00/2012

12.4 Vankeusrangaistusten ja yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanon aloitustoimien keskittäminen Rikosseuraamuslaitokselle

1. Tavoite ja tehtävät

Hankkeen tehtävänä on:

1. kehittää rangaistusten täytäntöönpanoon aloittamiseen liittyvien tehtävien järjestämistä siten, että sama viranomainen eli Rikosseuraamuslaitos päättäisi kaikkien rangaistusten täytäntöönpanon aloitustoimista.

-
- vankeusrangaistusten ja sakon muuntorangaistusten täytäntöönpanon lykkäämistä koskevan päätösvallan keskittäminen Rikosseuraamuslaitokselle.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 25.5.2012 (3/61/2012)

Työryhmän mietintö: Tuomioiden täytäntöönpanon aloittaminen (OM:n mietintöjä ja lausuntoja 2013:15)

Lausuntopyyntö 4.6.2013 liitteineen (OM 3/61/2012)

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vankeuslain muuttamisesta (HE 110/2014 vp)

3. Keskeinen sisältö

Esityksessä ehdotetaan, että vankeusrangaistusten aloittamiseen liittyvät tehtävät keskitettäisiin Rikosseuraamuslaitokselle. Tällä hetkellä osan näistä tehtävistä hoitaa ulosottolaitos. Rikosseuraamuslaitoksen tehtäväksi tulisi yhteyden ottaminen tuomittuun, tuomitun kuuleminen siviilissä ja vankilaan ilmoittamismääräyksen toimittaminen tuomitulle.

Myös täytäntöönpanon lykkäämistä koskevia säännöksiä täsmennettäisiin ja päätösvaltaa siirrettäisiin Rikosseuraamuslaitokselle.

4. Organisointi

Vastuuhenkilöt:

Vartia, Matti, hallitussihteeri, oikeusministeriö, p. 050 591 1897

Mohell, Ulla, hallitusneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50576

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Hallituksen esitys annettiin eduskunnalle syyskuussa 2014. Lain on tarkoitus tulla voimaan maalikuun alusta 2015.

7. Vaikutukset

Muutos yksinkertaistaisi ja nopeuttaisi täytäntöönpanoprosessia. Osa nykyisistä työvaiheista poistuisi ja välttyttäisiin kahden eri viranomaisen tekemältä osin päällekkäiseltä työltä. Tuomittu voitaisiin sijoittaa suoraan vapaudesta toiminnoiltaan ja turvallisuustaltaan hänelle soveltuvaan vankilaan.

12.5 Vanginkuljetusta koskeva lainsäädäntö

1. Tavoite ja tehtävät

Hankkeen tehtävänä on

1. selvittää vanginkuljetusviranomaisten työnjakoa vanginkuljetuksessa sekä vanginkuljetuksen toimivuutta, kustannuksia ja henkilöresurssien käyttöä;
2. selvittää mahdollisuudet työnjaon tarkistamiseen sekä kuljetusten ja käräjävartioinnin järjestämiseen ostopalveluina ottaen huomioon vankien perusoikeudet sekä perustuslain säännökset viranomaistoiminnan hoitamisesta;
3. selvittää mahdollisuudet oikeuden istuntojen järjestämiseen vankiloissa, teknisten yhteyksien ja välineiden käyttämiseen vangin henkilökohtaisen läsnäolon korvaamiseksi oikeuden istunnossa sekä tuomioistuinten mahdollisuudet osallistua käräjävartioinnin tarkoituksenmukaiseen hoitamiseen;
4. arvioida kohtien 2 ja 3 edellyttämät henkilöstö- ja muut kustannusvaikutukset sekä tehdä esitykset tarvittavista toimenpiteistä, niiden vaatimista säädosmuutoksista sekä hallinnonalojen henkilöstö- ja määrärahatarpeista;
5. tehdä esitys vankien kuljetuksenaikaista kohtelua koskevaksi lainsäädännöksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Oikeusministeriön ja sisäasiainministeriön työryhmän asettamispäätös 10.1.2002

Työryhmän määräajan pidentämispäätös 13.12.2002

Valtioneuvoston asetus vanginkuljetusasetuksen 3 §:n muuttamisesta (308/2002)

Työryhmän mietintö, esitys laiksi vanginkuljetuksesta (Lausuntoja ja selvityksiä 2003:20)

Rikosseuraamusviraston esitys oikeusministeriölle vanginkuljetuslainsäädännön uudistamisesta (29.2.2008, dnro 2/61/2001)

Hallituksen esitys eduskunnalle vanginkuljetusta koskevaksi lainsäädännöksi (HE 319/2010 vp)

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vanginkuljetuksen hankkimisesta yksityiseltä palveluntuottajalta (HE 320/2010 vp)

Hallintovaliokunnan lausunto (HaVL 43/2010 vp) hallituksen esityksestä HE 319/2010 vp

3. Keskeinen sisältö

Annetaan asianmukaiset säännökset kuljetettavan henkilön kohtelusta ja olosuhteista kuljetuksen aikana. Selvitetään kuljetusviranomaisten välinen työnjako.

4. Organisointi

Vastuuhenkilö

Hartoneva, Anne, hallitusneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50344

Mohell, Ulla, hallitusneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50576

5. Taustatietoja

Vanginkuljetusta koskevien säännösten tulisi vastata vankeinhoidon nykyisiä vaatimuksia ja organisaatioita.

6. Aikataulu

Vanginkuljetusta koskeva tehtäväjaon selvittäminen poliisin ja Rikosseuraamuslaitoksen välillä on annettu kohdassa 11.8. mainitun työryhmän tehtäväksi. Kuljetettavan henkilön kohtelua koskeva säännösvalmistelun (kohta 5) mahdollisesta jatkamisesta päätetään, kun mainitun työryhmän työ valmistuu.

12.6 Suomen ja muiden pohjoismaiden välisestä yhteistoiminnasta rikosasioissa annetun lain muuttaminen

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on muuttaa Suomen ja muiden pohjoismaiden välisestä yhteistoiminnasta rikosasioissa annettua lakia (326/1963) siten, että siihen lisätään yhdyskuntapalvelun täytäntöönpanon siirtoa koskevat säännökset sekä ajanmukaiset säännökset kuulemisesta ja muutoksenhausta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Selvitysmies Nils Erik Lien raportti 28.5.2012: Utredning om överförande av straffverkställighet

Muistio 4.11.2013: Förfrågan om en eventuell framtida reform av de nordiska lagarna om verkställighet av straff i ett annat nordiskt land

Lausuntopyyntö 21.3.2014, OM 2/6/2014

Hallituksen esitys (HE 97/2014 vp)

3. Keskeinen sisältö

Lakiin lisätään uusi luku, joka sisältää säännökset toisessa Pohjoismaassa määrätyn tai tuomitun yhdyskuntapalvelun täytäntöönpanosta Suomessa ja säännökset Suomessa tuomitun yhdyskuntapalvelun siirtämisestä toiseen Pohjoismaahan täytäntöönpanoa varten. Yhdyskuntapalvelun käyttö on kaikissa Pohjoismaissa lisääntynyt ehdottoman vankeusrangaistukseen käytön vähentyessä, mutta laki ei nykyisessä muodossaan mahdollista yhdyskuntapalvelun täytäntöönpanon siirtämistä.

Lisäksi lakiin lisätään ajanmukainen muutoksenhakusäännös sekä kuulemista ja tiedoksiantoa koskevat viittaukset hallintolakiin siten, että oikeusturva toteutuu perustuslain ja hyvän hallinnon periaatteiden mukaisesti. Lakiin tehdään myös vähäisiä teknisiä muutoksia.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Mohell, Ulla, hallitusneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50576

Tallroth, Paulina, hallitusneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50146

5. Taustatietoja

Pohjoismaisessa lainvalmisteluyhteistyössä on jo vuonna 2004 ilmennyt tarve lisätä Pohjoismaiden vuodelta 1963 peräisin oleviin yhteistoimintalakeihin säännökset yhdyskuntapalvelun täytäntöönpanon siirtämisestä Pohjoismaasta toiseen. Pohjoismaiset oikeusministerit totesivat uudistustarpeen kesäkuussa 2010. Selvitysmies Nils Erik Lie sai vuonna 2011 tehtäväksi selvittää edellytykset yhdyskuntapalvelua koskevien säännösten sisällyttämiseksi Pohjoismaiden asianomaisiin kansallisiin lakeihin. Selvitysmiehen tukena toimi vuosina 2011–2012 kunkin maan oikeusministeriöiden edustajista koostuva virkamiestyöryhmä. Selvitysmiehen raportti valmistui 28.5.2012.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys (HE 97/2014 vp) on annettu eduskunnalle elokuussa 2014.

7. Muut tiedot

OM 2/61/2014

12.7 Rikosuhrimaksua koskeva lainsäädäntö

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on ottaa Suomessa käyttöön rikosuhrimaksu rikosuhripalvelujen uutena rahoituslähteenä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Uhripoliittisen toimikunnan väliraportti. Rikoksen uhrien tukipalveluiden järjestäminen ja rahoittaminen (OM:n mietintöjä ja lausuntoja 2014:3)

Turvallisempi huominen. Sisäisen turvallisuuden ohjelma (SM julkaisuja 26/2012). Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelma 22.6.2011

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi rikosuhrimaksusta ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta lähetetty lausunnolle 19.9.2014.

3. Keskeinen sisältö

Valmistellaan säännökset rikosuhrimaksun käyttöönottamiseksi.

4.Organisointi

Vastuuhenkilöt:

Sarimo, Mervi, neuvotteleva virkamies, oikeusministeriö, p. 02951 50570

Ruuskanen, Elina, erikoissuunnittelija, oikeusministeriö, p. 02951 50418

5. Taustatietoja

Sisäisen turvallisuuden ministeriryhmä päätti joulukuussa 2013, että valmistelua rikosuhrimaksun käyttöönottamiseksi jatketaan ja että uhrimaksun tuotto kanavoidaan palveluja tuottavien järjestöjen käyttöön valtion talousarvioon otettavan valtionapumomentin kautta.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys annetaan eduskunnalle syyskaudella 2014.

7. Vaikutukset

Rikoksen uhrien tukipalveluita vahvistetaan lisärahoituksella. Rikoksentehtäjäiltä perittävällä maksulla katetaan osa uhreille suunnattujen tukipalveluiden kuluista.

12.8 Seuraamus koko rangaistusta suorittaville

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on tehostaa koko rangaistusta suorittavien vankien valvontaa ja tukea ehdottoman vankeuden suorittamisen jälkeen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän perustamispäätös 18.2.2011 (OM 3/61/2010)

Työryhmän mietintö: Vakavan väkivallan vähentäminen (OM:n Mietintöjä ja lausuntoja 37/2012)

Lausuntotiivistelmä: Vakavan väkivallan vähentäminen (OM:n Mietintöjä ja lausuntoja 70/2012)

3. Keskeinen sisältö

Valmistellaan säännökset rikoslain 2 c luvun ja 16 luvun muuttamiseksi.

4.Organisointi

Vastuuhenkilöt:

Herlin, Tuuli, erikoissuunnittelija, oikeusministeriö, p. 02951 50602

Mohell, Ulla, hallitusneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50576

5. Taustatietoja

Oikeusministeriö asetti helmikuussa 2011 työryhmän, jonka tehtäväksi se antoi selvittää mahdollisuuksia vakavien väkivaltarikosten uusimisriskin vähentämiseen. Työryhmän oli valmisteltava ehdotus soveltuvista väkivallan uusimisriskin arviointimenetelmistä ja niiden käytöstä rangaistusten täytäntöönpanossa. Työryhmän oli selvitettävä mm. tehostetun valvonnan käyttöä silloin, kun vangin riski syyllistyä vakavaan väkivaltarikokseen vapautumisen jälkeen on arvioitu suureksi.

Työryhmä ehdotti Vakavan väkivallan vähentäminen – mietinnössään (OM 37/2012), että koko rangaistusajan suorittamiseen vankilassa liitettäisiin kahden vuoden pituinen vapautumisen jälkeinen valvonta. Ehdotettavan valvonnan sisältö määriteltäisiin yksilöllisen riskiarvion perusteella. Työryhmä ehdotti mahdollisiksi uusiksi valvontamääräyksiksi ehdotonta päihteettömyyttä, tiettyjen lääkeaineiden käyttökieltoa, velvollisuutta käyttää päihteettömyyttä tukevaa, uusintarikollisuuden ehkäisemiseksi tarpeellista lääkitystä sekä sähköistä valvontaa. Työryhmä korosti myös valvottavan tarpeiden mukaisen kuntoutuksen ja henkilökohtaisen tuen merkitystä.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys annetaan eduskunnalle joulukuussa 2014.

7. Vaikutukset

Ehdotuksella tehostetaan vakavaan väkivaltaan syyllistyneiden valvontaa ja pyritään tukemaan heidän valmiuksiaan rikoksettomaan elämään.

8. Muut tiedot

OM 004:00/2011

12.9 Tutkintavankeuden vaihtoehtojen, säilyttämisvastuun ja vanginkuljetuksen organisoinnin selvittäminen

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on selvittää erilaisia vaihtoehtoja tutkintavankeudelle, tutkintavankien säilytysvastuun ja vanginkuljetuksen organisoinnille. Toimeksiannon taustalla on tutkintavankien määrän nousu heille varattuihin säilytyspaikkoihin nähden. Lisäksi kansainväliset ja kansalliset valvontaelimet ovat esittäneet useissa yhteyksissä arvostelua tutkintavankien säilyttämisestä poliisivankiloissa. Vanginkuljetuksessa kysymys on ollut siitä, että poliisiin mukaan nykyinen vanginkuljetuksen työnjakojärjestely edellyttää poliisiin suorittavan sen perustehtävään kuulumattomia vanginkuljetuksia.

Tehtävänä on arvioita mahdollisuuksia ottaa käyttöön erilaisia vaihtoehtoja tutkintavankeudelle, selvittää mahdollisuudet siirtää vastuu tutkintavankien säilyttämisestä poliisilta oikeusministeriön hallinnonalalle sekä selvittää vanginkuljetusta koskeva tehtäväjako poliisiin ja Rikosseuraamusviraston välillä.

2. Hankkeeseen liittyvä asiakirjat

Oikeusministeriön päätös 24.2.2014 (1/61/2014) työryhmän asettamiseksi.

3. Keskeinen sisältö

Valmistellaan hallituksen esityksen muotoon työryhmän mietintö mahdollisesta tutkintavankeuden vaihtoehdon käyttöönottamisesta ja sen edellyttämistä lainmuutoksista. Lisäksi selvitetään tutkintavankien säilyttämisvastuun järjestämisen uudelleen organisoimista ja mahdollisen tehtävien siirron edellyttämät lainmuutokset, resurssisiirrot ja määrärahatarpeet. Selkeytetään vanginkuljetusta koskeva tehtäväjako poliisiin ja Rikosseuraamuslaitoksen välillä.

4. Organisointi

Puheenjohtaja:

Mohell, Ulla, hallitusneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50576

Jäsenet:

Alanen, Ari, poliisitarkastaja, poliisihallitus

Junkkari, Tuomo, johtaja, Vantaan vankila

Kuivajarvi, Kirsti, kehitysjohtaja, Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö

Rautio, Jaakko, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö

Nokso-Koivisto, Outi, käräjätuomari, Espoon käräjäoikeus

Porola, Heikki, ylikomisario, Helsingin poliisilaitos

5. Taustatietoja

Tutkintavankien määrä on noussut viime vuosina huomattavasti. On ennakoitu, että tutkintavankien määrä tulee edelleen nousemaan. Tutkintavankeuden olosuhteiden parantamista selvittänyt oikeusministeriön työryhmä (81/2010) ehdotti, että tutkintavankeuden vaihtoehtoista, niiden vaikutuksista ja soveltuvuudesta Suomeen tehtäisiin kattava selvitys. Myös esitutkinta- ja pakkokeinolakia uudistanut toimikunta ehdotti, että tutkintavankeuden vaihtoehtoja selvitetäisiin.

Tutkintavankien säilyttämisolosuhteita ovat arvostelleet useissa yhteyksissä niin Euroopan neuvoston kidutuksen ja epäinhimillisen kohtelun vastainen komitea (CPT) kuin eduskunnan oikeusasiamies. Valvontaviranomaisten näkemysten mukaan poliisiin ei pitäisi säilyttää tutkintavankeja, sillä rikoksia tutkivan viranomaisen pitäisi olla eri kuin vankeja säilyttävän. Tutkintavankeuteen liittyy muuten painostuksen vaara. Osa poliisivankiloista on huonokuntoisia ja soveltumattomia vapautensa menettäneiden pidempiaikaiseen säilytykseen.

Vanginkuljetuksen työnjakojärjestely edellyttää poliisin suorittavan sen perustehtävään kuulumattomia vanginkuljetuksia. Rikosseuraamuslaitos ei kykene nykyisillä resursseillaan hoitamaan sille uudessa järjestelyssä siirrettäviä kuljetuksia. Kuljetusviranomaisten välisissä neuvotteluissa on pidetty hyvänä menettelynä sitä, että työnjako selvitetään ja ratkaisuvaihtoehdot kartoitetaan tutkintavankeuden vaihtoehtoja selvittävän työryhmän työnä.

6. Aikataulu

Työryhmän toimikausi on 3.3.2014–30.4.2015.

7. Vaikutukset

Tutkintavankeuden vaihtoehtoilta tavoitellaan toimivia keinoja tilanteisiin, jolloin epäillyn vangitseminen ei ole esitutinnan turvaamistavoitteiden näkökulmasta välttämätöntä. Tällä hetkellä ainoana vaihtoehtona tutkintavankeudelle on matkustuskielto. Mahdollisina vaihtoehtoina tulisivat kyseeseen sähköisen valvonnan lisääminen ja vakuuden edellyttäminen. Vaihtoehtojen lisäämisellä voitaisiin vähentää tutkintavankien määrää sekä vähentää vapaudenmenetyksestä epäilylle aiheutuvia haittoja.

Tutkintavankeuden säilyttämisvastuun siirtämiselle oikeusministeriön hallinnonalalle ehkäistään tutkintavangin painostuksen vaara esitutkinnassa sekä parannetaan tutkintavankien säilytysolosuhteita.

Vanginkuljetuksen työnjaon selkiyttämällä mahdollistetaan kuljetukseen osallistuvien viranomaisten tarkoituksenmukaisempi työn organisointi.

8. Muut tiedot

OM 1/61/2014

12.10 Kuntien osallistuminen automaattiseen liikennevalvontaan

1. Tavoite ja tehtävä

Tarkoituksena on laatia ehdotus siitä, miten voitaisiin lisätä kuntien ja poliisin yhteistyötä automaattisessa liikennevalvonnassa ja siihen liittyvässä niin sanotussa rikosoikeudellisessa haltijavastuumenettelyssä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän mietintö (Oikeusministeriö, työryhmämietintö 2008:4)

Lausuntoyhteenveto (Oikeusministeriö, lausunnot ja selvityksiä 2008:23)

3. Keskeinen sisältö

Liikennevalvonnan tehostaminen sekä poliisin ja kuntien välisen yhteistyön tiivistäminen automaattiseen liikennevalvontaan liittyvissä asioissa.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Jahkola, Katariina, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriön, p. 02951 50246

Manner, Arja, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50450

5. Taustatietoja

Hanke on lähtenyt liikkeelle oikeusministerin, liikenneministerin, peruspalveluministerin ja sisäasiainministerin 4.10.2007 tekemästä päätöksestä lisätä toimenpiteitä liikenneturvallisuuden parantamiseksi. Hanke mainitaan tieliikenteen turvallisuuden parantamisesta koskevassa valtioneuvoston periaatepäätöksessä 5.12.2012. Valmistelun eteneminen edellyttää, että liikenne- ja viestintäministeriön sekä valtiovarainministeriön toimenpitein on valmisteltu toiminnan rahoitus yhdessä toimintaan osallistuvien kuntien kanssa.

6. Aikataulu

Työryhmän mietintö on ollut lausuntokierroksella.

7. Vaikutukset

Tavoitteena on parantaa liikenneturvallisuutta sekä edistää kuntien ja poliisin välistä yhteistyötä liikennevalvontaan liittyvissä kysymyksissä.

8. Muut tiedot

OM 29/41/2007

OM044:00/2007

12.11 Yksityistä pysäköinnin valvontaa koskeva lainsäädäntö

1. Tavoite ja tehtävät

Esityksellä pyritään järjestämään yksityistä pysäköinninvalvontaa koskeva lainsäädäntö niin, että se täyttää perustuslain 124 §:stä johtuvat vaatimukset. Lisäksi pyritään siihen, että pysäköinninvalvonnasta yksityisillä alueilla voidaan huolehtia mahdollisimman hyvin.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Lausuntopyyntö 23.5.2012

Luonnos hallituksen esitykseksi

HE 79/2012 vp

HaVL 18/2012 vp

PeVL 23/2013 vp

3. Keskeinen sisältö

Yksityistä pysäköinninvalvontaa koskeva sääntely ehdotetaan järjestettäväksi niin, että pysäköinninvalvonnasta huolehtivan kunnan pysäköinninvalvoja tai poliisi voisi käyttää pysäköinninvalvonnassa yksityisellä alueella apunaan sellaista yksityistä, jolla olisi pysäköinninvalvontalupa.

4. Organisointi

Valmistelija:

Manninen, Sami, lainsäädäntöjohtaja, oikeusministeriö, p. 02951 50318

5. Taustatietoja

Voimassa olevassa laissa ei ole yksityistä pysäköinninvalvontaa koskevia säännöksiä, vaan toiminta on rakentunut yleisten periaatteiden ja oikeuskäytännön varaan. Aikaisemman yksityistä pysäköinninvalvontaa koskeneen lakiehdotuksen tultua hylätyksi oikeustila on muodostunut epäselväksi.

Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelman (22.6.2011) mukaan yksityisestä pysäköinninvalvonnasta säädetään laki.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys on annettu eduskunnalle syyskuussa 2012.

7. Vaikutukset

Lakiehdotuksen arvioidaan selkeyttävän oikeustilaa. Lakiehdotuksella olisi osin merkittäviäkin taloudellisia vaikutuksia yksityistä pysäköinninvalvontaa harjoittavien yksityisten kannalta. Taloudellisten edellytysten muuttumisen ja luvanvaraistamisen arvioidaan johtavan yksityisen pysäköinninvalvonta-alan toimijoiden vähentymiseen.

8. Muut tiedot

OM 9/41/2012

OM023:00/2012

12.12 Järjestäytyneen rikollisuuden torjunta

1. Tavoite ja tehtävät

Työn tavoitteena on heikentää järjestäytyneen rikollisuuden toimintamahdollisuuksia Suomessa.

Johtoryhmän tehtävänä on ollut laatia strategia-asiakirja järjestäytyneen rikollisuuden torjunnasta. Muina johtoryhmän tehtävinä ovat järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan liittyvän viranomaistyön ja aihepiiriin liittyvien muiden hankkeiden koordinoiminen. Johtoryhmän tulee myös edistää strategian toteuttamista.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Johtoryhmän asettamispäätös 8.5.2012

Valtioneuvoston periaatepäätös järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan strategiasta 25.4.2013

3. Keskeinen sisältö

Ks. kohta 1.

4. Organisointi

Johtoryhmän kokoonpano:

Puheenjohtaja

Andersson, Lena lainsäädäntöjohtaja, oikeusministeriö

Varapuheenjohtaja

Aaltomaa, Kauko, osastopäällikkö, sisäasiainministeriö

Jäsenet:

Matikkala, Jussi, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö

Järvinen, Pasi, lainsäädäntöjohtaja, työ- ja elinkeinoministeriö

Mäenpää, Ismo, hallitusneuvos, valtiovarainministeriö

Aaltela, Tapani, hallitussihteeri, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö

Junttila, Timo, yksikön johtaja, puolustusministeriö

Kievari, Timo, neuvotteleva virkamies, liikenne- ja viestintäministeriö

Lisätietoja antaa lainsäädäntöneuvos Jussi Matikkala, oikeusministeriö, p. 02951 50486

5. Taustatietoja

Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelmassa oli järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan liittyviä toimenpidekirjauksia. Hallitusohjelman mukaan järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa tehostetaan ja selvitetään uuden erityislain tarve. Hallitusohjelmassa

todetaan myös, että tietoverkkorikollisuuden torjuntaan panostetaan osana järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa.

Järjestäytyneeseen rikollisuuteen liittyy myös se kirjaus, että vakavan väkivallan ja rajat ylittävän rikollisuuden torjuntaa tehostetaan. Samaten hallitusohjelman mukaan poliisin, tullin ja rajavartiolaitoksen yhteistyötä syvennetään, samoin kuin näiden yhteistyötä syyttäväviranomaisten kanssa.

Hallitusohjelmassa mainittujen toimenpiteiden toteuttaminen ja järjestäytyneen rikollisuuden torjunta muutoinkin edellyttävät laaja-alaista järjestäytyneen rikollisuuden torjuntastrategiaa. Torjuntastrategian laatiminen edellyttää käsitystä järjestäytyneen rikollisuuden sekä sen torjunnan nykytilasta ja kehitysnäkymistä sekä uhka-arvion tekemistä. Järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan tehtävät tulee nähdä poikkihallinnollisesti siten, että kiinnitetään huomiota laaja-alaisesti rikoksentekomahdollisuuksien vähentämiseen, rikosten ennalta ehkäisemiseen ja kiinnijäämisriskin lisäämiseen.

Strategiaan on sisällytettävä ne toimenpiteet, joilla toimeenpannaan hallitusohjelman kirjaukset järjestäytyneestä rikollisuudesta. Strategia voi sisältää myös muita ehdotuksia keinoiksi järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi. Strategiassa tulisi pohtia mahdollisuuksia ja keinoja torjua järjestäytyneestä rikollisuudesta hallinnollisin toimenpitein. Lisäksi strategiassa on vahvistettava ja tarvittavilta osin selkeytettävä viranomaisten vastuita ja tehtäviä järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa, mahdollinen koordinaatio mukaan lukien.

Talousrikoksista – jotka voivat myös olla osa järjestäytyneestä rikollisuudesta – on tehty erikseen oma torjuntaohjelma, ja sillä on oma erillinen johtoryhmänsä. Samaten terrorismin torjuntaa varten on oma yhteistyöryhmänsä.

6. Aikataulu

15.5.2012–1.2.2015

7. Vaikutukset

Tavoitteena on heikentää järjestäytyneen rikollisuuden toimintamahdollisuuksia.

8. Muut tiedot

OM 7/021/2012

OM022:00/2012

12.13 Nuoren rikoksesta epäillyn tilanteen selvittämisestä annetun lain muuttaminen

1. Tavoite ja tehtävät

Hankkeen tavoitteena on vähentää tarpeettomia nuoresta rikoksesta epäillystä tehtäviä seuraamusselvityksiä. Tarpeettomina voidaan pitää selvityksiä, jotka laaditaan tai joiden laadinta ainakin käynnistetään, vaikka myöhemmässä vaiheessa selviää, ettei kyseistä nuorta enää epäillä kyseisestä rikoksesta tai asiassa luovutaan enemmistä toimenpiteistä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi nuoren rikoksesta epäillyn tilanteen selvittämisestä annetun lain 3 ja 4 §:n muuttamisesta, HE 172/2012 vp

Lakivaliokunnan mietintö (LaVM 3/2013 vp)

Eduskunnan vastaus (EV 34/2013 vp)

Laki nuoren rikoksentekijän tilanteen selvittämisestä annetun lain muuttamisesta (320/2013)

3. Keskeinen sisältö

Hankkeessa on tarkoitus muuttaa nuoren rikoksesta epäillyn tilanteen selvittämisestä annettua lakia niin, että syyttäjän Rikosseuraamuslaitokselle tekemän seuraamusselvityspyynnön määräaika alkaisi kulua esitutkinnan valmistumisesta. Voimassa olevassa laissa määräaika alkaa kulua esitutkintaviranomaisen kirjattua nuoren rikoksesta epäiltyä tietojärjestelmäänsä.

4. Organisointi

Asiaa valmistellaan kriminaalipoliittisella osastolla yhteistyössä Valtakunnansyyttäjänviraston, Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön, sisäasiainministeriön, Poliisihallituksen, rajavartiolaitoksen ja tullihallituksen kanssa.

Vastuuhenkilö

Hartoneva, Anne, hallitussihteeri, oikeusministeriö, p. 029 515 0344

5. Aikataulu

Hallituksen esitys (HE 172/2012 vp) on annettu eduskunnalle marraskuussa 2012. Eduskunta hyväksyi lain huhtikuussa 2013 (EV 34/2013vp). Laki on tullut voimaan 1.5.2013.

6. Vaikutukset

Hankkeen tarkoituksena on poistaa tarpeettomien seuraamusselvitysten laadinta. Tämä helpottaisi sekä syyttäjän että Rikosseuraamuslaitoksen työtä.

7. Muut tiedot

12.14 Oikeuspoliittisesta tutkimuslaitoksesta annetun lain muuttaminen

1. Tavoite ja tehtävät

Valtion tutkimuslaitosten ja tutkimusrahoituksen kokonaisuudistusta koskevan valtioneuvoston periaatepäätöksen (5.9.2013) mukaisesti Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos on tarkoitus yhdistää Helsingin yliopistoon.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Valtion tutkimuslaitokset ja tutkimusrahoitus: esitys kokonaisuudistukseksi (20.9.2012, Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 3/2012)

Valtioneuvoston periaatepäätös valtion tutkimuslaitosten ja tutkimusrahoituksen kokonaisuudistukseksi (5.9.2013)

Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmän asettamispäätös 15.1.2014 (OKM032:00/2014)

OM:n lausuntopyyntö 19.6.2014

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Oikeuspoliittisesta tutkimuslaitoksesta annetun lain ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n muuttamisesta (HE 121/2014 vp)

3. Keskeinen sisältö

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Oikeuspoliittisesta tutkimuslaitoksesta annettua lakia. Tutkimuslaitos yhdistettäisiin Helsingin yliopistoon ja sen nimi muuttuisi Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutiksi. Laitoksen tehtävät säilyisivät pääosin entisellään, ja laitoksen henkilöstö siirtyisi instituuttiin Helsingin yliopiston palvelukseen.

4. Organisointi

Vastuuhenkilöt:

Kinnunen Arne, apulaisosastopäällikkö, oikeusministeriö, p. 02951 50580

Hinkkanen Ville, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, p. 02951 50165

5. Taustatietoja

Tutkimus- ja innovaationeuvosto asetti 15.12.2011 asiantuntijaryhmän tekemään ehdotuksen valtion tutkimuslaitoskentän kokonaisuudistuksesta. Asiantuntijaryhmän mietinnössä (20.9.2012) ehdotettiin, että kriminologinen ja muu oikeuspoliittinen tutkimus siirrettäisiin Helsingin yliopiston osaksi yliopistoinstituuttina tai erillislaitoksena. Valtioneuvosto teki mietinnön pohjalta 5.9.2013 periaatepäätöksen valtion tutkimuslaitosten ja tutkimusrahoituksen kokonaisuudistukseksi. Periaatepäätöksen mukainen hallituksen esitys on valmisteltu opetus- ja kulttuuriministeriön asettamassa työryhmässä, jossa ovat olleet edustettuina opetus- ja kulttuuriministeriö, oikeusministeriö, Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos ja Helsingin yliopisto.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys on annettu eduskunnalle 15.9.2014. Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan vuoden 2015 alusta.

7. Vaikutukset

Esityksen tavoitteena on vahvistaa kriminologista ja muuta oikeuspoliittista tutkimusta sekä vahvistaa tutkimuksen riippumatonta asemaa. Valtioneuvoston periaatepäätöksen tavoitteena on, että tutkimuksen monitieteisyys saa yliopistolla nykyistä laajalaisemman ja vahvemman pohjan, yliopisto tarjoaa laajemman tutkijayhteisön ja mahdollistaa tutkimuksen vahvistumisen. Myös korkeakoulutuksen ja tutkimuksen välinen yhteys vahvistuu.

8. Muut tiedot

OM 2/69/2014

OKM032:00/2014

12.15 Suomen liittyminen kansainvälisen korruptionvastaisen akatemian (IACA, International Anti-Corruption Academy) jäseneksi

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on Suomen liittyminen kansainvälisen korruptionvastaisen akatemian (IACA) jäseneksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Sopimus kansainvälisen korruptionvastaisen akatemian perustamisesta kansainväliseksi järjestöksi (Agreement for the Establishment of the International Anti-Corruption Academy as an International Organization).

Hallituksen esitys eduskunnalle kansainvälisen korruptionvastaisen akatemian perustamisesta kansainväliseksi järjestöksi tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. (HE 79/2013 vp).

Eduskunnan vastaus (EV 138/2013 vp). Valtioneuvoston voimaansaattamisasetus on annettu 21.8. ja Suomi on liittynyt IACA:n jäseneksi 26.8.2014.

3. Keskeinen sisältö

International Anti-Corruption Academy on kansainvälinen järjestö, joka järjestää korruptionvastaista koulutusta, tekee aiheeseen liittyvää tutkimusta ja toimii alan yhteistyöelimenä.

4. Organisointi

Hallituksen esitys on valmisteltu oikeusministeriön kriminaalipoliittisella osastolla yhteistyössä oikeusministeriön lainvalmisteluosaston ja ulkoministeriön kanssa.

Vastuuhenkilö:

Kangas-Alku Tiina, neuvotteleva virkamies, oikeusministeriö. p. 02951 50203.

5. Taustatietoja

-

6. Aikataulu

Hallituksen esitys (HE 79/2013 vp) on annettu eduskunnalle 27.6.2013. Eduskunnan vastaus 191.11.2013 (EV 138/2013 vp). Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan kuin sopimus tulee Suomen osalta voimaan.

7. Vaikutukset

Suomen liittymisellä IACAn jäseneksi pyritään tehostamaan korruptionvastaista työtä.

8. Muut tiedot

Liittyminen IACAn jäseneksi edellyttää valtiosopimusmenettelyä. Sopimuksen hyväksyminen ei aiheuta tarvetta muuttaa lainsäädäntöä.

12.16 Menettämisseuraamuksia koskevan lainsäädännön tarkistaminen

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on tarkistaa menettämisseuraamuksia koskeva lainsäädäntö tulevan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin menettämisseuraamuksista kansalliseksi voimaansaattamiseksi sekä selvittää käännetyn todistustaakan käyttöön ottamista laajennetun hyödyn menetetyksi tuomitsemisessa.

Työryhmän tehtävänä on valmistella direktiivin implementoinnin edellyttämät muutokset menettämisseuraamuksia koskevaan kansalliseen lainsäädäntöön.

Lisäksi työryhmän tulee valmistella käännetyn todistustaakan käyttöön ottamista laajennetussa hyödyn menettämisessä koskevat säännöshdotukset, jollei perustuslaista tai kansainvälisistä ihmisoikeusvelvoitteista taikka muusta sellaisesta syystä muuta johdu.

Työryhmän on laadittava ehdotuksensa hallituksen esityksen muotoon.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 10.2.2014

EUVL L 127, 29.4.2014, U 28/2012 vp, LaVL 13/2012 vp

3. Keskeinen sisältö

Katso kohta 1.

4. Organisointi

Puheenjohtaja:

Jahkola, Katariina, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50246

Jäsenet:

Rautio, Jaakko, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50500

Suuripää, Keijo, poliisiylitarkastaja, sisäministeriö

Sahavirta, Ritva, valtionsyyttäjä, Valtakunnansyyttäjänvirasto

Berg, Marjatta, kärjätuomari, Helsingin kärjäoikeus

Riihelä, Antti, asianajaja, Suomen Asianajajaliitto

5. Taustatietoja

Euroopan unionin komissio antoi 13.3.2012 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi rikoshyödyn jäädyttämisestä ja menetetyksi tuomitsemisesta Euroopan unionissa, joka korvaisi pääosin mainitut puitepäätökset. Ehdotuksesta on annettu eduskunnalle valtioneuvoston kirjelmä U 28/2012 vp, josta lakivaliokunta on antanut lausunnon LaVL 7/2012 vp. Lisäksi direktiiviehdotusta on käsitelty lausunnoissa LaVL 13/2012 vp ja LaVL 15/2013 vp.

Vaikka Suomen lainsäädäntö täyttää pääosin direktiivin vaatimukset, osa sen määräyksistä edellyttää kuitenkin kansallisen lainsäädännön muuttamista. Näin on asianlaita etenkin laajennetun hyödyn menettämisen sekä kolmanteen kohdistuvan menettämisseuraamuksen osalta.

Pääministeri Jyrki Kataisen hallitusohjelmassa (22.6.2011) harmaan talouden torjunta on asetettu yhdeksi hallituksen kärkihankkeista. Hallitusohjelman mukaan siihen kuuluu muun ohessa selvittää ja valmistella rikoshyödyn perinnässä sovellettavaa käännettyä todistustaakkaa.

6. Aikataulu

Työryhmän toimikausi päättyy 31.12.2014.

7. Vaikutukset

Mahdollisilla lainsäädäntömuutoksilla ei tule olemaan mainittavia lainvalmistelussa huomioon otettavia julkiseen talouteen kohdistuvia vaikutuksia.

8. Muut tiedot

OM 2/41/2014

OM006:00/2014

13 OIKEUDENKÄYNTI JA OIKEUSLAITOS

13.1 Rikesakko- ja rangaistusmääräysmenettelyn kehittäminen

1. Tavoite ja tehtävät

Tuomioistuimen ulkopuolisesta rikosoikeudellisesta menettelystä annettu lainsäädäntö uudistettaisiin. Uusi laki korvaisi nykyiset lait rikesakkomenettelystä (66/1983) ja rangaistusmääräysmenettelystä (692/1993). Lisäksi näihin lakeihin liittyvään lainsäädäntöön tehtäisiin tarpeelliset muutokset.

Tavoitteena on, että nykyiset summaariset rikosprosessilajit korvattaisiin yhdellä nykyaikaisella menettelylajilla, joka olisi perustuslain mukainen ja prosessiekonomisesti järkevä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän mietintö (Oikeusministeriö, Työryhmämietintö 2007:3)

Lausuntotiivistelmä (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2008:4)

HE 94/2009 vp

PeVL 7/2010 vp

LaVM 9/2010 vp

EV 84/2010 vp

3. Keskeinen sisältö

Prosessin käynnistäisi edelleen pääsäännön mukaan poliisimies, tullimies, rajavaltio tai erävalvoja.

Rikoksesta epäillyn ja asianomistajan suostumus asian käsittelylle summaarisessa menettelyssä olisi tarpeen. Jos suostumusta ei annettaisi, olisi asian käsittelyä lähtökohtaisesti jatkettava tavallisessa rikosprosessijärjestyksessä. Poliisin toimivaltaa laajennettaisiin niin, että poliisi voisi määrätä rikesakon lisäksi myös suhteellisen pienen päiväsakon tuomittavan sakkorangaistuksen liikenteeseen liittyvistä rikkomuksista ja näpistyksistä. Muut asiat ratkaisisi syyttäjä.

Nykyistä muutoksenhakukieltoa kärjäoikeuden rikesakkoasiassa antamaan ratkaisuun ei säilytettäisi. Ylimääräinen muutoksenhaku yhtenäistettäisiin. Kärjäoikeuden toimivaltaa muutoksenhakuasteena laajennettaisiin.

4. Organisointi

Valmistelija

Rautio, Jaakko, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50500

5. Taustatietoja

Eduskunta on edellyttänyt, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin rikesakkosäännösten uudistamiseksi (EV 261/2002 vp). Huomiota on kiinnitetty siihen, että rikesakko on säädetty konkreettisesti rangaistukseksi asetuksessa, minkä ei katsota olevan sopusoinnussa rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen kanssa (LaVM 28/2002 vp). Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelmassa lausutaan, että rikesakko- ja rangaistusmääräysmenettely uudistetaan siten, että järjestelmästä tulee kustannustehokas ja perustuslain vaatimukset täyttävä tuomioistuimien ulkopuolinen rikosasioiden käsittelyjärjestelmä. Sekä rikesakko- että rangaistusmääräysmenettely on aikanaan säädetty poikkeuslakeina perustuslainsäätämisyjärjestyksessä.

6. Aikataulu

Uudistusta koskevat lait on hyväksytty ja vahvistettu (L 754 -777/2010). Lakien voimaantulosta säädetään erikseen lailla. Tätä koskeva hallituksen esitys annetaan aikaisintaan vuonna 2015.

7. Vaikutukset

Uudistuksella on tarkoitus korvata nykyiset summaariset tuomioistuimen ulkopuoliset rikosprosessilajit yhdellä prosessilajilla, joka olisi perustuslain mukainen ja prosessiekonomisesti viranomaisvoimavarojen käytön kannalta tarkoituksenmukainen. Näistä tavoitteista ensiksi mainittu liittyy rikoksesta epäillyn oikeusturvan parantamiseen ja oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin takeiden turvaamiseen erityisesti epäillyn suostumuksen edellyttämisen kautta.

Uudistus edellyttää muutoksia poliisi- ja oikeushallintoviranomaisten tietojärjestelmiin ja käyttämiin lomakkeisiin. Virallisten syyttäjien työmäärän on arvioitu vähenevän noin neljällä henkilötyövuodella, mikä liittyy siihen, että valtaosa nykyisistä rangaistusmääräysasioista ei enää tulisi syyttäjien ratkaistaviksi. Toisaalta tämä ei merkittävästi lisäisi valvontaa suorittavien virkamiesten työmäärää, koska he jo nykyisin antavat tiedoksi rangaistusvaatimuksen.

8. Muut tiedot

OM 6/41/2006

OM022:00/2006

13.2 Tuomioistuinten organisaatiosäädösten uudistaminen

1. Tavoite ja tehtävät

Hankkeen tehtävänä on jatkaa tuomioistuinlain valmistelua tuomioistuinlakityöryhmän ehdotusten pohjalta. Hankkeessa suunnitellaan myös tuomareiden ja tuomioistuinlaitoksen muun lainkäyttöhenkilöstön koulutusta.

Tuomioistuinlaitoksen tulee toimintaympäristön muutoksista ja niukkenevista resursseista huolimatta jatkossakin kyetä toteuttamaan kansalaisten oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin eli huolehtimaan oikeusturvan saatavuudesta ja oikeusvarmuudesta. Tuomioistuinten sisäisen organisaation, johtamisen, virkarakenteen sekä henkilöstön välisen tehtävänjaon tulee palvella tätä tavoitetta. Hankkeen tavoitteena on huolehtia siitä, että tuomioistuimia koskevalla lainsäädännöllä luodaan edellytykset tuomioistuinlaitoksen laadukkaalle, tehokkaalle ja tulokselliselle toiminnalle.

Tuomareiden ja tuomioistuinten muun lainkäyttöhenkilöstön koulutusta tulee arvioida kokonaisvaltaisesti tuomarin uralle suuntautumisen ja urakehityksen eri vaiheet huomioiden ottaen. Suunnitelmallisella koulutuksella tuetaan henkilöstön osaamisen kehittämistä ja ammattitaidon ylläpitoa. Tavoitteena on säilyttää tuomioistuinlaitoksen houkuttelevuus työpaikkana ja siten varmistua ammattitaitoisen henkilöstön saatavuudesta myös tulevaisuudessa.

Hankkeessa ei selvitetä mahdollisuuksia korkeimman oikeuden tai korkeimman hallinto-oikeuden presidenttien tehtävien määräaikaistamiseen eikä korkeimpien oikeuksien esittelijöiden virassapysymisoikeuden poistamiseen. Hankkeessa ei myöskään tarkastella kysymyksiä hovioikeuksien käräjäoikeuksiin kohdistamasta valvonnasta eikä tuomareiden kurinpitäjärjestelmästä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Jatkovalmisteluhankkeen asettamispäätös

Tuomioistuinlakityöryhmää koskevat asiakirjat:

Tuomioistuimia ja tuomareita koskevan yhteisen lain säätäminen etenee (tiedote 22.4.2014)

Työryhmän mietintö 22.4.2014: Uusi tuomioistuinlaki (Mietintöjä ja lausuntoja 26/2014)

Lausuntopyyntö työryhmän mietinnöstä 22.4.2014

Tuomioistuinlakityöryhmän toimikauden jatkaminen. Päätös 28.11.2013

Tuomioistuinlakityöryhmän kokoonpanon muuttaminen. Päätös 10.12.2013

Tuomioistuinlakityöryhmän toimeksiannon täydentäminen ja kokoonpanon muuttaminen 27.5.2013

Tuomioistuimia ja tuomareita koskevien säädösten uudistaminen. Tuomioistuinlakityöryhmän väliraportti 72/2012

Työryhmän asettamispäätös 22.11.2011, OM 13/31/2011

Tuomioistuinlakityöryhmää edeltänyttä työryhmää koskevat asiakirjat:

HE 280/2010 vp, jonka perusteella on annettu 1.7.2011 voimaan tulleet lait 614–619/2011

Määräaikaiseen tuomarinvirkaan nimittämistä halutaan yhdenmukaistaa (tiedote 19.2.2010)

Määräaikaisten tuomareiden nimittäminen ja eräiden tuomioistuinten johtamisjärjestelmän kehittäminen (Mietintöjä ja lausuntoja 5/2010)

Työryhmän asettamispäätös 21.11.2008, OM 2/31/2008

3. Keskeinen sisältö

Hankkeen keskeisenä sisältönä on valmistella hallituksen esitys tuomioistuinlaiksi ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi. Lisäksi hankkeessa valmistellaan luonnos tuomareiden ja muun lainkäyttöhenkilöstön koulutusohjelmaksi.

4. Organisointi

Hanke on jaettu kahteen eri osaan: säädösvalmisteluun ja tuomarikoulutuksen valmisteluun. Hankeryhmiä ohjaa johtoryhmä.

Lisätiedot: osastopäällikkö Kari Kiesiläinen, oikeusministeriö, p. 029 51 50138 ja ylitarkastaja Jennimari Huovinen, oikeusministeriö, p. 029 51 50394.

5. Taustatietoja

Oikeusministeriö asetti 21.11.2008 työryhmän kehittämään hovioikeuksien, kärjäoikeuksien ja hallinto-oikeuksien organisaatiosäädöksiä samoin kuin määräajaksi nimitettävien tuomareiden nimittämistä koskevia säädöksiä (OM 2/31/2008). Työryhmä antoi mietintönsä määräaikaisten tuomareiden nimittämistä ja eräiden tuomioistuinten johtamisjärjestelmän kehittämisestä 18.1.2010 (Mietintöjä ja lausuntoja 5/2010). Mietinnön ja siitä saadun lausuntopalautteen perusteella laadittiin hallituksen esitys laiksi tuomareiden nimittämisestä annetun lain sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (HE 280/2010 vp). Esitykseen sisältyvät lakiehdotukset ovat tulleet voimaan 1.7.2011 (lait 614–619/2011) ja hanke on tältä osin päättynyt.

Aikaisemman työryhmän toimeksianto toteutettiin vain osittain, mistä syystä oikeusministeriö asetti 21.11.2011 uuden työryhmän jatkamaan aiemman työryhmän työtä ja uudistamaan tuomioistuimia ja tuomareita koskevia säädöksiä (OM 13/31/2011, ns. tuomioistuinlakityöryhmä). Tuomioistuinlakityöryhmä luovutti mietintönsä oikeusministeriölle 22.4.2014. Mietintö on laaja ja sisältää lukuisia koko tuomioistuinlaitosta ja sen henkilöstöä koskevia ehdotuksia. Mietinnöstä saadun lausuntopalautteen perusteella oikeusministeriö asetti syyskuussa 2014 hankkeen tuomioistuinlain jatkovalmistelua varten.

6. Aikataulu

Jatkovalmistelu tehdään kahdessa osassa niin, että osasta tuomioistuinlakityöryhmän ehdotuksista annetaan hallituksen esitys syksyllä 2014. Nämä asiakokonaisuudet koskevat sidonnaisuus- ja sivu-toimisäätelyn tarkistamista, hovioikeuksien ja vakuutusoi-
keuden osaston johtajien tehtävien määräaikaistamista sekä kielituomarin virkojen pe-
rustamista myös muihin kaksikielisiin tuomioistuimiin kuin käräjäoikeuksiin. Lisäksi
päätösvalta työtuomioistuimen hallinto- ja talousasioissa keskitettäisiin presidentille.
Muilta osin tuomioistuinlain ja siihen liittyvän lainsäädännön valmistelua jatketaan si-
ten, että hallituksen esitys voidaan antaa eduskunnalle syksyllä 2015.

7. Vaikutukset

Hankkeella pyritään vahvistamaan tuomioistuinten riippumattomuutta ja tuomioistuin-
organisaatioiden toimivuutta ja yhtenäisyyttä sekä saattaa sääntely asianmukaiselle sää-
döstasolle. Hankkeella pyritään myös tehostamaan tuomioistuinten toimintaa ja tulok-
sellisuuutta. Hankkeella on myös taloudellisia vaikutuksia.

8. Muut tiedot

OM 2/31/2008
OM023:00/2008
OM 13/31/2011
OM036:00/2011

13.3 Vakuutusoi- keuden toiminnan kehittäminen

1. Tavoite ja tehtävät

Hankkeen tavoitteena on kehittää vakuutusoi-
keusprosessin asianosaisjulkisuutta sekä
vakuutusoi-
keuden toimintaa siten, että oikeusturvan tason heikkenemättä asioiden käsit-
telyajat vakuutusoi-
keudessa lyhenevät.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Vakuutusoi-
keuden 6.11.2006 tekemä esitys oikeusministeriölle uusista toimenpiteistä
vakuutusoi-
keuden toiminnan tehostamiseksi (373/0/2006).

Työryhmän asettamispäätös 10.4.2008

Työryhmämietintö 2009:10, Vakuutusoi-
keuden toiminnan kehittäminen

Vakuutusoi-
keuden toiminnan kehittäminen. Lausuntotiivistelmä 24/2010

HE 281/2010 vp

Vakuutusoi-
keuslain muuttaminen. Lausuntotiivistelmä 29/2014

HE 104/2014

Oikeusministeriön tiedote 28.8.2014

3. Keskeinen sisältö

Työryhmän tehtävänä oli tavoitteensa puitteissa kehittää vakuutusoikeuden henkilöstörakennetta, kokoonpanoja, lainkäyttöprosesseja, asioiden valmistelua ja vakuutusoikeuden muita menettelytapoja.

Työryhmän tulee ottaa kantaa erityisesti seuraaviin seikkoihin

- luodaanko joihinkin vakuutusoikeuden asiaryhmiin niiden oikeusturvatarpeisiin vastaava erityinen nopeutettu valmistelumenettely
- rajataanko lisäselvityksen vastaanottaminen johonkin määräaikaan
- mitkä ovat oikeusturvan takaavat ratkaisukokoonpanot erityyppisissä asioissa
- asiantuntijajäsenten tarve ja esteettömyyden varmistaminen
- mitkä ovat hallintoistunnon ja täysistunnon kokoonpanot ja toimivaltuudet ja
- mitkä ovat esittelijöiden ja valmistelijoiden kelpoisuusvaatimukset ja tehtävät.

4. Organisointi

Työryhmän puheenjohtaja:

Jääskinen, Niilo, hallintoneuvos, korkein hallinto-oikeus

Työryhmän jäsenet:

Havu, Timo, ylituomari, vakuutusoikeus

Halila, Leena, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö

Heikkilä, Liisa, hallinto-oikeustuomari, Helsingin hallinto-oikeus

Alaviuhkola, Katriina, hallitusneuvos, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö

Pystynen, Juha, laamanni, vakuutusoikeus

Olanterä, Olli, vakuutusoikeustuomari, vakuutusoikeus

Tervonen, Timo, kansliapäällikkö, vakuutusoikeus

Hinkkanen, Maarit, notaari, vakuutusoikeus

Työryhmän sihteeri

Plathin, Martta, viskaali, Turun hovioikeus

Työryhmän päätettyä työnsä elokuussa 2009 hanketta on jatkettu virkamiestyönä oikeusministeriössä.

Valmistelija

Kivari, Tuula, kehittämisspäällikkö, oikeusministeriö (1.9.2013 alkaen)

5. Taustatietoja

Vakuutusosasto on 6.11.2006 tehnyt esityksen oikeusministeriölle uusista toimenpiteistä vakuutus-osaston toiminnan tehostamiseksi. Esityksessä todetaan, että vakuutusosaston toimintaa tulisi ensisijaisesti tehostaa puuttamalla ruuhkautumista aiheuttaviin prosessuaalisiin rakenteisiin. Esityksessä ehdotetaan jatkoselvittettäviksi mahdollisuudet ottaa osaan asioita käyttöön valituslupajärjestelmä, vähentää työoloja tuntevien asiantuntijajäsenten osallistumista päätöksentekoon, rajoittaa lisäselvityksen vastaanottamista ja keventää viisijäsenisen ratkaisukokoonpanon menettelytapoja.

Nykyisen hallituksen hallitusohjelman mukaan sosiaaliturvan muutoksenhakuprosessissa vahvistetaan oikeudenmukaisen oikeuden osa-alueita. Asianosaisjulkisuutta vakuutusosaston käsittelyssä parannetaan.

6. Aikataulu

Työryhmä luovutti mietintönsä 20.8.2009. Lausuntotiivistelmä on valmistunut helmikuussa 2010.

Hallituksen esitys eduskunnalle vakuutusosastolain muuttamiseksi on annettu joulukuussa 2010 (HE 281/2010 vp).

Asian käsittely todettiin eduskunnassa rauenneeksi 12.4.2011.

Asian valmistelua uudelle eduskunnalle on jatkettu oikeusministeriössä. Hallituksen esitys on annettu eduskunnalle elokuussa 2014.

7. Vaikutukset

Vakuutusosaston toimintamuotojen tehostuessa myös käsittelyajat lyhenevät.

8. Muut tiedot

OM 4/32/2006

OM016:00/2008

13.4 Laki turvatarkastuksista tuomioistuimissa annetun lain muuttamisesta

1. Tavoite ja tehtävät

Tällä hetkellä, tuomioistuimia lukuun ottamatta, muiden oikeushallinnon viranomaisten asiakkaisiin kohdistuvilta turvatarkastuksilta puuttuu oikeudellinen perusta. Kuitenkin saattavat myös toisen oikeushallinnon viranomaisten asiakkaat joutua turvatarkastukseen silloin, kun tuomioistuimella ja tällä toisella viranomaisella on yhteinen sisäänkäynti rakennukseen. Turvatarkastuksista tuomioistuimissa annetun lain soveltamisalaa ehdotetaan laajennettavaksi oikeusaputoimistoihin eli julkiseen oikeusapuun ja yleiseen edunvalvontaan, syyttäjänvirastoihin, Ahvenanmaan maakunnansyyttäjänvirastoon,

---

ulosottovirastoihin, Ahvenanmaan maakunnan maakunnanvoudinvirastoon sekä Rikosseuraamuslaitoksen yhdyskuntaseuraamustoimistoihin ja arviointikeskuksiin.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Laki turvatarkastuksista tuomioistuimissa (1121/1999)
HE 3/1999

3. Keskeinen sisältö

Turvatarkastuksen järjestäminen olisi asianomaisen oikeushallinnon viranomaisen harkinnassa, mutta oikeusministeriö voisi eräissä tapauksissa erityisestä syystä päättää turvatarkastuksen järjestämisestä. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 6a pykälä, jossa säädettäisiin turvatarkastajalle sallituista voimankäyttövälineistä ja koulutuksesta niiden käyttöön. Lain sisältöön ei ehdoteta muita asiallisia muutoksia. Lain nimike ehdotetaan muutettavaksi laiksi turvatarkastuksista oikeushallinnon viranomaisissa.

4. Organisointi

Valmistelija:

Liede, Kari, hallitusneuvos, oikeusministeriö, p. 050 3380589

5. Taustatietoja

Oikeushallinnon työympäristö- ja toimitilakonsepti 2.11.2013 sisältää keskeisimmät strategiset linjaukset ja ratkaisumallit oikeushallinnon toimitilojen kehittämiseksi. Konseptin linjauksien mukaan rakennus- ja korjaushankkeissa pyritään siihen, että kiinteistössä olisi yksi yhteinen pääsisäänkäynti kaikille siellä asioiville oikeushallinnon asiakkaille.

6. Aikataulu

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2015 alusta.

7. Vaikutukset

Samalla tavalla kuin tuomioistuimissa, myös muissa lakiehdotuksessa tarkoitetuissa viranomaisissa järjestettävät ja niiden asiakkaisiin kohdistuvat turvatarkastukset saisivat oikeudellisen perustan. Oikeushallinnon toimitilakonseptin toteuttamisen edetessä kustannuksia syntyy turvatarkastuslaitteiston hankkimisesta ja turvatarkastajien palkoista.

8. Muut tiedot

OM 14/31/2014

13.5 Oikeudenkäymiskaaren 17 luvun ja siihen liittyvän todistelua yleisissä tuomioistuimissa koskevan lainsäädännön uudistaminen

1. Tavoite ja tehtävät

Toimikunnan tehtävä oli laatia ehdotus oikeudenkäymiskaaren 17 luvun ja siihen liittyvän todistelua yleisissä tuomioistuimissa koskevan lainsäädännön uudistamiseksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Todistelu yleisissä tuomioistuimissa 9.11.2012 (Todistelutoimikunnan mietintö, oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 69/2012)

Vertailua eräistä todistusoikeudellisista kysymyksistä Suomessa, Ruotsissa, Norjassa ja Tanskassa 31.10.2012 (oikeusministeriön selvityksiä ja ohjeita 65/2012)

Lausuntokooste (oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 30/2013)

HE 46/2014 vp

3. Keskeinen sisältö

Toimikunnan oli arvioitava, missä määrin voimassa olevat säännökset vastaavat nykyisiä oikeudellisia ja yhteiskunnallisia käsityksiä sekä pitää silmällä erityisesti oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevia ja siihen liittyviä perus- ja ihmisoikeuksia. Toimikunnan tuli esittää tarvittavat muutosehdotukset sekä kartoittaa mahdolliset puutteet sääntelyssä ja ehdottaa tarpeelliseksi katsomaansa uutta sääntelyä. Toimikunnan tuli tehdä hallinto- ja erityistuomioistuimia sekä välimiesmenettelyä koskevaan lainsäädäntöön johdonmukaisuussyistä tarvittavat muutosehdotukset. Toimikunnan oli myös valmisteltava tarvittavat muutokset myös muuhun kuin oikeudenkäyntiä koskevaan prosessuaaliseen lainsäädäntöön, jotta oikeudenkäynti ja täytäntöönpano sekä rikosasioissa lisäksi esitutkinta ja syyteharkinta muodostavat johdonmukaisen kokonaisuuden. Muihin kuin edellä mainittuihin todistelusäännöksiin oli tehtävä johdonmukaisuuden vaatimat muutosehdotukset. Tarvittaessa toimikunnan oli lisäksi laadittava ehdotukset oikeudenhoitoa vastaan tehtyjä rikoksia koskevan rikoslain 15 luvun ja muiden asiaan liittyvien rikosoikeudellisten säännösten muuttamiseksi.

Toimikunnan kokoonpano oli:

Puheenjohtaja

Frände, Dan, professori, Helsingin yliopisto

Varapuheenjohtaja

Välimaa, Asko, ylijohdaja, oikeusministeriö

Jäsenet:

Rautio, Jaakko, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö

Laitinen, Katriina, hallitusneuvos, sisäasiainministeriö

Illman, Mika, valtionsyyttäjä, Valtakunnansyyttäjänvirasto
Salonen, Paula, hovioikeudenneuvos, Helsingin hovioikeus
Leppänen, Tatu, kärjätuomari, Vantaan kärjäoikeus
Larinkoski, Eija, kärjätuomari, Helsingin kärjäoikeus
Fredman, Markku, asianajaja, Suomen Asianajajaliitto
Kiurunen, Petri, asianajaja, Suomen Asianajajaliitto

4. Organisointi

Valmistelija

Rautio, Jaakko, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö p. 02951 50500

5. Taustatietoja

Viimeisen noin 20 vuoden aikana on oikeudenkäyntiä koskevat säännökset uudistettu kattavasti. Oikeudenkäymiskaaren 17 luku on viimeinen uudistamatta oleva suurempi ja käytännön kannalta tärkeä kokonaisuus, sillä oikeudenkäymiskaaren 17 lukua ei ole systemaattisesti uudistettu vuoden 1948 jälkeen.

Oikeudenkäymiskaaren 17 luku on eräiltä osin muutenkin vanhentunut ja aukollinen. Erityisesti uudistamisen tarvetta on nähty todistajan vaitiolo-oikeutta ja vaitioloovelvollisuutta koskevissa säännöksissä. Myös todistajan erityistä kelpoisuutta, todistajan valaa tai vakuutusta, katselmusta, asiantuntijoita ja totuusvakuutusta koskevien säännösten uudistamista on pidetty tarpeellisena. Käytännössä enenevässä määrin soveltamisvaikeuksia on aiheutunut siitä, että laissa ei säädetä lainvastaisesti hankittujen todisteiden hyödyntämisestä.

Oikeudenkäymiskaaren 17 luku ei kaikilta osin vastaa nykylainsäädännöltä edellytetyjä vaatimuksia selkeydeltään, täsmällisyydeltään ja kirjoitustavaltaan. Lisäksi lukuisten säännösviittausten takia säädöskokonaisuuden havainnollisuus ja säännösten soveltamisen helppous ovat kärsineet.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys annettiin eduskunnalle 24.4.2014 (HE 46/2014 vp).

7. Vaikutukset

8. Muut tiedot

OM 18/41/2010

OM031:00/2010

13.6 Syyteneuvottelun käyttöönoton selvittäminen ja syyttämättäjättämisyjärjestelmän kehittäminen

1. Tavoite ja tehtävät

Työryhmän tehtävänä oli selvittää syyteneuvottelun eli syytteestä sopimisen mahdollista käyttöönottoa sekä syyttämättäjättämisyjärjestelmän kehittämistä ja tehdä tarvittavat sää-dösehdotukset.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Arviomuistio syytteestä sopimisesta 15.1.2010, OM 20/41/2009

Arviomuistio syytteestä sopimisesta (plea bargain). Lausuntotiivistelmä, oikeusministe-riön mietintöjä ja lausuntoja 47/2010 (Arviomuistio 15.1.2010 liitteenä)

Oikeusprosessin pitkittymisen estäminen, oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 87/2010

Rikosprosessien jouduttaminen – jatkotyöryhmän muistio 10.3.2011, OM 1/69/2011

Asettamispäätös 10.10.2011

Syyteneuvottelu ja syyttämättä jättäminen, oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 26/2012

Syyteneuvottelu ja syyttämättä jättäminen, lausuntotiivistelmä, oikeusministeriön mie-tintöjä ja lausuntoja 58/2012

HE 58/2013 vp

LaVM 5/2014 vp

PeVL 7/2014 vp

EV 68/2014 vp

3. Keskeinen sisältö

Työryhmän tuli selvittää ja tarkastella erilaisia syytteestä sopimisen muotoja sekä poh-tia, missä määrin ne soveltuvat suomalaisen rikosoikeushoidon järjestelmään ottaen huomioon aikaisemmat selvitykset ja kannanotot

Tavoitteena oli pyrkiä mahdollisuuksien mukaan laatimaan sellaiset syytteestä sopimis-ta koskevat säännökset, jotka niveltä joustavasti rikosprosessia koskeviin säännök-siin ja käytäntöihin. Pyrkimyksenä oli, että säännökset mahdollistavat entistä paremmin viranomaisresurssien tarkoituksenmukaisen kohdentamisen, tehostavat viranomaisten toimintaa ja nopeuttavat rikosasioiden esitutkintaa, syyteharkintaa ja tuomioistuinkäsit-telyä kuitenkin turvaten rikoksesta epäillyn sekä asianomistajan oikeudet. Syytteestä sopimiseen ei tulisi ryhtyä, jos se olisi vastoin painavaa yhteiskunnallista tai yksittäisen henkilön intressiä. Työryhmän oli syytteestä sopimisen käyttöalaa selviteltäessä harkit-tava, voisiko soveltamisala olla yleinen vai tulisiko sitä rajata jollain tavalla, esimerkiksi suuriin talousrikoskokonaisuuksiin.

Laissa ei säädetä syyttäjien tekemien päätösten perustelemisesta, vaan asia on valtakun-nansyyttäjän antamien ohjeiden varassa. Tilanne on muihin viranomaisiin nähden poik-keuksellinen ja myös ongelmallinen, sillä perustuslain 21 §:n 2 momentin mukaan lailla

turvataan oikeus saada perusteltu päätös. Työryhmän tuli laatia säännösehdotus syyttäji-
en tekemien ratkaisujen perustelemisesta ottaen huomioon syyttäjätöimen erityispiirteet
sekä perustelujen merkitys päätöksen saavien kannalta ja yleisesti.

Nykyisin seuraamusluonteisen syyttämättäjättämispäätöksen katsotaan sisältävän kan-
nanoton siitä, että henkilö on rikokseen syyllistynyt, mutta ettei tässä tapauksessa ryh-
dytä enempään viranomaistoimenpiteisiin. Omaksuttua ratkaisua on kritisoitu muun mu-
assa oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä ja syyttömyysolettamaa koskevien periaattei-
den kannalta. Työryhmän tuli selvittää siirtymistä lainsäädäntöratkaisuun, jossa seura-
musluonteisessa syyttämättäjättämispäätöksessä otetaan kantaa syytteen nostamisen
edellytyksiin eikä enää siihen, katsotaanko epäillyn tehneen rikoksen.

Työryhmän kokoonpano oli:

Puheenjohtaja
Rautio, Jaakko, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö

Jäsenet:
Suuripää, Keijo, poliisiylitarkastaja, sisäasiainministeriö
Äijälä, Jorma, valtiosyyttäjä, Valtakunnansyyttäjänvirasto
Juutilainen, Gisela, käräjätuomari, Helsingin käräjäoikeus
Leppiniemi, Riitta, asianajaja, Suomen Asianajajaliitto

Sihteeri
Nummela, Heidi, kihlakunnansyyttäjä, Itä-Uudenmaan syyttäjänvirasto

4. Organisointi

Valmistelija
Rautio, Jaakko, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö p. 02951 50500

5. Taustatietoja

Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelman mukaan

- syyteneuvottelujärjestelmän käyttöönoton mahdollisuudet arvioidaan
- oikeudenkäyntien kokonaiskustannuksia alennetaan ja oikeudenkäyttöä te-
hostetaan
- oikeudenkäyttöä tehostetaan kehittämällä johtamista sekä uudistamalla työ-
ja menettelytapoja prosessin eri vaiheissa
- syyttäjän käytännön roolia esitutkinnassa vahvistetaan erityisesti talousri-
kosasioissa, jotta voidaan nopeuttaa laajojen rikosvyyhtien käsittelyä
- talousrikollisuuteen liittyvää esitutkinta-aikaa ja oikeusprosessia pyritään
lyhentämään.

Valtakunnansyyttäjä Matti Nissinen on tehnyt oikeusministeriön lainvalmisteluosastolle
esityksen (21.6.2011, Dnro 47/61/11) lainvalmistelutoimiin ryhtymisestä, jotta laissa

---

säädettäisiin syyttäjän päätösten perustelemista ja erityisesti seuraamusluonteisen syyttämättäjäntämispäätöksen perustelemisesta jatkossa siten, ettei ratkaisuun sisältyisi kannottoa rikoksen syyksilukemisesta. Lisäksi valtakunnansyyttäjä on esittänyt esitutkintalain ja oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain muuttamista niin, että syytteestä sopiminen olisi mahdollista.

6. Aikataulu

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotukset eräin muutoksin kesäkuussa 2014 (EV 68/2014 vp). Lait (670–675) vahvistettiin 22.8.2014.

7. Vaikutukset

Uudistushankkeella odotetaan olevan vaikutusta entistä tarkoituksenmukaisemmalle viiranomaisresurssien kohdentamiselle ja oikeudenkäyntien nopeuttamiselle.

8. Muut tiedot

OM 20/41/2011
OM026:00/2011

13.7 Esitutkinta- ja pakkokeinolainsäädännön täydentäminen ja täsmentäminen

1. Tavoite ja tehtävät

Hallituksen esityksellä täydennettiin ja täsmennettiin vuoden 2014 alussa voimaan tulleita uutta esitutkintalakia (805/2011) ja uutta pakkokeinolakia (806/2011) sekä niihin liittyvää lainsäädäntöä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Esitutkinta- ja pakkokeinolainsäädännön täydentäminen (selvityksiä ja ohjeita 42/2012)
Lausuntotiivistelmä (Mietintöjä ja lausuntoja 61/2012)
Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi esitutkintalain ja pakkokeinolain muuttamisesta sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi (HE 14/2013 vp)
Eduskunnan vastaus 203/2013 vp
Lait 1145 ja 1146/2013

3. Keskeinen sisältö

Lainsäädännössä oli havaittu lähinnä teknisluonteisiksi luonnehdittavia muutostarpeita. Hallituksen esitykseen oli otettu myös sisällöllisiä muutoksia, jotka etenkin laajuudeltaan olivat sellaisia, että niiden valmistelu tässä yhteydessä kohtuullisen lyhyessä valmisteluaikataulussa oli ollut mahdollista. Muun muassa mahdollisuutta käyttää televalvontaa ja -kuuntelua sekä niin sanottua ylimääräistä tietoa laajennettiin.

Eduskunta edellytti, että hallitus antaa selvityksen salaisten pakkokeinojen käytöstä ilmoittamista koskevan sääntelyn soveltamisesta vuoden 2014 loppuun mennessä.

4. Organisointi

Valmistelija

Rautio, Jaakko lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50500

5. Taustatietoja

Eduskunta hyväksyi maaliskuussa 2011 uuden esitutkintalain ja uuden pakkokeinolain, jotka tulevat voimaan vuoden 2014 alussa. Laeissa oli jo ennen niiden voimaantuloa havaittu muutostarpeita. Erityisesti tämä liittyi salaisia pakkokeinoja koskevan uuden pakkokeinolain 10 lukuun. Sisäasiainministeriöstä esiteltiin samaan aikaan poliisilakia koskeva hallituksen esitys.

6. Aikataulu

Hallituksen esityksen luonnos (selvityksiä ja ohjeita 42/2012) julkaistiin kesäkuussa 2012. Hallituksen esitys annettiin 14.3.2013. Eduskunnan hyväksymät lait annettiin 30.12.2013 ja ne tulivat voimaan vuoden 2014 alussa. Eduskunnan edellyttämä selvitys annetaan vuoden 2014 loppuun mennessä.

7. Vaikutukset

Lainsäädäntömuutoksilla ei ollut mainittavia lainvalmistelussa huomioon otettavia julkiseen talouteen tai viranomaisten toimintaan kohdistuvia vaikutuksia. Sama pitkälti koski yhteiskunnallisia vaikutuksia.

8. Muut tiedot

OM 3/41/2012

OM004:00/2012

13.8 Lapsiystävällinen oikeus – ns. Follo-mallin kokeilu käräjäoikeuksissa

1. Tavoite ja tehtävät

Osana lapsiystävällisen oikeus-hanketta osassa käräjäoikeuksia on vuoden 2011 alusta lukien kokeiltu asiantuntija-avustajan käyttämistä lapsen huoltoa, tapaamisoikeutta ja elatusta koskevassa tuomioistuinsovittelussa. Tavoitteena on luoda lapsen edun toteuttava, nopea ja tehokas menettely lapsen huoltoa, tapaamisoikeutta ja elatusta koskevien asioiden käsittelemiseksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Lapsiystävällinen oikeus - ns. Follo-mallin kokeilu käräjäoikeuksissa, oikeusministeriön päätös ohjausryhmän asettamisesta 18.11.2010,

Työryhmämietintö 61/2010 Asiantuntija-avustajan käyttö huoltoriitojen sovittelussa,

Lapsiystävällinen oikeus, työryhmän asettamispäätös 26.1.2010

Työryhmän asettaminen asiantuntija-avusteisen huoltoriitojen sovittelun laajentamisen suunnittelua varten, 27.12.2011, OM 1/31/2010,

Työryhmän toimikauden jatkamispäätös 20.3.2012,

Asiantuntija-avusteista huoltoriitojen sovittelua koskeva kokeilu käräjäoikeuksissa 1.1.2011–31.12.2012. Väliraportti,

Asiantuntija-avusteisen huoltoriitojen sovittelumenettelyn kokeilun jatkaminen ja laajentaminen, oikeusministeriön päätös 1.3.2012,

Lapsiystävällinen oikeus - asiantuntija-avusteisen huoltoriitojen sovittelun kokeilu käräjäoikeuksissa, Ohjausryhmän toimikauden jatkaminen ja ohjausryhmän laajentaminen, päätös 27.3.2012,

Mietintöjä ja lausuntoja 36/2012 Asiantuntija-avusteisen huoltoriitojen sovittelun laajentaminen,

Mietintöjä ja lausuntoja 64/2012 Asiantuntija-avusteisen huoltoriitojen sovittelun laajentaminen. Lausunnotiivistelmä ja

Asiantuntija-avusteista huoltoriitojen sovittelua koskeva kokeilu käräjäoikeuksissa 1.1.2011–31.12.2013. Loppuraportti (27.5.2013)

HE 186/2013 vp, Lait 315–317/2014

3. Keskeinen sisältö

Koko hankkeen tavoitteena on luoda asiantuntija-avusteisesta huoltoriitojen tuomioistuinsovittelusta todellinen vaihtoehto huoltoriitaoikeudenkäynnille. Sovittelussa sovittelijana toimii tuomari, jota avustaa asiantuntija eli lasten asioihin perehtynyt psykologi tai sosiaalityöntekijä. Sovittelu on oikeudenkäynnistä erillinen prosessi. Kokeilulle on asetettu ohjausryhmä, jonka tehtävänä on vastata kokeilun toteuttamisesta, järjestää kokeilun seuranta, kehittää hanketta kokeilun aikana saatavien kokemusten pohjalta ja tehdä johtopäätökset kokeilun tuloksista.

4. Organisointi

Puheenjohtaja:

Aaltonen, Anna-Kaisa, projektipäällikkö, oikeusministeriö

Jäsenet:

Karimaa, Eija, asianajaja

Hallavainio, Anne, hallitusneuvos, oikeusministeriö, oikeushallinto-osasto

Helevä-Vuoti, Kaisa, käräjätuomari, Oulun käräjäoikeus

Karhuvaara, Marjatta, perheasioiden yksikön esimies, Espoon sosiaali- ja terveystoimi

Mäntylä-Kauppinen, Päivi, erikoispsykologi, Päijät-Hämeen perheneuvola

Naapi, Marjo, käräjätuomari, Espoon käräjäoikeus

Riikonen, Aulikki, käräjätuomari, Pohjois-Karjalan käräjäoikeus

Träskman, Fredrik, käräjätuomari, Pohjanmaan käräjäoikeus

Virtanen, Marja, käräjätuomari, Pirkanmaan käräjäoikeus

5. Taustatietoja

Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin politiikkaohjelmaan liittyen oikeusministeriössä on laadittu lista hankkeista, joilla pyritään parantamaan ja kehittämään erityisesti lasten asemaa oikeudenkäynnissä ja tutkinnassa. Yksi vaikeimmista oikeusprosesseista, johon lapsi voi joutua osalliseksi, on huoltoriitaoikeudenkäynti. Lapsen edun mukaista on, että vanhemmat pääsevät eron jälkeen sopimukseen lasta koskevista asioista. Sovittelu on yhteistyövanhemmuutta tukeva menettely, jonka avulla voidaan löytää erimielisyyksiin ratkaisu, jonka kumpikin vanhempi voi hyväksyä.

30.6.2010 annetun työryhmämietinnön pohjalta käynnistettiin 1.1.2011 kokeilu Helsingin, Espoon, Oulun ja Pohjois-Karjalan käräjäoikeuksissa. Kokeilua on 1.9.2012 laajennettu Pirkanmaan, Kanta-Hämeen, Etelä-Karjalan, Keski-Suomen, Pohjanmaan, Kemi-Tornion ja Lapin käräjäoikeuksiin. Kokeilu jatkuu 1.5.2014 saakka.

6. Aikataulu

Ohjausryhmän toimikausi on 1.12.2010–1.5.2014. Oikeusministeriössä on laadittu luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain, riita-asioiden sovittelusta ja sovinnon vahvistamisesta yleisissä tuomioistuimissa annetun lain sekä sosiaalihuoltolain muuttamisesta. Siinä esitetään asian-tuntija-avusteisen huoltoriitojen tuomioistuinsovittelun valtakunnallistamista. Hallituksen esitys (HE 186/2013 vp) on annettu eduskunnalle syksyllä 2013 ja lakimuutokset (315–317/2014) ovat tulleet voimaan 1.5.2014. Hankkeeseen tullaan vielä perustamaan seurantaryhmä menettelyn toteuttamisen seurantaan varten.

7. Vaikutukset

Uudella sovittelumallilla tavoitellaan nopeita ja pitäviä, lapsen edun mukaisia ratkaisuja lapsen huoltoa, tapaamisoikeutta ja elatusta koskevissa riidoissa. Sovittelulla tavoitellaan myös resurssisäästöjä tuomioistuimissa. Onnistuneet sovittelut vähentävät huoltoriitaoikeudenkäyntejä, sosiaalitoimen olosuhdeselvitystyötä ja heijastuvat pidemmällä tähtäimellä myös muiden eroperheiden asioita käsittelevien viranomaisten työhön.

8. Muut tiedot

OM 1/31/2010

13.9 Jatkokäsittelylupajärjestelmän soveltamisalan laajentaminen

1. Tavoite ja tehtävät

Työryhmän tuli laatia ehdotus hallituksen esitykseksi hovioikeudessa sovellettavan jatkokäsittelylupajärjestelmän soveltamisalan laajentamisesta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 11.6.2013

Työryhmämietintö 7.2.2014 (Oikeusministeriö, Mietintöjä ja lausuntoja 10/2014)

Lausuntotiivistelmä 22.8.2014 (Oikeusministeriö, Mietintöjä ja lausuntoja 18/2014)

3. Keskeinen sisältö

Työryhmä ehdottaa, että kaikki riita- ja hakemusasiat sekä entistä suurempi osa rikosasioista otettaisiin jatkokäsittelyluvan piiriin. Työryhmän ehdotuksen mukaan jatkokäsittelyluvan tarvitsisi henkilö, joka on tuomittu enintään 8 kuukauden vankeusrangaistukseen. Syyttäjä ja rikoksen uhri tarvitsisivat aina jatkokäsittelyluvan hakiessaan muu-
tosta käräjäoikeuden tuomioon.

4. Organisointi

Puheenjohtaja

Välimaa, Asko, ylijohtaja, oikeusministeriö, p. 02951 50248

Jäsenet:

Lehtimäki, Liisa, hovioikeudenneuvos, Helsingin hovioikeus

Lepistö, Marko, käräjätuomari, Helsingin käräjäoikeus

Leppiniemi, Riitta, asianajaja, Suomen Asianajajaliitto

Hirvonen, Jarmo, valtiosyyttäjä, Valtakunnansyyttäjänvirasto

Leppänen, Maarit, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö

Työryhmän sihteerinä toimi Maarit Leppänen.

5. Taustatietoja

Pääministeri Jyrki Kataisen hallitusohjelman kirjauksen perusteella oikeusministeriö asetti 1.6.2012 neuvottelukunnan valmistelemaan oikeusturvaohjelman oikeudenkäyntien kokonaiskeston lyhentämiseksi ja oikeusturvan laadun parantamiseksi sekä valtioneuvoston vuosien 2013 - 2016 kehyspäättökseen edellyttämäksi sopeuttamisohjelmaksi. Neuvottelukunnan 27.2.2013 luovuttama mietintö sisältää ehdotuksen oikeudenhoidon uudistamisohjelmaksi säästötavoitteineen vuosille 2013 - 2025. Yhtenä lyhyen aikavälin toimenpiteenä ohjelman 15 kohdassa edellytetään, että jatkokäsittelylupajärjestelmän soveltamisalaa laajennetaan.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys annetaan syksyllä 2014.

7. Vaikutukset

Hankkeella kehitetään oikeusjärjestelmän toimivuutta ja tarkoituksenmukaisuutta.

8. Muut tiedot

OM 7/41/2013

OM010:00/2013

13.10 Ehdotus Euroopan syyttäjänviraston perustamista koskevaksi asetukseksi

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on perustaa Euroopan syyttäjänvirasto EU:n taloudellisten etujen suojaamiseksi rikoksilta. Komissio antoi asetusehdotuksen 17.7.2013.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

COM(2013) 534 lopullinen

E 167/2012 vp, LaVL 27/2013 vp

U 64/2013 vp, LaVL 23/2013 vp, HaVL 26/2013 vp, SuVL 1/2013 vp, LaVL 11/2014 vp

3. Keskeinen sisältö

Asetusehdotuksella perustettaisiin Euroopan syyttäjänvirasto (EPPO), jonka tarkoituksena on tehostaa rikosoikeudellisia toimenpiteitä EU:n taloudellisten etujen suojaamiseksi. EPPO koostuisi sen keskustuomipaikassa toimivasta Euroopan syyttäjistä, varasyyttäjistä henkilöstöineen ja jäsenvaltioissa toimivista valtuutetuista syyttäjistä. EPPO olisi itsenäinen toimielin, joka vastaisi EU:n taloudellisia etuja vahingoittavien rikosten tutkinnasta ja syytetoimista. Jäsenvaltioiden valtuutettujen syyttäjien olisi toimittava

---

Euroopan syyttäjän ohjeiden ja määräysten mukaisesti. He voisivat hoitaa myös kansallisia syyttäjän tehtäviä. EPPO:n toimivaltaan kuuluvat rikosasiat käsiteltäisiin jäsenvaltioissa pääosin kansallisten menettelysäännösten mukaisesti.

Asetusehdotus perustuu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 86 artiklaan. Artikla mahdollistaa sen, että jos EPPO:n perustamisesta ei päästä yksimielisyyteen, riittää, että mukana on yhdeksän jäsenvaltiota. On erittäin todennäköistä, että neuvostossa tullaan jossakin vaiheessa tekemään päätös tiiviimmän yhteistyön aloittamisesta.

4. Organisointi

Valmistelija:

Jahkola, Katariina, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50246

5. Taustatietoja

Asetusehdotus kuuluu osana komission lainsäädäntöehdotuksiin, joilla pyritään tehostamaan EU:n taloudellisten etujen suojaa. Samanaikaisesti asetusehdotuksen kanssa annettiin Eurojustin uudistamista koskeva asetusehdotus. Ehdotus liittyy myös direktiiviehdotukseen unionin taloudellisiin etuihin kohdistuvien petosten torjunnasta rikosoikeudellisin keinoin. Oikeus- ja sisäasiain neuvosto saavutti direktiiviehdotuksesta osittaisen, alustavan yleisnäkemyksen kesäkuussa 2013.

6. Aikataulu

Asetusehdotuksen käsittely on aloitettu syksyllä 2013. Eduskuntaa on informoitu ennakolta EPPO:n perustamisesta (E 167/2012 vp, LaVL 27/2013 vp).

7. Vaikutukset

EPPO:n avulla voitaisiin tehostaa EU:n taloudellisia etuja vahingoittavien rikosten tutkintaa ja syytetoimia jäsenvaltioissa.

Asetusehdotuksen vaikutukset koko EU:n alueella riippuvat pitkälti siitä, kuinka moni jäsenvaltio EPPO:on osallistuu ja kuinka toimivat säännökset saadaan aikaiseksi EPPO:n suhteesta kansallisiin järjestelmiin. Vielä ei ole otettu kantaa siihen, onko Suomen edun mukaista olla EPPO:ssa mukana vai ei.

8. Muut tiedot

OM 1/481/2013

13.11 Ehdotus EU:n syyttömyysolettamadirektiiviksi

1. Tavoitteet ja tehtävät

Komissio on 27.11.2013 tehnyt ehdotuksen direktiiviksi eräiden syyttömyysolettamaan liittyvien näkökohtien ja läsnäoloa oikeudenkäynnissä koskevan oikeuden lujittamisesta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

COM(2013) 821

U 87/2013 vp

3. Keskeinen sisältö

Direktiivissä säädettäisiin syyttömyysolettamaa ja oikeutta olla läsnä oikeudenkäynnissä koskevista vähimmäisvaatimuksista, joita sovellettaisiin kaikkiin rikosoikeudellisiin menettelyihin. Ehdotuksen mukaan direktiivissä säädettäisiin muun muassa kiellosta viitata julkisesti epäillyn tai vastaajan syyllisyyteen, todistustaakasta ja näyttövaatimuksesta, itsekriminointisuojausta ja vaitiolo-oikeudesta. Lisäksi direktiivi sisältäisi säännökset oikeudesta olla läsnä omassa oikeudenkäynnissään.

4. Organisointi

Valmistelija

Hinkkanen, Ville, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, p. 02951 50165

5. Taustatietoja

Esitys liittyy Tukholman ohjelman tavoitteeseen suojella yksilön oikeuksia rikosoikeudenkäynnissä (kohta 2.4). Esitys on osa komission toimenpidepakettia, jonka tavoitteena on vahvistaa rikosoikeudellisiin menettelyihin liittyviä oikeusturvatakeita (ks. komission tiedonanto COM(2013) 820).

6. Aikataulu

Käsittely neuvoston työryhmässä on aloitettu kesällä 2014.

7. Vaikutukset

Direktiivin tavoitteena on lujittaa oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin rikosoikeudellisissa menettelyissä, mikä helpottaisi vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamista jäsenvaltioiden välillä. Ehdotuksella ei arvioida olevan merkittäviä taloudellisia vaikutuksia.

8. Muut tiedot

OM 4/481/2013

13.12 Ehdotus EU:n direktiiviksi ensivaiheen oikeusavusta rikoksesta epäillyille tai syytetyille henkilöille jotka ovat menettäneet vapautensa, sekä oikeusavusta eurooppalaista pidätysmääräystä koskevissa menettelyissä

1. Tavoite ja tehtävät

Ehdotuksen tavoitteena on turvata rikoksesta epäiltyjen tai syytettyjen henkilöiden, jotka ovat menettäneet vapautensa, oikeus ensivaiheen oikeusapuun, sekä eurooppalaisen pidätysmääräysmenettelyn kohteena olevien oikeus oikeusapuun.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2013) 824 lopullinen

U 1/2014 vp

LaVL 5/2014 vp

SuVL 10/2014 vp

11237/14 DROIPEN 89 COPEN 177 CODEC 1520

13132/14 DROIPEN 104 COPEN 218 CODEC 1799

13152/14 DROIPEN 105 COPEN 219 CODEC 1803

3. Keskeinen sisältö

Direktiivillä määritettäisiin epäiltyjen ja syytettyjen taikka pidätysmääräysmenettelyn kohteena olevien prosessuaalisia oikeussuojatakeita koskevat vähimmäisvaatimukset, joita olisi sovellettava rikosoikeudellisissa menettelyissä koko Euroopan unionin alueella. Epäillyllä tai syytetyllä, joka on menettänyt vapautensa, olisi direktiiviehdotuksen mukaan oikeus ensivaiheen oikeusapuun. Ensivaiheen oikeusapua olisi annettava ilman aiheetonta viivästystä vapaudenmenetyksen jälkeen eli jo ennen oikeusapupäätöksen tekemistä. Eurooppalaisen pidätysmääräyksen mukaisessa menettelyssä etsityllä henkilöllä olisi oikeus sekä ensivaiheen oikeusapuun että oikeusapuun sekä täytäntöönpanojäsenvaltiossa että pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa.

4. Organisointi

Valmistelija

Heine, Kirta, hallitussihteeri, oikeusministeriö, p. 02951 50214

5. Taustatietoja

OSA-neuvosto hyväksyi marraskuussa 2009 päätöslauselman etenemissuunnitelmasta, joka sisältää toimenpiteitä, joita epäiltyjen ja syytettyjen oikeuksien vahvistamiseksi olisi toteutettava. Nyt kysymyksessä oleva direktiiviehdotus kuuluu tämän etenemissuunnitelman mukaisiin toimenpiteisiin.

6. Aikataulu

Käsittely neuvoston työryhmässä on alkanut heinäkuussa 2014.

7. Vaikutukset

Direktiivin mukaisten oikeuksien vähimmäisvaatimustasosta sopiminen helpottaisi vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamista jäsenvaltioiden välillä.

8. Muut tiedot

EU/2013/1770

OM 2/481/2014

13.13 Tuomioistuinmaksuja koskevan sääntelyn uudistaminen

1. Tavoite ja tehtävät

Hankkeen tavoitteena on laatia ehdotus tuomioistuinmaksujen käyttöalan laajentamisesta ja maksujen tason korottamisesta sekä mahdollisuuksien mukaan niiden perimisestä ennakolta.

Tavoitteena on maksujärjestelmän kattavuuden lisääminen siten, että pääsääntönä on oikeudenkäyntien maksullisuus, mutta että tästä pääsäännöstä on riittävän oikeusturvan takaamisen edellyttämiä poikkeuksia. Tavoitteena on myös korottaa maksujen taso kohti nykyistä parempaa kustannusvastaavuutta. Hankkeeseen asetetun työryhmän on arvioitava, onko oikeusministeriön aiemman maksutyöryhmän asettama 20 %:n kustannusvastaavuustavoite mahdollista saavuttaa oikeusturvaa vaarantamatta.

Maksujen taso ja sen vaikutus oikeuden saatavuuteen tulee arvioida tuomioistuinryhmittäin ja asiaryhmittäin. Työryhmän on myös arvioitava, mitkä asiaryhmät olisivat jatkosakin maksuttomia. Samalla tulee selvittää ne asiaryhmät, joissa oikeudenkäyntimaksun suuruus voitaisiin sitoa kysymyksessä olevan asian intressiin. Työryhmän tulee lisäksi arvioida, tulisiko maksuvelvollisuus ulottaa joihinkin sellaisiin asianosaisiin, jotka on nykyainsäädännön nojalla vapautettu maksujen suorittamisesta.

Samaan aikaan on huolehdittava siitä, että riittävä oikeusturva on saatavilla myös vähävaraisille ja pienituloisille. Maksut eivät saa jatkossakaan muodostua esteeksi oikeusturvan saamiselle.

Ennakkomaksun osalta työryhmän tulee arvioida sitä, mihin asiaryhmiin ja menettelyihin ennakkomaksu soveltuisi, missä vaiheessa ennakkomaksu perittäisiin, miten asia otettaisiin käsittelyyn maksun suorittamisen jälkeen ja mitä seuraisi siitä, että maksu jätettäisiin maksamatta.

Maksujärjestelmän tulee olla yksinkertainen, selkeä, johdonmukainen ja oikeudenmukainen, ja sen tulisi mahdollistaa tehokas laskutus ja perintä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Tuomioistuinten maksujärjestelmän kehittäminen. OM 75/2012
Työryhmän asettamispäätös 27.11.2013 OM 8/31/2013

3. Keskeinen sisältö

Hankkeen keskeisenä sisältönä on valmistella tuomioistuinmaksuja koskevan sääntelyn uudistamista koskevat ehdotukset hallituksen esityksen muotoon.

4. Organisointi

Työryhmän kokoonpano:

Puheenjohtaja:

Viherkenttä, Timo, hallintoneuvos, korkein hallinto-oikeus

Varapuheenjohtaja:

Littunen, Jarmo, oikeusneuvos, korkein oikeus

Jäsenet:

Majuri, Tuula, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö

Penttinen, Ahti, hallitusneuvos, oikeusministeriö

Hallavainio, Anne, hallitusneuvos, oikeusministeriö

Melartin, Rita, hovioikeudenneuvos, Turun hovioikeus

Hemminki, Jaana, hallinto-oikeustuomari, Helsingin hallinto-oikeus

Pirttijärvi, Timo, käräjätuomari, Vantaan käräjäoikeus

Olanterä, Olli, vakuutus-oikeustuomari, vakuutus-oikeus

Mikkola, Kimmo, ylituomari, markkinaoikeus

Kotamäki, Heini, asianajaja, Suomen Asianajajaliitto

Tiilikainen, Arto, johtava julkinen oikeusavustaja, Pohjois-Karjalan oikeusaputoimisto

Sihteerit:

Natunen, Satu-Maaria, hallitussihteeri,

Saunamäki, Juha, ylitarkastaja, oikeusministeriö

Lisätiedot: Natunen, Satu-Maaria, hallitussihteeri, oikeusministeriö, p. 02951 50456

5. Taustatietoja

Oikeusministeriön työryhmä ehdotti raportissaan (OM 75/2012) tuomioistuinten maksujen kattavuuden lisäämistä, maksujen tason nostamista niin, että tuotot ja kustannukset vastaisivat toisiaan nykyistä paremmin sekä etukäteismaksun käyttöönottoa. Maksujen tulisi kattaa keskimäärin noin 20 % asioiden käsittelyn kokonaiskustannuksista. Jotta

---

tavoitteeseen päästäisiin, maksuja tulisi korottaa merkittävästi. Vuonna 2012 tuomioistuinmaksut olivat 33,7 miljoonaa euroa, mikä kattoi 13 % tuomioistuinlaitoksen menoista. Kustannusvastaavuustason alhaisuus johtui muun muassa siitä, että huomattavan suuri osa suoritteista on kokonaan maksuttomia.

Oikeusturvaohjelmaa valmistellut neuvottelukunta esitti oikeudenhoidon uudistamisohjelmassaan (OM 16/2013) yhtenä lyhyen ja keskipitkän aikavälin tavoitteena tuomioistuinmaksujen käyttöalan laajentamista ja maksujen korottamista. Ohjelman mukaan maksujärjestelmän muutoksilla tavoitellaan tuomioistuinten taloudellisen aseman parantamista ja pyritään tehostamaan maksujärjestelmän ohjausvaikutusta. Neuvottelukunta katsoi, että ohjausvaikutus tehostuu selkeimmin, jos oikeudenkäyntimaksu peritään etukäteen.

Uudistamisohjelmasta saadussa lausuntopalautteessa tuomioistuinmaksujen käyttöalan laajentamista ja maksujen korottamista kannatettiin sillä edellytyksellä, että samalla huolehditaan siitä, etteivät maksut muodosta estettä oikeusturvalle.

6. Toimikausi

Työryhmän toimikausi on 1.12.2013–31.12.2014.

7. Vaikutukset

Tuomioistuinmaksujärjestelmän muutosten tavoitteena on parantaa oikeusturvan saataavuutta kohentamalla tuomioistuinten taloudellista asemaa. Tavoitteena on uudistaa maksujärjestelmää niin, että tuomioistuinmaksuilla voitaisiin kattaa nykyistä suurempi osa asioiden käsittelykustannuksista.

Lisäksi tavoitteena on maksujärjestelmän ohjausvaikutuksen tehostaminen. Kun maksujärjestelmän ohjausvaikutus vahvistuu, tuomioistuimet pystyvät suuntaamaan voimavarojaan niihin asioihin, joissa oikeusturvan tarve on suurin. Maksujärjestelmällä voidaan lisätä asianosaisen harkintaa sen suhteen, viekö hän asiaa lainkaan tuomioistuimeen tai hakeeko hän tuomioistuimen ensi vaiheessa antamaan ratkaisuun muutosta. Maksujärjestelmä voi ohjata hakijaa käyttämään vaihtoehtoisia riidanratkaisumenetelmiä.

8. Muut tiedot

OM 8/31/2013

14 KANSAINVÄLINEN PROSESSIOIKEUS

14.1 Uudelleenlaaditun Bryssel I asetuksen muuttaminen

1. Tavoite ja tehtävät

Ehdotuksella pyritään muuttamaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 1215/2012 tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla (uudelleenlaadittu) siten, että mahdollistetaan yhdistettyä patenttituomioistuinta (Unified Patent Court) koskevan kansainvälisen sopimuksen (”UPC-sopimus”) voimaantulo. Lisäksi ehdotuksen tavoitteena on varmistaa kyseisen sopimuksen ja vuonna 1965 tehdyn Benelux-sopimuksen pöytäkirjan yhdenmukaisuus Bryssel I asetuksen kanssa.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Komission ehdotus tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1215/2012 muuttamisesta (COM(2013) 554 final)

3. Keskeinen sisältö

Ehdotuksen mukaan Bryssel I asetukseen sisällytettäisiin säännös, jonka mukaan sekä yhdistetty patenttituomioistuin ja Beneluxmaiden tuomioistuin olisivat Bryssel I asetuksessa tarkoitettuja tuomioistuimia. Lisäksi asetuksen toimivaltasäännöksiä selkeytettäisiin näiden tuomioistuinten osalta. Asetuksessa määriteltäisiin, kuinka vireilläoloa ja toisiinsa liittyviä kanteita koskevia sääntöjä sovelletaan yhtäältä suhteessa yhdistettyyn patenttituomioistuimeen ja Beneluxmaiden tuomioistuimeen ja toisaalta suhteessa niiden jäsenvaltioiden kansallisiin tuomioistuihin, jotka eivät ole kyseisten kansainvälisten sopimusten sopimuspuolia. Asetuksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevien sääntöjen toimintaa jäsenvaltioiden keskinäisissä suhteissa sekä tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevien sääntöjen toimintaa edellä mainittujen tuomioistuinten antamien tuomioiden osalta selkeytettäisiin.

4. Organisointi

Suomen edustaja

Leppänen, Maarit, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50276

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Komissio on 26.7.2013 antanut ehdotuksen Bryssel I asetuksen muuttamiseksi. Neuvoston yleisnäkemyks hyväksyttiin 6.12.2013. Ehdotuksen osalta saavutettaneen ensimmäisen lukemisen sovinto. Muutokset tulenevat voimaan 10.1.2015. Muutos ei edellytä täydentävää kansallista lainsäädäntöä.

7. Vaikutukset

8. Muut tiedot

OM 3/482/2013

14.2 Uudelleenlaadittua Bryssel I asetusta täydentävä laki

1. Tavoite ja tehtävät

Tehtävänä oli laatia luonnos hallituksen esitykseksi Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 1215/2012 tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla (uudelleenlaadittu) täydentävästä lainsäädännöstä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Asetus (EUVL N:o L 351, 20.12.2012, s. 1–32)
HE 70/2014 vp

3. Keskeinen sisältö

Laissa annettaisiin asetuksen soveltamisen edellyttämät täydentävät kansalliset säännökset toimivaltaisista tuomioistuimista ja viranomaisista, tuomiosta annetun todistuksen tiedoksiannosta sekä täytäntöönpanossa ja kieltäytymistä koskevassa oikeudenkäynnissä sovellettavasta menettelystä ja muutoksenhausta.

4. Organisointi

Valmistelija

Leppänen, Maarit, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50276

5. Taustatietoja

Uudelleenlaadittu asetusta korvaa 1 päivänä maaliskuuta 2002 voimaan tulleen tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla annettu neuvoston asetuksen (EY) N:o 44/2001.

6. Aikataulu

Luonnos hallituksen esitykseksi valmistui kesäkuussa 2013. Lausuntojen antamiselle asetettu määräaika päättyi 30.8.2013. Hallituksen esitys on annettu toukokuussa 2014.

7. Vaikutukset

Uudelleenlaaditulla asetuksella edistetään tuomioiden vastavuoroista tunnustamista ja täytäntöönpanoa jäsenvaltioissa. Keskeisin muutos nykyiseen asetukseen verrattuna on eksekvatuurimenettelystä luopuminen. Uudelleenlaaditun asetuksen mukaan jäsenvaltiossa annettu täytäntöönpanokelpoinen tuomio on täytäntöönpanokelpoinen myös muissa jäsenvaltioissa ilman tuomion täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista. Muutosten taloudelliset vaikutukset jäänevät vähäisiksi. Asetuksella ja täydentävällä lainsäädännöllä on kuitenkin vaikutuksia viranomaisten toimintaan. Kansainvälisen täytäntöönpanon tehtävät keskittyvät ulosottoviranomaisille siirtyen pois tuomioistuimilta.

8. Muut tiedot

Asetus on tullut voimaan 10 päivänä tammikuuta 2013. Asetus tulee täysimääräisesti sovellettavaksi 10 päivästä tammikuuta 2015 lukien, lukuun ottamatta 75 ja 76 artiklaa, joita sovelletaan jo 10 päivästä tammikuuta 2014.

OM 9/41/2013

OM012:00/2013

14.3 Tiedonsaantioikeudesta rikosoikeudellisissa menettelyissä annetun direktiivin täytäntöönpano

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on tiedonsaantioikeudesta rikosoikeudellisissa menettelyissä annetun direktiivin (2012/13/EU) kansallinen täytäntöönpano.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

HE 71/2014 vp

EV 90/2014 vp

3. Keskeinen sisältö

Direktiivi tiedonsaantioikeudesta rikosoikeudellisissa menettelyissä annettiin 22.5.2012. Direktiivin tavoitteena on turvata epäillyn tai syytetyn oikeus saada tietoa oikeuksistaan ja syytteen sisällöstä. Direktiivillä määritetään tiedonsaantioikeutta koskevat vähimmäisvaatimukset, joita on sovellettava rikosoikeudellisissa menettelyissä koko Euroopan unionin alueella.

4. Organisointi

Valmistelija

Pulkkinen, Kirsi, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50438

5. Taustatietoja

OSA-neuvosto hyväksyi marraskuussa 2009 päätöslauselman etenemissuunnitelmasta, joka sisältää toimenpiteitä, joita epäiltyjen ja syytettyjen oikeuksien vahvistamiseksi olisi toteutettava. Oikeus saada tietoa oikeuksistaan on yksi tässä etenemissuunnitelmassa luetelluista prosessuaalisista oikeuksista.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys annettiin 28.5.2014. Lait on tarkoitettu tulevaksi voimaan 1.12.2014.

7. Vaikutukset

Direktiivin tavoitteena on parantaa rikoksesta epäiltyjen ja syytettyjen oikeusturvaa.

8. Muut tiedot

OM 4/41/2014

14.4 Euroopan unionin sekä Islannin ja Norjan välistä luovuttamismenettelyä koskevan sopimuksen voimaansaattaminen

1. Tavoite ja tehtävät

Tarkoituksena on saattaa EU:ssa voimaan Euroopan unionin sekä Islannin ja Norjan välistä luovuttamismenettelyä koskevan sopimuksen kansallisesta voimaansaattamisesta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

EUVL L 292/2, 21.10.2006

U 8/2010 vp

3. Keskeinen sisältö

Sopimuksen tarkoituksena on helpottaa ja tehostaa EU:n jäsenvaltioiden sekä Islannin ja Norjan välistä yhteistyötä rikoksen johdosta tapahtuvassa luovuttamisessa.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Jahkola, Katariina, lainsäädäntöneuvos, p. 02951 50246

Innanen, Tanja, lainsäädäntöneuvos, p. 02951 50338

Mikkola, Sanna, lainsäädäntöneuvos, p. 02951 50178

5. Taustatietoja

Lissabonin sopimuksen tultua voimaan sopimus on hyväksyttävä Lissabonin sopimuksen 218 artiklan mukaisia menettelyjä noudattaen. Neuvosto tekee päätöksen sopimuksen lopullisesta hyväksymisestä määräenemmistöllä saatuaan Euroopan parlamentin suostumuksen. Asiasta on informoitu eduskuntaa u-kirjelmällä U 8/2010 vp.

6. Aikataulu

Sopimuksen kansainvälinen voimaantulo edellyttää, että neuvosto tekee päätöksen sopimuksen lopullisesta hyväksymisestä. Sopimuksen edellyttämät lainsäädäntömuutokset on otettu huomioon laissa 1174/2011 (HE 10/2011 vp).

7. Vaikutukset

Suomen sekä Islannin ja Norjan välillä tultaisiin sopimuksen voimaantulosta huolimatta soveltamaan 21.12.2007 voimaantullutta lakia rikoksen johdosta tapahtuvassa luovuttamisessa Suomen ja muiden Pohjoismaiden välillä (1383/2007).

8. Muut tiedot

OM 3/891/2008

14.5 Eurooppalaista suojelumääräystä koskevan direktiivin täytäntöönpano sekä yksityisoikeuden alalla määrättyjen suojelutoimenpiteiden vastavuoroista tunnustamista koskevan asetuksen edellyttämät lainsäädäntömuutokset

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on saattaa kansallisesti täytäntöön eurooppalaisesta suojelumääräyksestä annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/99/EU sekä valmistella yksityisoikeuden alalla määrättyjen suojelutoimenpiteiden vastavuoroista tunnustamista koskevan asetuksen 606/2013 edellyttämät lainsäädäntömuutokset.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmämietintö (Oikeusministeriö, mietintöjä ja lausuntoja 11/2013)

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/99/EU eurooppalaisesta suojelumääräyksestä (EUVL L 338, 21.12.2011)

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 606/2013 (EUVL L 181, 29.6.2013)

3. Keskeinen sisältö

Direktiivin tarkoituksena on tehostaa EU:n jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä erityisesti väkivaltarikosten sekä henkilökohtaiseen vapauteen ja seksuaaliseen itsemääräämisoikeuteen liittyvien rikosten torjumiseksi.

Direktiivi sisältää säännökset siitä, että henkilö voisi yhdessä jäsenvaltiossa annetun eurooppalaisen suojelumääräyksen perusteella saada suojaa myös siirtyessään toiseen jäsenvaltioon ilman, että hänen tarvitsisi siellä käynnistää uutta menettelyä suojelua saadakseen. Tarkoituksena on estää suojattavan henkilön joutuminen toisessa jäsenvaltiossa uuden rikoksen uhriksi. Eurooppalainen suojelumääräys perustuu kansalliseen päätökseen suojelutoimenpiteestä, joka Suomen järjestelmässä tarkoittaa lähestymiskieltoa.

Direktiiviin liittyy kesäkuussa 2013 hyväksytty asetus yksityisoikeuden alalla määrättyjen suojelutoimenpiteiden vastavuoroisesta tunnustamisesta, joka kattaa sellaiset suojelutoimenpiteet, jotka jäävät rikosoikeudellisen direktiivin ulkopuolelle.

Asetuksen lähtökohtana on sen soveltamisalaan kuuluvien suojelutoimenpiteiden tunnustaminen muissa jäsenvaltioissa automaattisesti, ilman eri välivaiheen menettelyjä.

Asetuksen mukaan suojelutoimenpiteen antaneen jäsenvaltion (alkuperäjäsenvaltio) toimivaltaisen viranomaisen tehtävänä olisi antaa suojeltavan henkilön pyynnöstä suojeltavalle henkilölle asetuksessa säädetyn mukaiselle lomakkeelle laadittu todistus (sertifikaatti), joka sisältäisi kaikki suojelutoimenpiteen tunnustamisen kannalta tarpeelliset tiedot. Suojeltavan henkilön tehtävänä olisi tämän jälkeen toimittaa sertifikaatti tunnustamisjäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle.

Sen vastapainoksi, että asetuksen lähtökohtana olisi suojelutoimenpiteen tunnustaminen automaattisesti, ilman eri välivaiheen menettelyjä, ehdotukseen sisältyy määrätty oikeusturvatakeet sekä vaaraa aiheuttavan henkilön että suojeltavan henkilön oikeussuojan turvaamiseksi.

4. Organisointi

Valmistelija

Innanen, Tanja, p. 02951 50338

5. Taustatietoja

Direktiivi hyväksyttiin 13.12.2011 ja asetus hyväksyttiin 12.6.2013.

Direktiivi perustuu Suomen ja 11 muun jäsenvaltion tammikuussa 2010 tekemään aloitteeseen.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys direktiivin täytäntöönpanosta sekä asetuksen edellyttämistä lainsäädäntömuutoksista annetaan syksyllä 2014.

Asetusta tullaan soveltamaan 11 päivästä tammikuuta 2015.

7. Vaikutukset

Sekä direktiivillä että asetuksella parannettaisiin lähestymiskielolla suojatun henkilön mahdollisuuksia saada suojaa rajat ylittävissä tilanteissa. On arvioitu, että direktiivin tai asetuksen soveltamisalaan tulevia tapauksia olisi vähän, joskin määrä saattaa ihmisten vapaan liikkuvuuden seurauksena jossain määrin lisääntyä. Voidaan arvioida, että direktiivillä ja asetuksella ei olisi suoranaisia taloudellisia tai organisatorisia vaikutuksia.

8. Muut tiedot

OM 1/41/2014

OM002:00/2014

14.6 Haagin yleissopimus oikeuspaikkasopimuksista

1. Tavoite ja tehtävät

Hankkeen tavoite on Haagin oikeuspaikkasopimuksia koskevaan yleissopimukseen tekeminen ja sen saattaminen voimaan Euroopan unionin jäsenvaltioissa.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

E 45/16.5.2001, jatkokirjeet 8.3.2002, 28.9.2003 ja 9.9.2008

LaVL 7/2001 vp

U 4/2010 vp, jatkokirje 28.2.2014

Convention on Choice of Court Agreements

Komission ehdotus päätökseksi KOM(2008) 538 lopullinen

3. Keskeinen sisältö

Oikeuspaikkasopimuksia koskeva yleissopimus on hyväksytty Haagissa kesäkuussa 2005 järjestetyssä diplomaattikonferenssissa ja avattu allekirjoittamista varten 30 päivänä kesäkuuta. Yleissopimus koskee tuomioistuimen oikeuspaikkasopimuksen (ns.

prorogaatiosopimuksen) perusteella määräytyvää kansainvälistä toimivaltaa sekä tällaisen sopimuksen perusteella annetun tuomion tunnustamista ja täytäntöönpanoa.

4. Organisointi

Suomen edustaja

Leppänen, Maarit, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50276

5. Taustatietoja

Yleissopimuksen tekeminen kuuluu Euroopan unionin yksinomaisen toimivallan piiriin.

6. Aikataulu

Komissio on 5 päivänä syyskuuta 2008 antanut ehdotuksen Euroopan unionin neuvoston päätökseksi oikeuspaikkasopimuksista tehdyn yleissopimuksen allekirjoittamisesta Euroopan unionin puolesta. Allekirjoituspäätös on hyväksytty OSA-neuvostossa marraskuussa 2008. Unioni on allekirjoittanut yleissopimuksen 1 päivänä huhtikuuta 2009. Komissio on tehnyt ehdotuksen sopimuksen ratifioimiseksi 30.1.2014. Asiaa käsitellään neuvoston siviilioikeustyöryhmän yleiset asiat kokoonpanossa. Ehdotus menee Coreper II:een syyskuussa ja OSA-neuvostoon lokakuussa 2014.

7. Vaikutukset

Tullessaan voimaan Haagin oikeuspaikkasopimuksia koskeva sopimus tulisi ensisijaisesti sovellettavaksi suhteessa sellaisiin valtioihin, jotka eivät ole unionin jäseniä eivätkä Luganon yleissopimuksen sopimusvaltioita. Tällaisia valtioita voisivat olla esimerkiksi Yhdysvallat, Kiina ja Japani. Sopimuksen voimaantulo voisi johtaa siihen, että prorogaatiosopimuksen perusteella toimivaltaisen yhdysvaltalaisen tuomioistuimen antama tuomio olisi Suomessa täytäntöönpanokelpoinen ja vastaavasti suomalaisen tuomioistuimen antama yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluva ratkaisu olisi Yhdysvalloissa täytäntöönpanokelpoinen. Tämä olisi merkittävä muutos nykytilaan. Oikeudenkäynnistä tulisi varteenotettava vaihtoehto välimiesmenettelylle riita-asioissa, joissa on liittymiä sellaisiin valtioihin, jotka eivät ole EU:n tai EFTA:n jäseniä. Yleissopimus lisäisi myös oikeusvarmuutta kansainvälisissä kaupallisissa suhteissa. Oikeuspaikkayleissopimusta voidaan myös pitää ensimmäisenä askeleena kohti maailmanlaajuisista tuomioistuimen toimivaltaa ja tuomion täytäntöönpanoa koskevaa yleissopimusta.

8. Muut tiedot

EU/2008/1367

OM 1/482/2010

14.7 Laki kansainvälisestä oikeusavusta siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa

1. Tavoite ja tehtävät

Työryhmän tehtävänä on valmistella uusi laki kansainvälisestä oikeusavusta siviilioikeudellisissa asioissa. Työryhmän on myös harkittava asianmukainen säädöstaso sekä tarvetta korvata tiettyjä voimassa olevia asetustasoisia säännöksiä lainsäädännöllä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 12.10.2010

Työryhmämietintö 3.5.2013 (Oikeusministeriö, Mietintöjä ja lausuntoja 24/2013)

Lausuntotiivistelmä 1.4.2014

3. Keskeinen sisältö

Suomessa kansainvälisestä oikeusavusta siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa säädetään lailla (171/1921) Suomen ja ulkomaan viranomaisen yhteistoiminnasta oikeudenkäynnissä sekä ulkomaan tuomioistuimen päätöksen täytäntöönpanosta eräissä tapauksissa (ns. yhteistoimintalaki). Laki on vuodelta 1921. Alan kansallista sääntelyä löytyy myös soveltamisaloiltaan lakia rajoitetuimmista asetuksista. Sekä lain että asetustason säännökset ovat osittain vanhentuneet. Iän ja fragmentaarisuuden vuoksi säädöskokonaisuudesta on tullut vaikeasti hallittava.

Työryhmä ehdottaa säädettäväksi uuden yleisen lain kansainvälisestä oikeusavusta siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa. Laki Suomen ja ulkomaan viranomaisen yhteistoiminnasta oikeudenkäynnissä sekä ulkomaan tuomioistuimen päätöksen täytäntöönpanosta eräissä tapauksissa ehdotetaan kumottavaksi. Työryhmä ehdottaa myös kumottavaksi useita kansainvälistä oikeusapua koskevia erillislakeja ja asetuksia. Erillissäädösten säännökset sisällytettäisiin tarpeellisilta osin yleislakiin. Laki olisi toissijainen. Sitä sovellettaisiin, jollei muusta laista, Euroopan unionin lainsäädännöstä tai Suomea sitovasta kansainvälisestä sopimuksesta muuta johdu. Lain säännöksiä sovellettaisiin kuitenkin edellä mainittua lainsäädäntöä ja sopimuksia täydentävästi.

4. Organisointi

Puheenjohtaja

Välimaa, Asko, ylijohdaja, oikeusministeriö, p. 02951 50248

Jäsenet:

Möller, Marjatta, hovioikeudenneuvos, Helsingin hovioikeus

Jaakkola, Jukka, käräjätuomari, Helsingin käräjäoikeus

Kempainen, Outi, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö

Leppänen, Maarit, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50276

Vapaavuori, Tom, asianajaja, Suomen Asianajajaliiton edustajana

---

Työryhmän jäsen Maarit Leppänen toimii samalla työryhmän varapuheenjohtajana ja sihteerinä.

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Työryhmä antoi mietintönsä 3.5.2013, jonka jälkeen mietintö on ollut lausunnolla. Hallituksen esitys annetaan syksyllä 2014.

7. Vaikutukset

8. Muut tiedot

OM 16/41/2010

OM028:00/2010

14.8 Keskinäistä oikeusapua rikosasioissa koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen toisen lisäpöytäkirjan voimaansaattaminen

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on saattaa voimaan keskinäistä oikeusapua rikosasioissa koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen toinen lisäpöytäkirja.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän mietintö, (Oikeusministeriö, Mietintöjä ja lausuntoja 73/2012), Keskinäistä oikeusapua koskeva toinen lisäpöytäkirja (ETS 182)

HE 213/2013 vp

EV 23/2014 vp

Lait 300 - 307/2014

3. Keskeinen sisältö

Lisäpöytäkirja täydentää keskinäistä oikeusapua rikosasioissa koskevaa eurooppalaista yleissopimusta. Osa lisäpöytäkirjan määräyksistä täydentää jo voimassa olevia yhteistyön muotoja, kuten määräykset pyynnön esittäneen sopimuspuolen viranomaisten läsnäolosta, vapautensa menettäneen henkilön väliaikaisesta siirtämisestä ja oikeusapupyyntöjen toimittamisessa noudatettavasta yhteydenpitojärjestyksestä. Osalla määräyksistä otetaan käyttöön uusia teknisiä menetelmiä sekä uusia rikosoikeusavun yhteistyön

muotoja, kuten video- tai puhelinkokouksen välityksellä toimitettava todistajan kuuleminen, asiakirjojen tiedoksianto postitse, rajojen yli tapahtuva tarkkailu, valvotut läpikälykset, peitetoiminta ja yhteiset tutkintaryhmät. Lisäksi lisäpöytäkirja sisältää määräyksiä muun muassa pyynnön täyttämiseksi noudatettavasta menettelystä, oma-aloitteisesta tietojen vaihdosta, virkamiesten rikos- ja siviilioikeudellisesta vastuusta, todistajien suojelusta ja tietosuojasta.

4. Organisointi

Valmistelija

Innanen, Tanja, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50338

5. Taustatietoja

Suomi on allekirjoittanut lisäpöytäkirjan 9 päivänä lokakuuta 2003. Lisäpöytäkirja on tullut kansainvälisesti voimaan 1 päivänä helmikuuta 2004.

6. Aikataulu

Lisäpöytäkirja on tullut Suomen osalta voimaan 1.8.2014 (SopS 35/2014).

7. Vaikutukset

Toisen lisäpöytäkirjan voimaantulo tehostaa yhteistyötä kansainvälisen rikosoikeusavun alalla Suomen ja niiden lisäpöytäkirjan voimaansaattaneiden valtioiden välillä, jotka eivät ole Euroopan unionin jäsenvaltioita.

8. Muut tiedot

OM 23/41/2010

OM036:00/2010

14.9 Ehdotus rikosoikeuden alan eurooppalaista tutkintamääräystä koskeväksi direktiiviksi

1. Tavoite ja tehtävät

Direktiiviehdotus perustuu seitsemän jäsenvaltion huhtikuussa 2010 tekemään aloitteeseen. Sen tarkoituksena on tehostaa jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä rikosasioissa tarvittavien todisteiden hankkimiseksi. Direktiiviehdotuksen käsittely neuvostossa on aloitettu kesällä 2010.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

18918/2011 COPEN 369, EUROJUST 217, EJM 185, CODEC 2509

U 25/2010, LaVL 15/2010 vp, LaVL 19/2010 vp, HaVL 22/2010 vp, HaVL 33/2010 vp

SuVX 82/2010 vp, (SuVP 45/2010 vp), LaVL 5/2011 vp, HaVL 4/2011 vp

LaVL 9/2013 vp

3. Keskeinen sisältö

Direktiiviehdotus on soveltamisalaltaan laaja, ja kattaa erilaiset tutkintatoimet todisteiden hankkimiseksi. Sillä korvattaisiin vastaavat muiden oikeusapuinstrumenttien määräykset. Direktiiviehdotus perustuu vastavuoroisen tunnustamisen periaatteeseen ja sen lähtökohta on, että jäsenvaltion on pantava täytäntöön toisessa jäsenvaltiossa todisteiden hankkimiseksi annettu tutkintamääräys, jollei tapaukseen voi soveltaa jotakin direktiivissä sallittua kieltyymisperustetta. Direktiiviehdotuksella pyritään myös nopeuttamaan yhteistyötä todisteiden hankkimiseksi.

4. Organisointi

Valmistelija:

Jahkola, Katariina, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50246

5. Taustatietoja

Direktiiviehdotuksen taustalla on Eurooppa-neuvoston joulukuussa 2009 hyväksymä Tukholman ohjelma, jonka mukaan todisteiden hankkimiseen liittyvän rikosoikeudellisen yhteistyön alalla tarvitaan hajanaisen sääntelyn tilalle kattavampi järjestelmä, joka perustuu vastavuoroisen tunnustamisen periaatteelle.

6. Aikataulu

Direktiiviehdotuksesta on saavutettu yleisnäkemyks joulukuussa 2011 pidetyssä oikeus- ja sisäasiain neuvostossa. Euroopan parlamentin kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunta (LIBE) äänesti muutoksista alkuperäiseen ehdotukseen touku-kuussa 2013. EU:n eri instituutioiden kantojen yhteensovittamis-, niin sanottu trilogi-vaihe, on saatu päätökseen loppuvuodesta 2013. Direktiivi hyväksytään lopullisesti alkuvuodesta 2014.

7. Vaikutukset

Direktiiviehdotuksella voitaisiin tehostaa jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä rikosasioissa tarvittavien todisteiden hankkimiseksi. Koska direktiiviehdotuksessa edellytetään, että määräyksen antavana tai sen vahvistavana viranomaisena on oikeusviranomainen, se Suomen järjestelmässä edellyttää syyttäjän nykyistä aktiivisempää roolia rikosten esitutkinnassa.

8. Muut tiedot

EU/2010/0979

OM 3/481/2011

14.10 Eurooppalaista tilivarojen turvaamismääräysmenettelyä koskevaa asetusta täydentävät kansalliset säännökset

1. Tavoite ja tehtävät

Oikeusministeriö on asettanut työryhmän valmistelemaan kansallisia säännöksiä, jotka täydentävät Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 655/2014 eurooppalaisen tilivarojen turvaamismääräysmenettelyn käyttöön ottamisesta rajat ylittävää velkojen perintää varten siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa. Ehdotus tulee laatia hallituksen esityksen muotoon.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Asetus (EUVL N:o L 189, 27.6.2014, s. 59–92)

3. Keskeinen sisältö

Euroopan parlamentti ja Euroopan unionin neuvosto antoivat 15 päivänä toukokuuta 2014 asetuksen N:o 655/2014 eurooppalaisen tilivarojen turvaamismääräysmenettelyn käyttöön ottamisesta rajat ylittävää velkojen perintää varten siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa.

Asetuksella luodaan uusi ja itsenäinen eurooppalainen tilivarojen turvaamismenettely, jonka avulla velkoja voi estää velallista siirtämästä tai nostamasta varoja miltä tahansa EU:ssa sijaitsevalta pankkitililtä. Asetusta sovelletaan siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa, joiden vaikutukset ulottuvat valtioiden rajojen yli. Asetus sisältää säännökset eurooppalaisen tilivarojen turvaamismääräyksen antamismenettelystä ja sen toteuttamisesta siinä pankissa, jossa määräyksen kohteena oleva tili sijaitsee. Menettely muodostaa vaihtoehdon kansallisen lainsäädännön mukaisille menettelyille.

Työryhmän tehtävänä on valmistella edellä mainittua asetusta täydentävät ja sen voimaantulon johdosta muutoin tarpeelliset kansalliset säännökset. Työryhmän ehdotus tulee laatia hallituksen esityksen muotoon.

4. Organisointi

Työryhmä:

Puheenjohtaja:

Karttunen, Jussi, markkinaoikeustuomari

Jäsenet:

Passila, Kalevi, kärjätuomari, Helsingin kärjäoikeus
Filpus, Merja, kihlakunnanvouti, Varsinais-Suomen ulosottovirasto
Järvinen, Antti, asianajaja, Suomen Asianajajaliitto
Ruokanen, Essi, lakimies, Finanssialan Keskusliitto
Aalto, Mari, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö
Erityisasiantuntija Sampo Brander, Sampo, erityisasiantuntija, oikeusministeriö,
p. 029 51 50199

Sihteeri:

Brander, Sampo, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, p. 029 51 50199

5. Aikataulu

Työryhmän toimikausi on 5.9.2014–31.5.2015.

Asetuksen soveltaminen aloitetaan 18 päivästä tammikuuta 2017. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle viimeistään 18 päivänä heinäkuuta 2016 asetuksen 50 artiklassa mainitut tiedot koskien muun muassa toimivaltaisia kansallisia tuomioistuimia ja viranomaisia sekä erinäisten kansallisten säännösten sisältöä.

6. Vaikutukset

Asetuksella parannetaan jäsenvaltioiden välisen yhteistyön mahdollisuuksia velkojien aseman kehittämiseksi rajat ylittävissä tilanteissa. Asetuksen mukaiset toimet vähentävät velkojille tilvarojen turvaamismääräyksen hankkimisesta ja täytäntöönpanosta rajat ylittävissä tilanteissa aiheutuvia kustannuksia sekä lyhentävät turvaamismääräyksen hankkimiseen ja täytäntöönpanoon kuluvaan aikaan. Asetuksen mukaisesta eurooppalaisen tilvarojen turvaamismääräyksen antamismenettelystä ja sen toteuttamisesta aiheutuu tuomioistuimille, täytäntöönpanoviranomaisille ja pankeille lisätyötä ja kustannuksia.

7. Muut tiedot

OM 16/41/2014

OM015:00/2014

14.11 Direktiivi rikoksen uhrin oikeuksia, tukea ja suojelua koskevien vähimmäisvaatimusten vahvistamisesta

1. Tavoite ja tehtävät

Ehdotuksen tavoitteena on parantaa rikoksen uhrin asemaa koko Euroopan unionin alueella.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2011) 275 lopullinen

U 23/2011 vp

LaVL 13/2011 vp

3. Keskeinen sisältö

Direktiivillä vahvistettaisiin rikoksen uhrin oikeuksia, tukea ja suojelua koskevat vähimmäisvaatimukset. Direktiivillä on tarkoitus korvata neuvoston puitepäätös 2001/220/YOS uhrin asemasta rikosoikeudenkäyntimenettelyissä (ns. uhripuitepäätös).

4. Organisointi

Valmistelijat:

Pulkkinen, Kirsi, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50438

Sarimo, Mervi, erikoissuunnittelija, oikeusministeriö, p. 02951 50570

5. Taustatietoja

OSA-neuvosto hyväksyi kesäkuussa 2011 päätöslauselman etenemissuunnitelmasta uhrin oikeuksien ja suojelun vahvistamiseksi, erityisesti rikosoikeudellisissa menettelyissä. Etenemissuunnitelmassa määritellään uhrin aseman parantamiseksi tehtävän jatkotyön tavoiteaikataulu ja sisältö.

6. Aikataulu

Direktiivi 2012/29/EU annettiin 25.10.2012. Direktiivi on pantava kansallisesti täytäntöön viimeistään 16.11.2015.

7. Vaikutukset

Direktiivin tarkoituksena on parantaa rikoksen uhrin asemaa koko Euroopan unionin alueella. Direktiivillä pyritään myös lisäämään jäsenvaltioiden välistä luottamusta ja helpottamaan vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamista jäsenvaltioiden välillä.

8. Muut tiedot

EU/2010/1669

OM 7/481/2011

14.12 Direktiivi oikeudesta avustajaan rikosoikeudellisissa menettelyissä

1. Tavoite ja tehtävät

Ehdotuksen tavoitteena on turvata epäillyn tai syytetyn oikeus avustajaan rikosoikeudellisissa menettelyissä sekä pidätetyn oikeus yhteydenpitoon läheisiinsä ja konsuliviranomaisiin.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2011) 326 lopullinen

U 32/2011 vp

LaVL 16/2011 vp

3. Keskeinen sisältö

Direktiivillä määritettäisiin epäillyn tai syytetyn oikeutta avustajaan koskevat vähimmäisvaatimukset, joita olisi sovellettava rikosoikeudellisissa menettelyissä koko Euroopan unionin alueella.

4. Organisointi

Valmistelija

Pulkkinen, Kirsi, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50438

5. Taustatietoja

OSA-neuvosto hyväksyi marraskuussa 2009 päätöslauselman etenemissuunnitelmasta, joka sisältää toimenpiteitä, joita epäiltyjen ja syytettyjen oikeuksien vahvistamiseksi olisi toteutettava. Oikeus avustajaan ja vapautensa menettäneen yhteydenpito-oikeus ovat tässä etenemissuunnitelmassa lueteltuja prosessuaalisia oikeuksia.

6. Aikataulu

Direktiivi 2013/48/EU annettiin 22.10.2013. Direktiivi on pantava kansallisesti täytäntöön viimeistään 27.11.2016.

7. Vaikutukset

Direktiivin mukaisten oikeuksien vähimmäisvaatimustasosta sopiminen helpottaisi vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamista jäsenvaltioiden välillä.

8. Muut tiedot

OM 5/481/2011

EU/2011/1189

14.13 Käsittely- ja oikeusastejärjestyksen muuttaminen eräissä kansainväliseen prosessioikeuteen liittyvissä asioissa

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on työryhmämietinnön 2/2014 pohjalta valmistella lainsäädäntömuutokset käsittelyjärjestyksen muuttamiseksi eräissä rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista ja kansainvälistä perheoikeutta koskevissa asioissa.

Tavoitteena on oikeusturvaa vaarantamatta vähentää yllä mainittujen asioiden käsitteilyyn tarvittavaa työpanosta muun muassa siten, että luovuttamisasioissa muutoksenhaku käräjäoikeuden ratkaisusta korkeimpaan oikeuteen tapahtuisi valitusluvan kautta. Lisäksi luovuttamisasioiden käsittely keskitettäisiin Helsingin käräjäoikeuteen. Muutokset koskisivat luovuttamista toiseen EU:n jäsenvaltioon tai Pohjoismaahan. Tarkoituksena on myös, että Helsingin hovioikeuden ensimmäisenä oikeusasteena nykyisin käsittelemät ulkomaisten päätösten tunnustamista koskevat asiat siirrettäisiin Helsingin käräjäoikeuteen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Oikeudenhoidon uudistamisohjelma vuosille 2013–2025 (oikeusturvaohjelmaa valmistelleen neuvottelukunnan mietintö. Mietintö ja lausuntoja 16/2013).

Työryhmän mietintö (Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 2/2014)

Lausuntotiivistelmä (Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 5/2014)

3. Keskeinen sisältö

Hankkeen keskeinen sisältö ilmenee kohdasta 1.

4. Organisointi

Jahkola, Katariina, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50246

Kemppainen, Outi, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50260

5. Taustatietoja

Oikeudenhoidon uudistamisohjelmassa yhtenä lyhyen aikavälin toimenpiteenä ohjelman 16 kohdassa edellytetään, että selvitetään tarve ja mahdollisuudet siirtyä noudattamaan normaalia oikeusastejärjestystä eräissä rikosentekijän luovuttamista koskevissa asioissa sekä eräissä kansainvälisissä perheoikeusasioissa.

6. Aikataulu

Työryhmän mietintö on valmistunut tammikuussa 2014. Mietintö on ollut lausuntokierroksella. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa syksyllä 2014.

7. Vaikutukset

Uudistuksella tavoiteltuja vaikutuksia on selostettu kohdassa 1.

8. Muut tiedot

OM 5/41/2013

OM008:00/2013

14.14 Vähäisiä vaatimuksia ja eurooppalaista maksamismääräysmenettelyä koskevien asetusten muuttaminen

1. Tavoite ja tehtävät

Ehdotuksella pyritään lisäämään asetusten käyttöä. Maksamismääräysasetukseen ehdotetaan tehtäväksi vain teknisluontoisia muutoksia. Muuttamalla vähäisiin vaatimuksiin sovellettavaa asetusta pyritään lisäämään menettelyn käyttöä ja toimivuutta. Vaatimuksen enimmäismäärän korottaminen 2 000 eurosta 10 000 euroon mahdollistaisi asetuksen sovellettavaksi tulemisen nykyistä useammassa rajat ylittävässä riita-asiassa.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi eurooppalaisesta vähäisiin vaatimuksiin sovellettavasta menettelystä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen sekä eurooppalaisen maksamismääräysmenettelyn käyttöönotosta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen muuttamisesta KOM(2013) 794 lopullinen

U 85/2013 vp

3. Keskeinen sisältö

Komission asetusehdotuksessa ehdotetaan vähäisiin vaatimuksiin sovellettavaa menettelyä koskevan asetuksen soveltamisalan muuttamista siten, että vähäisen vaatimuksen enimmäismäärä korotettaisiin 2 000 eurosta 10 000 euroon. Rajat ylittävien asioiden määritelmää ehdotetaan laajennettavaksi. Komissio ehdottaa sähköisten viestintävälineiden käytön parantamista vähäisiin vaatimuksiin sovellettavassa menettelyssä muun muassa asiakirjojen tiedoksiannossa sekä tuomioistuinten velvoittamista käyttämään

---

video- ja teleneuvottelua ja muita etäviestinnän keinoja suullisissa käsittelyissä ja todisteiden vastaanottamisessa. Ehdotuksessa esitetään myös asetettavaksi enimmäismäärä oikeudenkäynnistä perittäville oikeudenkäyntimaksuille.

4. Organisointi

Suomen edustaja

Leppänen, Maarit, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 02951 50276

5. Taustatietoja

Asetusta (EY) N:o 861/2007 eurooppalaisesta vähäisiin vaatimuksiin sovellettavasta menettelystä on sovellettu 1 päivästä tammikuuta 2009 alkaen. Asetusta (EY) N:o 1896/2006 eurooppalaisen maksamismääräysmenettelyn käyttöönotosta on sovellettu 1 päivästä tammikuuta 2009 alkaen.

6. Aikataulu

Ehdotus on käsiteltävänä neuvoston siviilioikeustyöryhmässä.

7. Vaikutukset

Ehdotuksen tavoitteena on lisätä eurooppalaisten oikeudenkäynti-instrumenttien käyttöä.

8. Muut tiedot

OM 4/482/2013

EU/2013/1736

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

ISSN-L 1798-7075
ISBN 978-952-259-408-2 (nid.)
ISBN 978-952-259-409-9 (PDF)

Oikeusministeriö
PL 25
00023 VALTIONEUVOSTO
www.om.fi

Justitieministeriet
PB 25
00023 STATSRÅDET
www.om.fi